

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

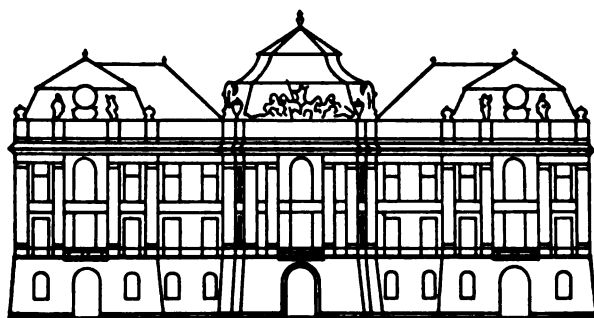
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

43. E. 19.

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

43. E. 19

coll.

J. G. Burch. Aug. 11, 1764.

MARMORA TAURINENSIA

DISSERTATIONIBUS, ET NOTIS

ILLUSTRATA.

Pars altera,

*Cui addita est Appendix Inscriptionum, quæ
perierunt, & quarum memoria ab uno
nobis Pingonio servata.*

AUGUSTÆ TAURINORUM, MDCCXLVII.

EX TYPOGRAPHIA REGIA.

REGI AUGUSTISSIMO

Antonius Rivautella ; & Joh. Paullus Ricolvi

FELICITATEM.

*L*tera hæc , REX INVICTIS-
SIME , nostra in Marmora
Taurinensia lucubratio ad Te Optimum Pa-
tronum , qui primam tanta benignitate susce-
pisti ,

* 2

pisti, etiam venit, a Te ipso vel inter belli stre-
pitum clementissimis verbis invitata. Cobo-
ratus ipse nos es superiori ineunte anno, ut
Antiquitatibus & Urbis, & Regni totius
illustrandis animum adjicere pergeremus;
Tibique aliquod identidem offerremus nostræ
specimen diligentiae. Nunc itaque ex tanto
bello reduci, & Victori nostras in reliqua,
quæ Regium Athenæum exornant, monu-
menta, animadversiones offerre jucundissimum
est, eodemque tempore reminisci sermonem
illum Tuum, quo nos recreasti, & præsentī
animo dixisti, sperare Te res afflictas eo ipso
anno restitutum iri, populosque diu bellicis
tumultibus vexatos, si non pace, tranquillo
saltem otio fruituros. Nostras tunc spes mul-
tum erexit Tui fortitudo animi, cui parem
vix invenire fas sit; & magis ac magis in
dies statim enituit Tua illa tam in adversis,
quam in prosperis rebus mentis æquitas, Viro
Sapiente, ac Principe digna, ac plane divi-
na; dum Te victori imperterritum, victo
clementem & piū, & in utraque fortuna
strenuissimum præstitisti. Omnium vero ani-
mos perculit, & in admirationem rapuit
egregia illa, inopinata, quodque magis op-
tabas,

tabas, incruenta victoria, qua maturato consilio, atque opportuna celeritate usus, Aſtam recepiſti, & perterritum tanto accepto detrimento hoſtem ab arcis Alexandrinæ obſidione recedere coegiſti, ſibiſque ipſi conſulere. O felicem diem illum! quo tam præclara expeditio ſollertiſſimæ Tuæ menti ſubiit, atque ſalus noſtra ſuum habuit exordium tunc po- tiſſimum, quum ſuis viribus, ſuæque fortunæ maxime hoſtes conſiderent, & conſilia a Te de reſtituenda re agitari vix opinarentur. Deſperare cœperunt ab eo die de ſumma belli hoſtium Duces; & Placentiam non minoribus belli motibus, quam olim, hodie quaſſatam fruſtra propugnarunt; ac tandem a Te, & Fœderatis Legionibus Ciſpadana regione exturbati, & poſtmodum occidione pene deleti, omnia, quæ occuparant, oppida, & arces amiſerunt; & a Trebia uſque ad Varum fugati Tui robur animi, Tuique conſilii vim, dum vincuntur, coacti ſunt commendare. Atque hæc a nobis obiter memorata, quum litteris fideliter mandata poſteri legent, magna proſecto, & Homerica tuba digna, & vix credibilia reputabunt. Dubitabunt enim de Hiſtorici fide, aut mendum

in temporis computatione verebuntur admissum, quum observabunt a Nonis Martiis ad Idus circiter Decembres tot Oppida recepta, toties felici exitu pugnatum, Ligurum vires attritas, eorum munitissimas arces expugnatas, bellumque tandem, quod tamdiu turbaverat Italiam, ultra Varum transmissum. At quid interim consilii nobis erat, dum hæc a Te strenue gererentur? Bellicus omnis rumor a nobis declinatus (quid enim in armis possunt imbelles, securumque semper otium captantes Musæ?) ab incepto tamen minime cessatum, ac vota creberrima pro Tua incolumitate ac felicitate suscepta; quæ, quum audita esse intelleximus, Teque hosti per maritimam oram fugienti instare nuntiatum est, ac tandem magnis itineribus Nicæam (quæ alteri e nobis patria est) contendisse, & tam festivas acclamationes, veluti Triumphanti factas, ut non tam effusus extra Pomærium populus, quam finitimi ipsi colles, ac valles gestire, & plaudere viderentur; tanta lætitia nostros animos incessit, quantam vix capere iidem poterant. Nostrium vero levitate quadam, & reculæ nostræ amore auctum crescebat gaudium, quod Te Victo-
rem

rem ad Varum properare audiremus ea ipsa
VIA JULIA AUGUSTA, cujus vestigia a
nobis altero ante anno primum detecta, &
observata. Hac eadem Via, quam Julius
Cæsar, quam Augustus, Hadrianus, Anto-
ninus, aliique Imperatores suis victoriis, aut
monumentis illustrarunt, a Te pulsos a Tre-
bia flumine hostes, & illo retroactos, unde
profecti fuerant, animo recolentes, eam ipsam
Tuo aliquando nomine, Tuarumque victoria-
rum memoria celebratum iri, gestienti animo
præfagiebamus. At vero turbavit extemplo
festivam exultationem, ipsumque triumphum
interrupit repentinus, qui Te corripuit, mor-
bus, quo populi omnes fere exanimati. Com-
munis tunc perturbatio, quam maximo Te
omnes prosequerentur amore, significavit.
Nemo enim, nisi Te salvo, salvas res exi-
stimabat. Ast ubi meliora nuntiata sunt,
Tuamque non solum redintegratam valetudi-
nem accepimus, verum etiam, ut ita dica-
mus, ætatem vi, ac naturam ipsius morbi re-
novatam, illico recaluit in omnium menti-
bus victoriæ memoria, quæ penitus exci-
disse videbatur. Te tandem reducem, saluum,
incolumemque præsentem modo intuemur mi-
liria

litiae laboribus ingentibus, bellicae, valetudinisque multis periculis defunctum, & alterius Filii, & Natarum, morum candore Tui similitum, amplexibus redditum. Nec solum Te nostrum Servatorem, Patremque optimum triumphantem aspicimus; sed una Tecum dulcissimum Filium, cui peroptanti hoc, & superiori anno annuisti, ut Tecum in castra proficisceretur, Tuoque lateri comes additus, omnem belli aleam ac vices videret, aciei instruendae, castra metandi, milites in officio continendi, munitionis oppugnandae, & propugnandae rationem edisceret, non eos tantum pervolvens auctores, uti solet, qui praeteritorum temporum memoriam complexi sunt, aut de militum, & Imperatorum officiis, propositis praecipis, & exemplis, disputarunt; verum Marte ipso utens praecipitor, & usurpans oculis bellica ipsa discrimina, pacatis aliquando Europae rebus, ut sperare juvat, cessatura. Quid enim jam superest optandum, nisi, ut Te victrici lauro, & felici oliva redimitum, partis omnibus publicis commodis, bellica & domestica gloria cumulatissimum inter Musas, quas adeo impense foves, beato otio, eoque, quem Tibi conciliasti

liaſti populorum amore, diutiſſime fruentem videamus? Hæc ſunt noſtra, hæc omnium vota: hoc ipſum populi, qui a belli ruina ſervati, & qui ab hoſtium jugo incredibili celeritate liberati, & iidem ipſi, qui Tuo imperio vi fœderis, & armorum additi, unanimi plaufu adprecantur. Nos vero nos metipſos fortunatiſſimos ducimus, quibus conſeſſum eſt, quod invidébunt poſteri, non ſolum tanto Patrono frui, verum etiam lucubrationibus noſtris ejusdem præfigere Auguſtiſſimum nomen, quod in multis belli, & pacis monumentis cælatum, vel inſculptum ſeri Nepotes admirabandi ſunt lecturi: adeoque Tua immenſa erga nos clementia obligati, atque devincti, noſtros ſentimus excitari animos, crebroque admoneri, nervos omnes ingenii eſſe intendendos, ut tanti Principis majeſtati conatus noſtri quoquo modo reſpondeant. Quod ſi huic noſtro voto æquus nobis Apollo aliquando annuat, ingentem, atque immortalem ſtudiorum noſtrorum fructum conſecutos nos metipſi nobiſcum gratulabimur.

LECTO.

LECTORI.

ECCE tibi alterum Marmorum Taurinensium Volumen, in quo quidquid aut cælatorum, aut scriptorum lapidum superest in Regio Athenæo, ne fragmentis quidem omiſſis, continetur. Mole illud paullo tenuius est, re multo uberius; etenim quum a nonnullis, qui nostram tamen operam sincero commendarunt animo, doctissimis Viris tum verbis, tum per litteras commonefacti fuerimus, in prioris partis dissertationibus nimia verborum & rerum copia utramque paginam a nobis aliquando fuisse refertam, supervacaneum omnem verborum modo projecimus circuitum, & quidquid ad rem nostram necessarium non erat, consulto præterivimus. Non pauca etiam sunt, quorum interpretatio aut nostri fugit ingenii aciem, aut se se nondum, quamvis omnia circumspicientibus, obtulit, aliquo fortasse casu, ut nonnumquam fit, olim præsto futura. Itaque pleraque ex hisce monumentis magis edimus, quam interpretamur. Si quid vero etiam in parcis nostris animadversionibus erratum est, quid enim tam commune hominibus, quam errare? in re præcipue salebrosa, & ancipiti, ut est antiquitatis perscrutatio; pergratum faciet, quicumque aut nos ab eo, in quo versamur, errore, aut antiquitatis amatores ab errandi periculo vindicabit. Παραλείπομεν
pari-

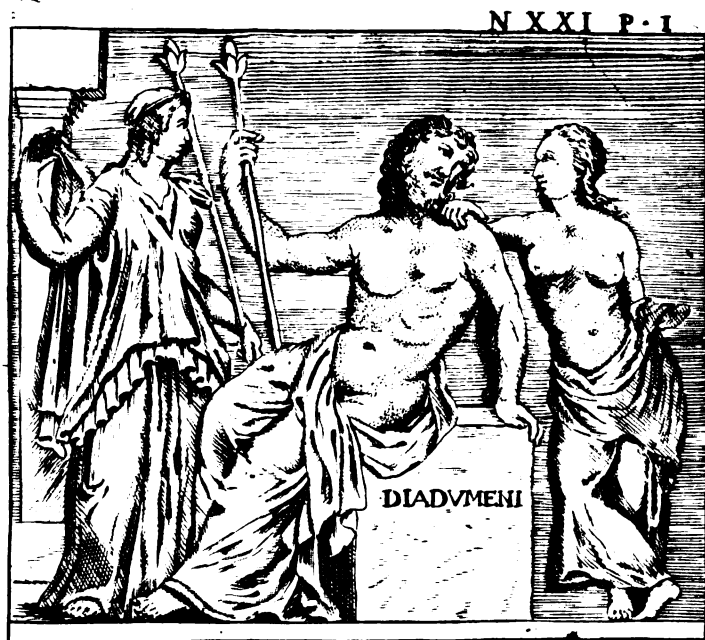
pariter legendi, & edendi cuilibet jus esto. Ubiorem enim lucem nonnulla nostra Marmora accipere posse nec inficiamur, neque desperamus; adeoque ea una simul collecta nobis volupe fuit emittere, magis ut commodius sit patriæ antiquitatum studiosis ea perscrutari, & novis observationibus illustrare, quam quod nostro muneri, communique omnium expectationi satisfecisse arbitremur. Interim ad perficiendam Romanarum Antiquitatum, quæ cis, & trans Alpes tam Maritimas, quam Grajas, seu Peninas supersunt, syllogem nos totos conferemus. Hactenus enim nihil attrigimus eorum monumentorum, quæ in hujus Regni provinciis variis itineribus a nobis sunt observata, si unam excipias Italicam de situ Oppidi Industriæ disputationem a nobis nimium festinanter excusam, quatrIduo nimirum; in qua & pauca a nobis emendanda, & multa scitu digna addenda, quum hanc ipsam, quam jam polliciti sumus, collectionem publici juris faciemus. Interea hæc qualiacumque sint æqui, bonique facito, & pro certo habeto, nos satis præclarum laborum nostrorum emolumentum accepisse existimare, si rem tibi non ingratham fecisse cognovimus.

DIA-

Imprimatur. Vicarius Generalis S. Officii.

V. Chionius A. L. P.

**Se ne permette la Stampa. Morozzo per
la Gran Cancellaría.**

DIADUMENI TABULA:

Armored hanc Tabulam æri jam diu incisam edidit Cl. Marchio Maffejus, & meri tantum ornamenti causa in utraque suæ Veronæ Illustratæ editione ad Partis III. Cap. II. finem imprimi curavit, nullum ultra addens verbum: illius etiam mentionem fecit in nuncupatoria historiarum diplomaticarum ad Regem Victorium Amedeum epistola.

Jupiter in ea jam senior, barbatus, seminudus, sedens tanquam fessus, hastæque innixus conspicuus est, qualis in numismatibus, & marmoribus non paucis occurrit. Adstant hastatæ duæ mulieres, seu Deæ: altera pube tenus nuda, dextra lævum Jovis humerum tenet, læva quid habeat tritum saxum scire vetat: altera vero peplo talari induta sinistra hastæ itidem innititur, dextra pallium ita sustentat, ut dubites, humeris ne detraxerit, an sit impositura.

Hæ vero hastæ nec Bacchantium thyrsis, nec bellatorum hastis sunt similes, sed sceptris potius, quæ Diis, Deabusque, Regibus ac Reginis, & Sacerdotibus tribui solita Poetæ nos, & historici frequenter docent. Consuevere antiqui sceptrum aut pomo, aut floribus, aut alio symbolo insignire, ut ait Eustathius, addens sceptrum a Scipione distingui a Geographo (Strabonem fortassis intelligit) qui Regum alios sceptro, Scipione alios usos fuisse scripserit. Scipiones fortasse dicebantur Sceptrum minus polita, quæ magis ad sustentandum corpus quam ad ornatum adhibebantur. Talis fuisse videtur ille eburneus Scipio, quem Gallo barbam suam promissam permulcenti capiti incussit M. Papirius, cujus causa ceteri seniores, qui Roma Gallis irruentibus a juventute in Capitolium

Tom. II.

A

con-

confugiente relictis ante fores ædium veste augustiori sedentes mortem oppetiere. Nec a vero alienum est, huiusmodi fuisse antiqua sceptrâ hastarum speciem præseferentia ; nam & vocis etymon, quod ἀπὸ τῆ σκήπτρου, quod eo fulciantur, aut innitantur Reges, vel Dii, derivatum volunt, & illud, quod de Jove Ovidius ait [a]:

[a] *Metamorph.*
lib. 1.

. *Sceptroque innixus eburno*

idem satis suadent. Huiusmodi autem Sceptrâ, aut Hastas, aut Scipiones Diis, Deabusque sæpe tributos esse alio constat monumento a nobis Astæ Pompejæ anno MDCCXLI. reperto, ara nempe, quam suo loco dabimus, tres referente formæ contentione celebres Deas huiusmodi Sceptris innixas.

Eburneam Tabulam non dissimilem nostræ marmoreæ editam vidimus ex Florentino Musæo [b]. Ibi Jupiter simili modo sedet duas inter mulieres, seu potius Deas, quarum altera a læva (Juno fortassis) hermæ cuidam innixa Jovis capiti coronam imponit, altera a dextra Minerva est armata, & hastæ innixa. Lectori considerandam relinquimus utriusque tabulæ & similitudinem, & antiquitatem.

[b] *Nel frontispizio del libro intitolato: Medaglioni del Gran Duca di Toscana.*

Artificis nobis observandum insculptum nomen, ut gloriæ suæ consulentes factitabant Statuarii, & Cælatores. Statuarii simulacrorum femoribus addebant, ut in multis a Montfauconio observatum est. Sic, ut apud Cicero-

[c] *Lib. 6. in Verrem.*

nem [c] habemus, erat in Lilybæo Herculis signum, cuius femori Phidias author nomen suum argenteis minutis litteris insculperat. Id in cælatis tabulis multo rarius: Vix altera a nobis observata est in Antiquitatibus Oræ a Fontanino editis, in qua legitur Καλλιμάχος ἔποιε *Cal-*

[d] *Grævus DCCXCIV. 6. LXXIV. 1. DXIX. 9. LXIII. 5. 9.*

limachus faciebat. Diadumeni multi [d], Liberti præsertim Imperatorum, occurrunt in Inscriptionibus antiquis. Fieri potuit, ut hoc nomen formosulis pueris vulgo adderetur. Διαδέμνος quippe diadematus est. Quare Mar-

tialis

3

tialis pueri Diadumeni, quem sibi pulcherrimum fingit,
 basia laudat [e] sæpe . Plinius [f] speciosissimum hoc
 nomine juvenem a Polycleto Sicyonio effictum narrat ,
 simulacrumque ejus centum sestertiis veniisse . Sed hæc
 nihil ad nostrum Diadumenum , de quo nihil aliud sci-
 mos , nisi hujus non inelegantis operis fuisse auctorem ,
 & addendum esse artificum Catalogo a Francisco Junio
 edito .

[e] *Mart. lib. 3.
 Epigr. 65. & 47.
 lib. 6. Epigr. 34.*
 [f] *Hist. nat.
 lib. 36. cap. 1.*

CÆRUS', seu OCCASIO.

[a] ad colorem
Nisi. Diploma.

Picturæ , & Cælaturæ veterum sunt plerumque quædam symbolicæ linguæ vestigia , & sicuti in explicanda antiquorum vocabulorum significatione hæret aliquando Grammaticis aqua , ita non semper Antiquariis in promptu est hujusmodi hieroglyphica interpretari , quæ veteres artifices æque , ac Poetæ cerebrosi marmoribus consignarunt . Hujusmodi est alatus hic juvenis , quem jam diu edidit Marchio [a] Maffæus , & ob ingentes alas Hetruscum opus existimavit , nihil ultra addidit . Bilances læva tenet , alteram earum indice dextræ premit ; magnas habet alas in humeris , exiguas in pedibus ; magis tamen currenti , quam volanti similis est . Agedum qualis qualis saltem afferenda est conjectura .

Non Hetruscum ullum Deum , neque Mercurium , ut quis fortasse posset opinari , esse censemus : nam isti Homerus , & Virgilius , & Mythologi non alatos humeros , aut pedes , sed pedilia tantum , seu talaria tribuunt alata , & petasum . At si Græcus est Deus , quem Deum finxerunt alatum Græci ? Ullum ne alium præter Victoriæ , & Amorem ? Utique interdum Fortunæ , & Psyche , & Geniis sæpe , & Tempori , & Tempestatibus anni , & Horis , & Ægyptio Harpocrati , & aliis fortasse Diis tribuerunt alas Pictores , & Scultores , quibus multa licuit , ut Poetis , nova excogitare , & inventa augere , & amplificare .

Cærum vero , si nostræ locus est conjecturæ , repræsentat hæc Tabula : *Cærum* , inquam , *occasionem* videlicet , seu *tempus opportunum* , aut *momentum illud temporis* , quo tanquam a Diis dato celeriter utendum veteres sapientes viri toties ajunt . Græcis enim *Occasio* ὁ *Kairos* est , & virili pingebatur specie , quare Phædrus Græcos secutus ita ludit Fabula octava libri quinti .

Cur-

N·XXII·P·4

3

*Cursu volucris pendens, in navacula
 Calvus, comosa fronte, nudo corpore
 Quem si occuparis, teneas, elapsum semel
 Non ipse possit Jupiter reprehendere,
 Occasionem rerum significat brevem.
 Effectus impediret ne segnis mora,
 Pinxere autique talem effigiem temporis.*

At hæc Occasionis, seu Cæri imago non multum cum nostra convenit, nisi quod occasionem virili specie depictam refert. Aliam videbimus nostræ similiorem, atque aliam deinceps. Varias enim & multas excogitatas fuisse a veteribus Sculptoribus imagines Occasionis verosimile est. Ponendum hic est primo Pósidippi Epigramma ex Anthologiæ libro quarto.

Εἰς τὸν Καῖρον

Τίς; πόθεν ὁ πλέσης; Σικυώνιος· ἄνομα δὴ τίς;
 Λύσιππος· σὺ δὲ τίς; Καῖρος ὁ πανδαμάτωρ.
 Τίπτε δ' ἐπ' ἄκρα βέβηκας; αἶε τροχάω· τί δὲ πορθεῖς
 Ποσὶν ἔχεις διφυεῖς; ἵπταμ' ὑπηνεμιος.
 Χεὶρ δὲ δεξιτῆρ τί φέρεις ξυρόν; ἀνδράσι δαῖγμα
 Ὡς ἀμῆν· πάσης ὀξύτερος πέλειδω.
 Ἡ δὲ κομὴ τί κατ' ὄψιν; ὑπαντίσσαντι λάβεσθαι.
 Νῆ· δια ταξόπιδεν ὥς τί φαλακρά πέλει;
 Τὸν γὰρ ἅπαξ πτηνοῖσι παρατρέξαντά με ποσὶν
 Οὐτίς ἐθ' ἡμέραν δράζεττα ξόπιδεν.
 Ποῖόν ὁ θεκνίτης με διέπλασεν εἵνεκεν ὑμέων,
 Ἐταίρε, καὶ ἐν σφοδύροις θήκε διδασκαλίῳ.

Hoc multi Epigramma & commendarunt, & Latine interpretati sunt viri eruditi, Erasmus, Morus, Alciatus, & Hugo Grotius; cujus interpretationem ceteris elegantiore hinc addimus.

T

Tu quis es , hlc qui stas ? Occasid . Quis tibi fitor ?

Lysippus . Cuias ? de Sycione satus .

Niterè cur pedibus summis ? amo currere . Penna

Cur pedibus ? venti turbine rapta volo .

In dextra cur ista novacula ? monstrat acutam

Hac esse O ferro me magis , O calybe .

Cur in fronte coma est ? appendar ut obvia . Sed cur

Omnis abest glabro crinis ab occipite ?

Nempe quod eripui cum me semel alite cursu ,

Nemo erit , elapsam qui revocare queat .

Hanc operam fitor propter vos sumserat , hospes ,

Pro monito starem semper ut ante fores .

Ausonius Burdigalensis eamdem fere Occasionis imaginem Phidiae tribuit , eamque una cum Metanoea jungit , cum Poenitentia nempe , qua , si Occasio manibus lapsa fuerit , statim afflictamur . Ejus integrum Epigramma , utut notum , hlc ponere non piget .

Cujus opus ? Phidia , qui signum Pallados , ejus

Quique Jovem fecit , tertia palma ego sum .

Sum Dea , quæ rara , O paucis Occasio nota .

Quid rotula insistis ? stare loco nequeo .

Quid Talaria habes ? volucris sum . Mercurius quæ

Fortunare solet , tardo ego , cum volui .

Crine regis faciem ? cognosci nolo : sed heus tu

Occipiti calvo es ? ne tenear fugiens .

Quæ tibi juncta comes ? dicat tibi . Dic rogo quæ sis ?

Sum Dea , cui nomen nec Cicero ipse dedit :

Sum Dea , quæ facti , non factique exigo poenam ,

Nempe ut poeniteat , sic Metanoea vocor .

Tu modo dic , quid agas tecum ? Si quando volavi ,

Hæc manet , hæc retinent , quos ego præterii .

Tu quoque dum rogitas , dum percunctando moraris ,

Elapsam dicis me tibi de manibus .

Unus

Unus autem Ausenius non Lysippo, sed Phidiæ hanc Occasionis cum Metancea conjunctæ tribuit Imaginem; Ceteri omnes Lysippo hujus symboli miram inventionem addicunt, veluti Posidippus, Philostratus, Tzetzes, & Himerius Sophista apud Phorium in Bibliotheca, ex quibus agnoscimus, crebras fuisse apud veteres Græcos Cæri, seu Occasionis imagines, & ab ipso Lysippo aliter aliis temporibus expressas.

Philostratus in Imaginibus plurimis ea ipsa complectitur verbis, quæ in Epigrammate habentur Posidippi, moralemque hujus symboli sensum copiose explicat, adeoque ejus verba adferre prolixum nimis foret. Tzetzes autem bis meminit hujus Lysippæi simulacri [*b*]; dignumque notatu est, quod utrobique dicit, a tergo nempe hujus simulacri additum esse a Lysippo ensẽ, quem Occasia videtur cuidam porrigere, & hoc a Lysippo commentum excogitatum in gratiam Alexandri Magni sæpe conquerentis de tempore, quod sine re ulla præclare gesta elaboretur. At ad rem nostram, missis aliis, satis erit adducere Himerii Sophistæ verba aliam nobis Occasionis imaginem referentia, & ab aliis non nihil diversam, & nostræ similiorem [*c*].

[*c*] ex Photii
Biblioth. Cod.
σμγ. pag. 604.
edit. Aug. Vind.
1601.

Δεινὸς ἦν ὁ Χεῖρα μόνον, ἀλλὰ καὶ γνώμῃ ὁ Λύσιππος. Οἷα γὰρ ἐκεῖνος διὰ τὸ ἑαυτῷ γνώμης πεπολημένος, ἐγγράφει τοῖς Θεοῖς τὸν Καῖρον, καὶ μορφάσας ἀγάλματι τῷ φύσιν αὐτῷ διὰ τὸ εἰκότος ἔξηγησάτο. Ἐχει δὲ ὧδε, πῶς ὥς ἐμὲ μνημονόειν, τὸ δαίδαλμα· ποιεῖ παῖδα τὸ εἶδος ἄβρον, τῷ ἀκμῷ ἔφηβον, κομῶντα μὲν τὸ δὲ ἄξ κροτάφων εἰς μέτωπον, γυμνὸν δὲ τὸ ὅσον ἐκείθεν ἐπὶ τὰ νῶτα μερίζεται, σιδήρῳ δὲ τῷ δεξιᾷ ἀπλίσμετον, ζυγῷ τῷ λαίαν ἐπέχοντα, περὶ τῶν τὰ σφύρα. ἔκ ὥς μετάρσιον ὑπὲρ γῆς ἄνω κεντρίζομαι, ἀλλ' ἵνα δοκῶν ἐπιφανέην τῆς γῆς λανθάνη κλέπτων τὸ μὴ κατὰ γῆς ἐπερίδεσθαι.

Hunc locum affert in suo artificum Catalogo Franciscus Junius [*d*], & sic illum vertit: *Lysippus non ma-* [*d*] Pag. 114.
nibus

nibus solum, sed & animo mirus erat. Quid enim ille non ex ingenio ausus fuit aggredi? Diis adscribit Occasionem, eamque in statua representans naturam ejus per imaginem explicavit. Sic autem habet se, quantum quidem ego memini, artificiosum illud commentum. Effingit puerum specie delicatulum; ætatis flore pubescentem, a temporibus comatum fronte, læva tenentem stateram, pennatum talos, non ut sublimis super terram sursum efferatur, sed ut visus terram stringere, lateat tamen innixus terræ. Ita vertit Junius; at ultima verba *ὡς μεταφύγον* &c. nec dilucide, nec genuine reddita videntur; eorum sensus est, Cærum alis instructum, similem tamen currenti potius, quam volanti. Videtur ille quidem solum pedibus tangere; at revera simulans pede terram premere, eandem supervolans fugit velocissimus.

Vides jam non semper eodem modo pictum Cærum, seu Occasionem, & a Lysippo, & ab Ausonio Diis annumeratum, Porro & Pausanias in Atticis *Καρὸν νεώτατον Δίος παίδων* vocat novissimum inter Jovis filios. Deum itaque Cærum in nostra Tabula cælatum audemus asserere, cum ejus imago descripris Simulacris adeo similis sit. Additæ nostro sunt ingentes alæ, quasi rotæ loco, quæ ad illius celeritatem, & fugacitatem significandam aptissimæ sunt. Cæterum & nudus est, & comas frontem versus magis promissas habet, & talos pennatos, ut cæteræ descriptæ imagines, & bilancibus, quas manu tenet, & toto corporis motu ad cursum nescias, an ad volatum composito, Simulacro ab Himerio descripto simillimus est noster hic Cærus. Est enim veluti *κλέπτω* cursum, vel volatum suum, ac se comprehendendum offert mox avolaturus, nec reversurus amplius, si semel pedes sustulerit alatos, & ingentes humerorum alas auris explicuerit: dum vero alteram bilancium, quas dextra tenet, lævæ indice deorsum premit, videtur adstanti, & adspicienti dicere: Pondera, examina, & ad trutinam revoca, ac provide cito, quo modo me confestim abituro feliciter
uta-

9

utare : cujusmodi præcepti tum in militaribus , tum in ci-
 vilibus negotiis utilissimi innumera penes historicos sunt
 documenta , & exempla . At militaris præsertim virtu-
 tis Symbolum potest esse hæc Tabula , consiliumque in
 momento captum celeriter exsequendum docere . Actum
 de urbe , & de Romana Republica fuisset , si ejusmodi
 effigiem Annibal ante oculos semper habuisset , aut illud
 Pittaci Mitylenæi memoriæ mandasset *Καὶ ποὺ γινῶσθαι* , Occa-
 sione uti noveris ,

Tem. II.

B

CEN.

CENTAURUS CHIRON ACHILLIS NUTRITIUS.

Semiferorum Centaurorum, & Chironis præsertim, qui Achillem enutrivit, fabula vel ipsis est tabernariis, & popinariis nota. Quis enim ignorat, Centauros populos fuisse primos equitandi, & ex equo pugnandi inventores, ac magistros? Non defuere tamen inter antiquos homines usque adeo creduli, qui Centauros esse, aut esse posse opinarentur, quos refutat Lucretius iis versibus:

*Sed neque Centauri fuerunt, nec tempore in ullo
Esse queunt, &c.*

Quibusdam etiam radioribus seculis hic obtinuit error, Centauros, & Satyros extitisse, ac vivos quandoque esse, ortumque habuit a putidissimis quibusdam historiis. Quae de re videri potest Benedictus Varchi in sua de Monstrorum generatione Italica disputatione [a].

[a] nelle *Lezioni sopra Dante*.

Non multa itaque a nobis expectanda sunt super hoc marmoris fragmento. Achillem puellulum vides equino Nutricii dorso insidentem,

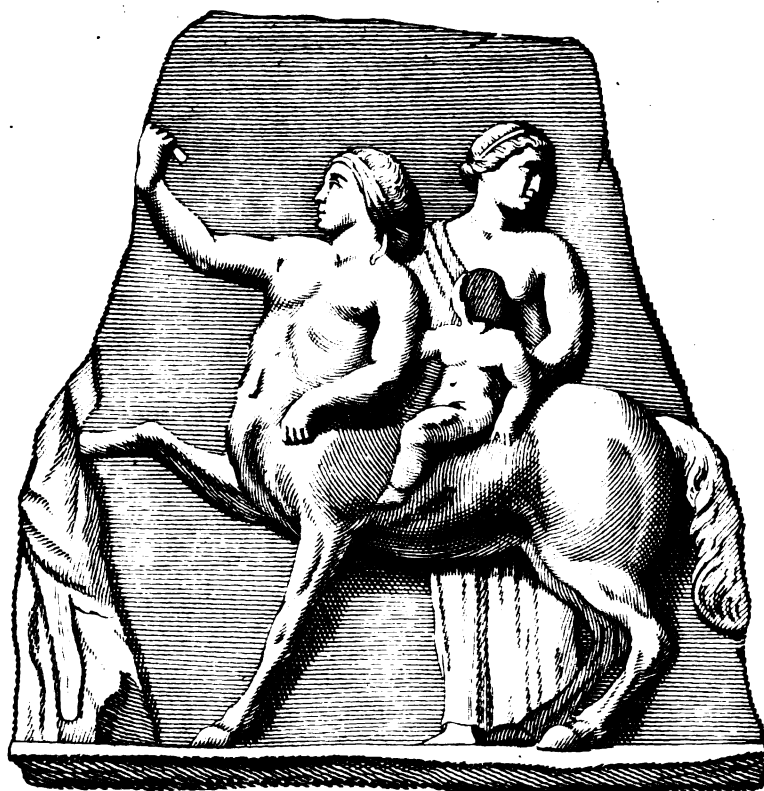
Οἱ Χείρων ἐδίδαξε διγυῖστας Κενταύρων.

Quem Chiron docuit Centauros justior inter.

De hac educatione tam multa habet Statius in sua Achilleide, ut nihil addi possit. Hoc ille præclarum antiquorum Poetarum, & Philosophorum inventum ornandum quanta potuit rerum, & verborum copia suscepit, quum animadverteret hujusmodi Achillis educationem sapienter ab illis excogitatam, & ab Homero, Hesiodo, Pindaro,

N · X X I I I

P - 10

F. A. Mayerle del.

Jo: Caffini fecit.

47

daro, aliisque multis tantopere commendatam, ut instar
 esset optimi instituendi bellatoris. Pindari verba præ-
 terire nullo modo silentio possumus, adeo solleter nos
 docent, quodnam a tenera ætate exercitiorum genus adole-
 scentulo in strenuum bellatorem evasuro sit subeundum [b]. [b] *Nem. Ode 1.*
Strofe 3.

Ξανθὸς δ' Ἀχιλλεύς, τὰ μὲν μέ-
 νων φιλύρακ' ἐν δόμοις,
 Πᾶσι ἐὼν ἄθυρε
 Μεγὰλα ἔργα χερσὶ θάμνῃ;
 Βραχυσίδαρον ἄκοντα πάλαν
 Ἴσον τ' ἀέμοις, μάχα λεόντεσσιν ἄ-
 Γροτέροις ἔπρασεν φόνον.
 Κάπρετ' ἔνεφε σάραα
 τὰ δὲ παρὰ Κρονίδα
 Κένταυρον ἀσμεκτοντα κομιζέειν
 Εξέτης τὸ παρῶτον· ὅλον δ' ἔπειτ' ἄν
 Χρόνον τὸν ἐθάμβεεν Ἀργε-
 μίς τε καὶ θρασυὶ Ἀθάνα.

*Flava parvus adhuc Casarie puer
 Pelides Philyres alius in ædibus
 Tentabat tenera fortia dexterâ.
 Par ventris volucres sæpe movens pedes,
 Aut vibrans valida vi brevè jaculum.
 Illius cecidit nunc Leo, nunc Aper
 Telo, & sæpe feræ membra tremantia
 Vix sexennis avo semifero attulit.
 Hunc mirata Minerva incluta, & Artemis,
 Dum Cervos celeri corriperet pede
 Nullis illaqueans retibus, aut dolis.*

Ponemus & nonnullos Tzetzi versus, qui etsi parum
 concinni Achillis tamen, & Chironis fabulam non ma-
 le exprimunt [c].

[c] *Chil. 8. n. 98.*
98. & 99.

Χείρονα τὴν διδάσκαλον Ἡράων ἐκ ὀλίγων,
 Ἀσκληπιῦ Γάσονος, αὐτῷ τῷ Ἀχιλλέως,
 Ἴππομιγῇ συμπλάττεισιν ἄνθρωπον μυθογράφαι·
 Ἄνθρωπον μέχρ' ὀμφαλῷ ἵππον τὰ κατὰ μέρη.
 Καὶ δὴ Ἰηλιανὸς ὁ Αὐτοκράτωρ γράφει,
 Ἡράων μέτρῳ ἀνθρώπου δ' ὑποπέρεται ἵππος.
 Οὗτος ἐγκατανῶτιζόμηνος μερέσι τοῖς ἰπείοις
 Τῆς μαθητῶς ἐδίδασκε θήραν ἵπποτοξείαν
 Γατρικλῷ, βοτανικῷ, ἄλλας τε τέχνας πόσας·
 Ταῦτα μυθῶδ' ἡ πλάσματα τοῖς ἀπαλοῖς ὠτίοις·
 Τὸ δ' ἀληθές, φιλόσοφος ὁ Χείρων ὑπεργμῆνος,
 Πρῶτος σὺν ἄλλοις ἱππικῷ δάσκει τῶν μοναμπέκων,
 Τοῖς μύθοις ὑποπέπτωκεν, ὡς ἂν τῶν ἱππανθρώπων
 Ἐδίδασκεν ἱππότης δὲ βοτανικῷ, καὶ ἄλλα.

*Heroas erudisse Chiron plurimos,
 Asclepium, Jasonem, Achillem dicitur.
 Mistusque equo fuisse fertur fabulis;
 Vir nempe ad umbilicum equino tergo,
 Ut Julianus Caesar ex ametro canit,
 Vir bellator anu demittens quadrupedantem.
 Heroas iste dorso equino devebens
 Telis docebat figere eminus feras,
 Artem medendi, plurimamque alia docens.
 Hæc imperitis fabula stultæ auribus,
 Verum latens ego aperiam: insignis Sophus
 Chiron fuit, primusque pugnare ex equo
 Docuit, & herbarum usum, & artes optimas:
 At fabulatores viro mixtum, atque equo
 Dicunt, frementem quia equum domuit prior.*

Multa alia de Centaurorum origine, qui ascensis equis
 Tauros vagantes perpulerunt, unde nomen habent, ad-
 dit paullo post Tzetzes: videat qui vult. Notandum
 interim nobis est heroicum inter jambicæ cætera carmen,
 quod Juliano hic tribuitur, & incerti auctoris in An-
 tholo-

thologia dicitur [d] ; ubi varii sunt frigiduli versus in [d] *lib. 4. cap. 9.*
 Chironem Hippocentaurum , quos afferre superfedemus :
 ad eorum vero instar sic cuidam ludere placuit.

Anne vir arcitenens e pectore prodit equino ?

Anne sagittiferi clunibus acer equus ?

Plures , quam Tzetzes , Chironis alumnos enumerat Philostratus in Heroicis , nimirum Æsculapium , Telamonem , Peleum , Theseum , Herculem , Ajacem ; addunt alii Cephæum , Meleagrum , Nestorem , Amphiaraum , Hippolytum , Mnestem , Diomedem , Antiochum , Æneam , Castorem , Pollucem , Machaonem , Podalirium , ac Palamedem . At Palamedes noluisse a Chirone medicinam discere , a Philostrato dicitur , doluisseque multum , quod hanc unam artem ipse prior non invenisset , adeoque ex Chironis discipulorum albo est expungendus.

Quum vero Centaurus iste diversæ ætatis viros auditores habuerit , puta Peleum , ac Telamonem , eorumque filios Achillem , & Ajacem , senior pingendus est , ut senem , & longævum passim vocant Poetæ . Quantus autem illi post obitum honos habitus sit , discas , quod cœlo illatus inter Zodiaci signa fulget.

Multas illius , & Centaurorum pictas , vel cælatas imagines apud veteres in usu fuisse argumento est , quod Plinius , ubi de præclaris artificum operibus agit [e] , & Centauros Nymphas gerentes Archefilai manu sculptos in Polionis æde , & Centaurorum cum Lapithis pugnam in convexa clypei parte a Phidia expressam , & Chironem cum Achille in septis (quo in loco comitia habebantur) incerti auctoris opus commemorat. [e] *lib. 35. c. 6.*

Hæc de Chirone , ac Centauris . Quæ dextrorsum in nostro fragmento adstat mulier , quænam alia nisi Thetis filium tradens , & commendans avo nepotem ? supersunt & alterius figuræ pedes , de qua nihil certi statui potest . Unum hoc iterum monemus , veteres hac fabulo.

bulosa Achillis educatione sæpe ufos , ut pueros ad virtutem a tenellis annis excitarent ; pro certo habentes illum tam militia , quam cæteris artibus præstantissimum fore , qui ab ineunte ætate sub optimo præceptore sudare , algere , vigilare , nervosque & ingenii , & corporis intendere inciperet . Qua in re viri præsertim Principes , ac nobiles liberis suis pro virili consulere debent : educatio enim velut altera est nativitas .

JUPI-

F. A. Majesle delin. Io. Cattini incidit.

JUPITER AMMON CUM CORNU- COPIA, ET CALATHO.

JOvis Ammonis caput h̄c exsculptum hoc peculiare habet, quod præter cornu copię Calathum e vimine contextum, ex dextro arietino cornu pendentem, præfert in nullo alio antiquo monumento a nobis hætenus observatum. Utrumque autem tam Cornucopię, quam qualum, seu quasillum, seu ut Græcanico vocabulo dicas, Calathum Jovis Ammonis fabulę congruere, palam omnibus est. Paucis attingemus varias de hujus fabulę origine sententias, adnotantes, cuinam potissimum aptius accommodari possint Cornucopia, & Calathus, quę non sunt nisi fertilitatis, ac ubertatis symbola.

Primo itaque narrat Herodotus, Jovem, ut Herculi filio exoptanti sese ostenderet, occisi arietis capite, & detracta pelle personatum se videndum præbuisse. Secundo Diodorus Siculus tradit, Jovem Ammonem ita pictum, quod in bello arietinis cornibus insignem galeam deferret. Ex alicujus Ægyptii bellatoris Casside orta fortaſſis est fabula. Hę vero duę opiniones ad rem nostram parum faciunt. Tertio Hermippus apud Higinum in Poetico Astronomico narrat, a Libero Jovi Ammoni patri simulacrum erectum arietino capite, ac Templum dedicatum, quod suis militibus aquę inopia laborantibus, & siti pene confectis visus aries, & e vestigio fugiens eo insequentem exercitum adduxit, ubi maxima esset aquarum copia. Quarto Leon Ægyptiacarum rerum Scriptor apud eundem Higinum innuit, Ammonem virum Africanum fuisse, qui pecora, gregesque alere primus instituit, & docuit Ægyptios, adeoque ut primus rei pecuarię auctor arietis effectus fuit cornibus. Rem non dissimilem habet Pausanias in Messeni-

cis.

cis . Quinto multi hoc commentum ad physiologiam referentes , additis Jovis capiti arietinis cornibus solarium radiorum vim significari credunt . Totus est hac in re Macrobius , qui propterea accurate perlegendus , & evolvendus est ab iis , qui fabulæ hujus originem perscrutari , penitusque inquirere voluerint . Plurimis enim verbis , & validis rationum momentis probat , Solem , aliosque Deos non paucos eisdem esse , ac Jovem , & cornibus , quibus arietes obvia quæque valide solent impetere , maximam esse cum Solis radiis omnia percellentibus convenientiam .

Tres hæ ultimæ de Ammone opiniones , eidem Calathum , & Cornucopiæ optime tribui suadent . Nam Cornucopiæ primum est cornu Capræ Amalthæ , cui in gratiam nutricis suæ Jupiter hanc virtutem dedit , ut quidquid expeteretur ab eo , qui cornu possidebat , ab ipso tamquam ex penu illico promeretur . Deinde Acheloum fluvium ferunt , quum cornu alterum commissa cum Hercule pugna amisisset , victori cornu Amalthæ dedisse , ut suum reciperet . Quo figmento egregie Strabo [a] significari ait turbulenti Acheloi aquas ita ab Hercule variis fossis , & rivulis divisas , ut eos ipsos leniter irrigarent campos , quibus nimia copia , & rapido impetu antea nocebant . Itaque Hercules cornu fluminis fracto retulit cornu Amalthæ , seu copiæ , nimirum soli illius ubertatem , postquam fluvium compescuit ruentem , mugientem , & impetentem quasi cornibus , ut *Tauriformis voluitur Aufidus* .

[a] lib. 10.

Cornucopiæ igitur est omnigenæ ubertatis Symbolum , atque adeo Ammoni optime congruit , sive ad significandam felicitatem soli , in quo situm est ejus Templum , fonte finitimam regionem irrigante , sive ad significandam rerum copiam ex pecoris cultu provenientem , sive ad ostendendam vim radiorum Solis , qua gignuntur , ac producuntur omnia .

Sic & non male cum triplici illa causa quasillum , seu Calathum .

Calathus convenit ; vas legendis floribus , & fructibus aptissimum , & a mulieribus lanificis ad deferenda pensa usurpatum , ideoque idoneum ad significandam rerum copiam , & agrorum feracitatem , quæ vel ex aquis irrorantibus , vel ex re pecuaria , vel a Solis radiis omnia gignentibus proficiscitur .

At vero in Macrobian sententiam longe lubentius imus , & Jovem Ammonem eundem atque Solem facile credimus : tam multa sunt , quæ hoc ipsum suadent . Nam multis nominibus appellatus Sol , & multis symbolis a veteribus expressus , Apollo , Horus , Mithras , Osiris , Serapis , Hyperion a Græcis , Ægyptiis , Persis , aliisque gentibus audit ; & modo vir , modo juvenis , modo veluti Leo , modo αἰδερόμορφος , felis nempe forma , modo aliis tam simplicibus , quam compositis figuris repræsentatus . Non male itaque Macrobius [b] contendit , Herculis , Apollinis , Serapidis , Osiridis , aliorumque Deorum nomina , ut Zodiaci signa , ad Solem esse referenda . *Et ut ab Ariete ; inquit , incipiam , magna illi concordia est (cum Sole) . Nam ☉ is per sex menses hybernales sinistro incubat lateri , ab æquinoctio verno super dextrum latus ; sicut ☉ Sol ab eodem tempore dextrum hemispherium , reliquo ambit sinistrum . Ideo ☉ Ammonem , quem Deum Solem Occidentem Lybies existimant , arietinis cornibus fingunt , quibus maxime id animal valet , sicut radiis Sol . Nam ☉ apud Græcos ἀπὸ τῆ κεφαλῆ κεῖος appellatur .* Hæc ille , quibus addunt aliqui in Exodo , ubi Moses dicitur in textu Latino cornuta facie populo apparuisse , in Hebraico radiata facie dici ; oritur enim ex uno eodemque themate & radii , & cornu Hebraica nomenclatura : atque hoc ipsum Ægyptiæ linguæ utpote affini commune esse potuit , & Jovis Ammonis figmento occasionem præbere . Jovem autem ipsum non alium esse a Sole , ex Homero , Platone , Hesiodo , Orpheo acute , sollerterque ostendit idem Macrobius , & post ipsum Platonici quidam , ut Jamblicus , & Proclus , Soli ea tribuunt omnia , quæ cæteris Diis singilla-

[b] Saturnal.
lib. 1. cap. 20.

Tom. II.

C

tim

tim alii , & quæ tribui debent uni vero Deo , cujus Majestatis , & omnimodæ potestatis , & providentiæ quamdam imaginem in Sole cognoscere facti sunt . Procli videndum præclarum de Solis laudibus carmen recenter editum ab Alberto Fabricio [c] . His adstipulatur Numisma Imperatoris Antonini , cujus averſa in parte Jupiter Barbatus , habens radios Solis , Ammonis cornua , & Serapidis modium , addito a latere Tridente proprio tantum Neptuni , & Plutonis . Præterea Jaspis [d] cum capite Serapidis , & hac Epigraphe .

[c] *Biblioth. Græc. tom. 8.*
 [d] *Sponius. Suppl. Grenov. Thes. in Dissert. de Deorum Ignor. Aris.*

ΕΙΣ . ΖΕΥΣ . ΣΕΡΑΠΙΣ

VNVS . JVPITER . SERAPIS :

Et alius lapis cum capite Serapidis , & his verbis :

ΜΕΓΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΕΡΑΠΙΔΟΣ

MAGNUM EST NOMEN SERAPIDIS.

Quum idem igitur sit Sol , & Ammon ; Soli vero quidquid tellus parit , optimo jure tribuatur , & Cornucopiæ , & Calathus eidem conveniunt , alterum ut virtutis omnia gignentis symbolum , alterum ut legendis floribus , fructibusque aptum vasculum ; præfertim si , ut suspicari possumus , ad vernum tempus , quo Sol ab Ariete suum de integro exorditur cursum , respicientes veteres hoc commentum excogitarunt .

Non prætereundum tamen est , & Calathum , & Cornucopiæ variis posse tribui seorsim Diis . Calathum Meursius narrat in Eleusiniis quinto horum festorum die (quæ in honorem Cereris , seu Ifidis magna pompa celebrabantur) solitum per vicos urbis deferri .

Cornucopiæ autem & Herculi , & Mercurio tributum ;
 ut &

ut & hisce Photii verbis constat [e] ἰδοὶ ὃ μόνον τῷ Τλη-
 παδεὶ Ἡρακλεῖ, ἀλλὰ καὶ τῷ λογίῳ Ἑρμῇ τὸ τῆς ἀμαλθείας
 κέρως οἱ ποιεῖται ἐγχείρῃσιν. *Noveris non laborioso Herculi
 tantum, sed & facundo Mercurio Cornucopiae Poetas in ma-*
nu ponere.

[e] ex epist. 209.
 Lloyd citat: ex
 quast. inedit. ad
 Amphiloebium
 Monifauconium.
 Hæc verba cum
 Regio MS. con-
 sulimus, & su-
 spicamur non-
 nullas ex editis
 epistolis Photii,
 inter ineditas
 Amphiloebia-
 nas quæstiones
 reperiri.

Animadvertendum etiam est, alia occurrere in an-
 tiquis monumentis capita, & in Nummis præsertim,
 quæ nec Ammonis, nec Serapidis, nec Liberi patris,
 nec ullius cornigeri Satyri, aut Fauni, sed Macedo-
 num sunt Principum, qui arietina cornua in galea gere-
 re tanquam insigne gentis Stemma soliti, ut se Alexan-
 dri Magni, qui Jovis Ammonis filius salutari voluit,
 consanguineos, aut successores assererent. Ita usurparunt
 in casside arietina cornua Pyrrhus, & Philippus Persei
 frater, & Lyfimachus Rex, cujus egregium argenteum
 Numisma in Musæo nostro conservamus. Vide sis Plutar-
 chum, & Titum Livium, & Bellorium præsertim in
 Numismate Lyfimachiae [f].

[f] Plutarch.
 in Pyrrho. Li-
 vius lib. 37. Bel-
 lor. Gronov. 10-
 mo 7.

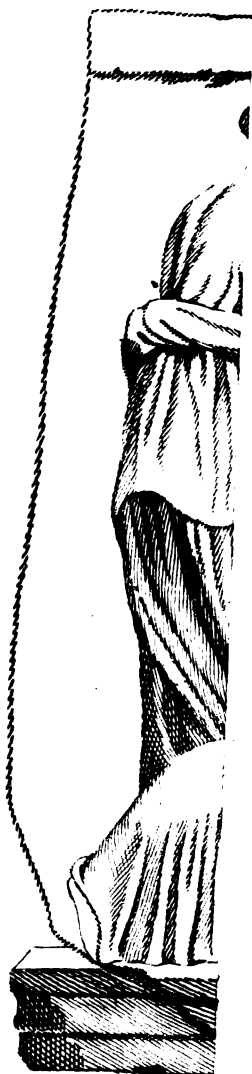

SACRIFICIUM.

QUI antiquitatem vel a limine salutaverit, Sacrificii ritum hae in Tabula satis aperte intuetur. At cui Deo, qua de causa litatur? Hoc magis divinare, quam explicare liceat. Res singulas primum fugiente velut oculo aspiciamus, deinde an ad veteris alicujus rei gestae, aut fabulae memoriam alludatur, judicabimus. Sacerdos in veste adstat pura, capite neutiquam velato, uti in Sacrificiis plerumque factitatum, ex multis habemus, ne quod malum omen oculis interlitandum occurreret; at fasciola tantum aliqua, aut calantica comas coercere, & operire videtur. Fruges habet praemanibus, nempe hordeum, far, & alia cum sale mixta, quae molae falsae vocabulo apud Romanos significata Dionysius Halicarnassensis auctor est; & super victimae caput spargebantur in quolibet Sacrificio. Flammam in ara excitatam videmus, & victimam parari, atque aqua frigida perfusa explorari. Nam si ad contactum aquae se excuteret victima, tunc vegeta, sana & robusta habebatur, adeoque Diis accepta. Sin vero sine succussione membrorum frigidam perferret, non satis incolumis, & ideo indigna videbatur. Similem ritum in alio monumento videre est apud Montfauconium [a]. Hircos ita probatos Plutarchus refert in libro de Defectu Oraculorum. Haec autem victima hircus ne sit, an sus, difficile est judicare. Suem malumus credere, quae victima est antiquissima, & crebrius usurpata, & sacris Cereris ut propria peculiariter attributa. Praeter Sacerdotem adest etiam, ut nobis quidem videtur, Hercules sacris operans, sola Leonis Nemei pelle amictus. Unde conjectare possumus, quid in mente habuerit hujus marmoris calator: scilicet vel Herculem sacris Cereris initiatum, vel Evandrum, & Herculem simul sacrificantes expref-

[a] Tom. 2.
pag. 178. Plu-
tarch. 75. n. 2.

N · X X V

F. A. Majeslo

[a]
pag.
arch.

expressit. Alcidem autem Eleusinem profectum, ut sacris Cereris initiaretur, scribunt Stephanus, & Suidas, de Agra Atticæ oppido, parvisque Cereris sacris verba facientes: & Virgilius, atque Dionysius Halicarnasseus narrant, Herculem ab Evandro recenti Latii incola hospitio exceptum fuisse, & institutum eidem annuum Sacrificium, quod a Sacerdote non velato, sed aperto capite perageretur. Hæc diximus, ne jejenum dimitteremus lectorem, qui si omnes Sacrificiorum ritus scire cupit, innumeros præsto habet antiquitatum Scriptores, & præ cæteris Potterium in Archeologia Græcæ libro 2. cap. 4.

VENUS FORTASSE MARINA.

Similem fere exhibet Montfauconius tomo I. parte I. pag. 166. Sed detritum saxum vetat plura in hanc rem addere.

MILITARIS FORTASSE ALLOCUTIO.

MILITUM PILIS PUGNANTIUM MUTUUS INCURSUS.

CULLEUS, SEU SACCUS.

EX coriis confectum tam aridæ, quam liquidæ annonæ exportandæ accommodatum, frumento, vel farina, vel oleo, vel vino plenum quatuor robusti juvenes, scipionibus etiam innixi, devehunt plaustro fortasse imposituri.

INCERTI OPERIS FRAGMENTUM.

NEquè de hoc elegantis operis fragmento quidquam audemus asserere; at conjecturam aliquam asserere non omitemus. Fortasse est Gladiator, fortasse reus aliquis

Io: Cattini incidit.

VE

S^{Imile}
pag.
rem add

MI

MIL

C

E^X c
exp
vel oleo
nibus eti

INCE

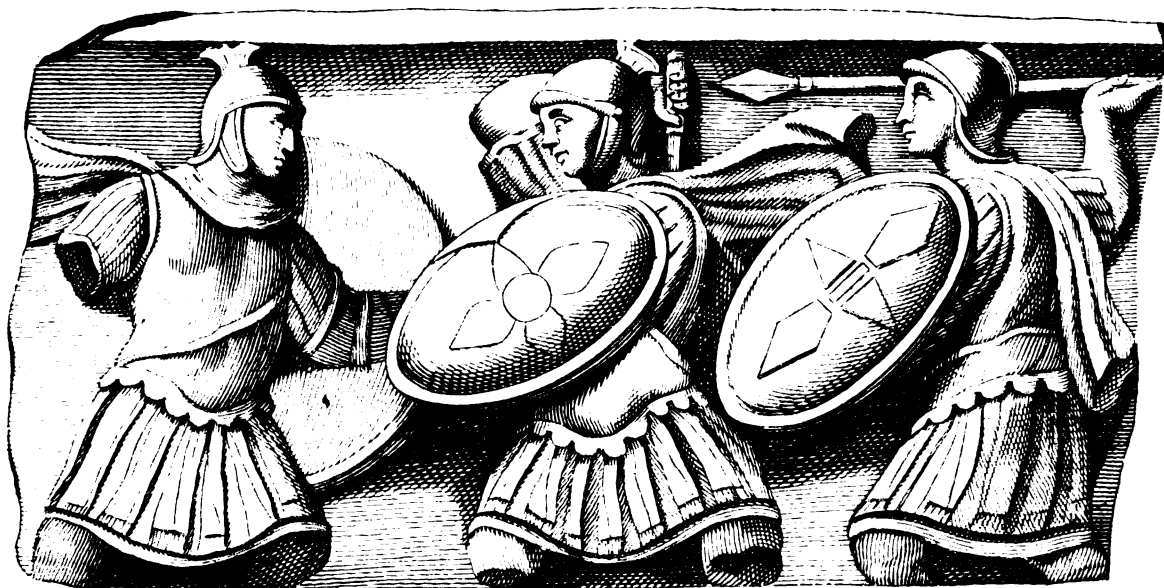
N^{Eq}
al
non omi

F. A. Majesle delineavit.

Io: Cattini incidit.

Handwritten text, possibly a signature or a list of names, is visible in the center of the page. The text is faint and difficult to decipher.

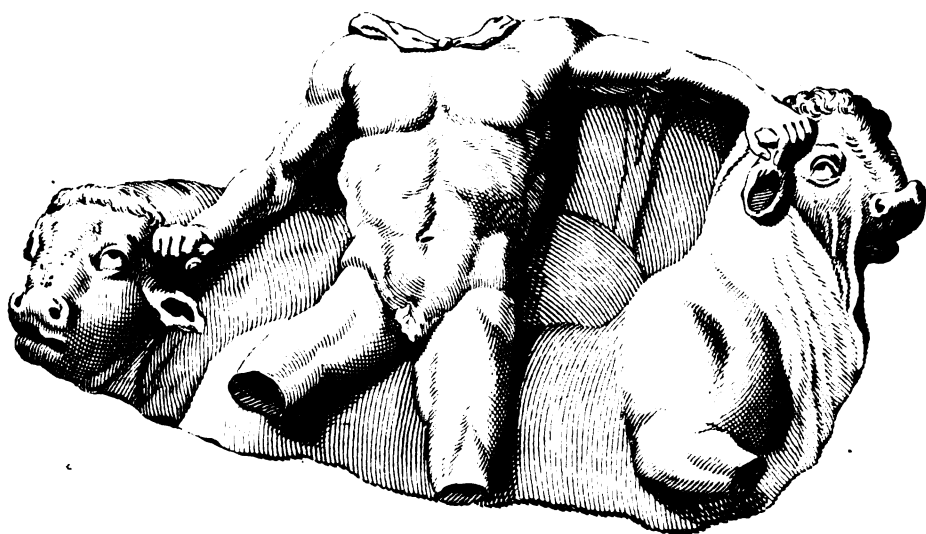
F. A. Majerle del.

Jo. Cattini fecit.

F. A. Mayerle del.

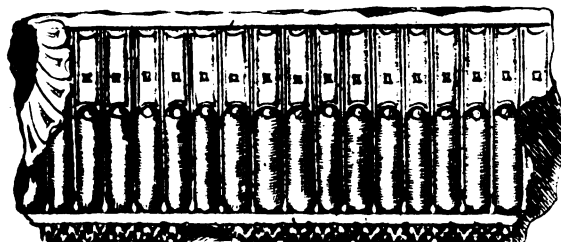
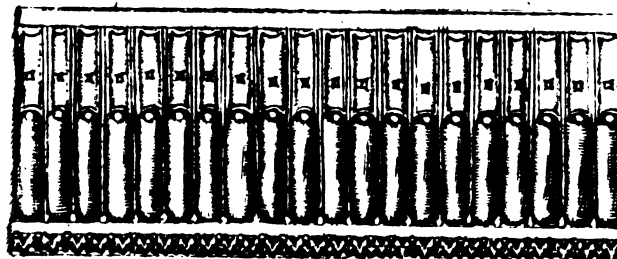
Jo: Cattini fecit.

F. A. Majeske del.

Jo. Cattini fecit.

N·XXXI
P·23

N·XX XII

quis, cum bestiis, ad quas damnatus erat, colluctans. Fortasse Mitras, quo nomine Sol a Persis & dicebatur, & colebatur, quem Statius [a] vocat:

[a] in fine lib. 2.
Thebaid.

..... Persei sub rupibus antri
Indignata sequi torquentem cornua Mitram.

Fortassis etiam Hercules Buthoenas, seu Buphagus, de quo hæc habetur historia [b]: Hercules cum Hylo iter faciens, ad quemdam Agricola nomine Theodamantem divertit: filio esuriante petiit epulum sibi aliquod parari; Agricola subrustice denegavit; iratus Alcides, in armenta, quæ proxime pascebantur, irruit, & bove occiso epulatus est, qua de re Βωφάγος appellatus. Verum hæc omnia eruditi lectoris judicio subjicimus. At hoc, & alia hujusmodi fragmenta facile credimus mera mutulorum, aut alia ornamenta ab architectis inventa.

[b] Ex Schol.
Nonni in ora-
tionem Nazian-
zeni, qua inci-
pit πάλιν.

XXXI.

INCERTUM FRAGMENTUM.

HOsce lapides, in quibus varia armorum genera catalogata, ornamenta fuisse credimus alicujus molis in honorem Quinti Glitii Agricolæ erectæ, cujus mox variis in Inscriptionibus bellica facinora multa commendari videbimus.

XXXII.

INCERTUM FRAGMENTUM.

ET hæc fragmenta Architectonici operis ad eandem molem spectasse suspicamur, cum eodem in loco reperta fuisse una cum lapidibus trophea referentibus, & Glitianis Inscriptionibus, non obscura fama sit.

Opti;

LUDI CIRCENSES.

Optimi Artificis fragmentum Ludorum Circensium nobis memoriam refricans. Eisdem Ludos eodem fere modo designatos frequenter in antiquis Numismatibus vidimus.

APER MAGNO IMPETU IRRUENS, VEL FUGIENS.

[a] *Lyd. de Re
Milit. Roman.
lib. 3.*

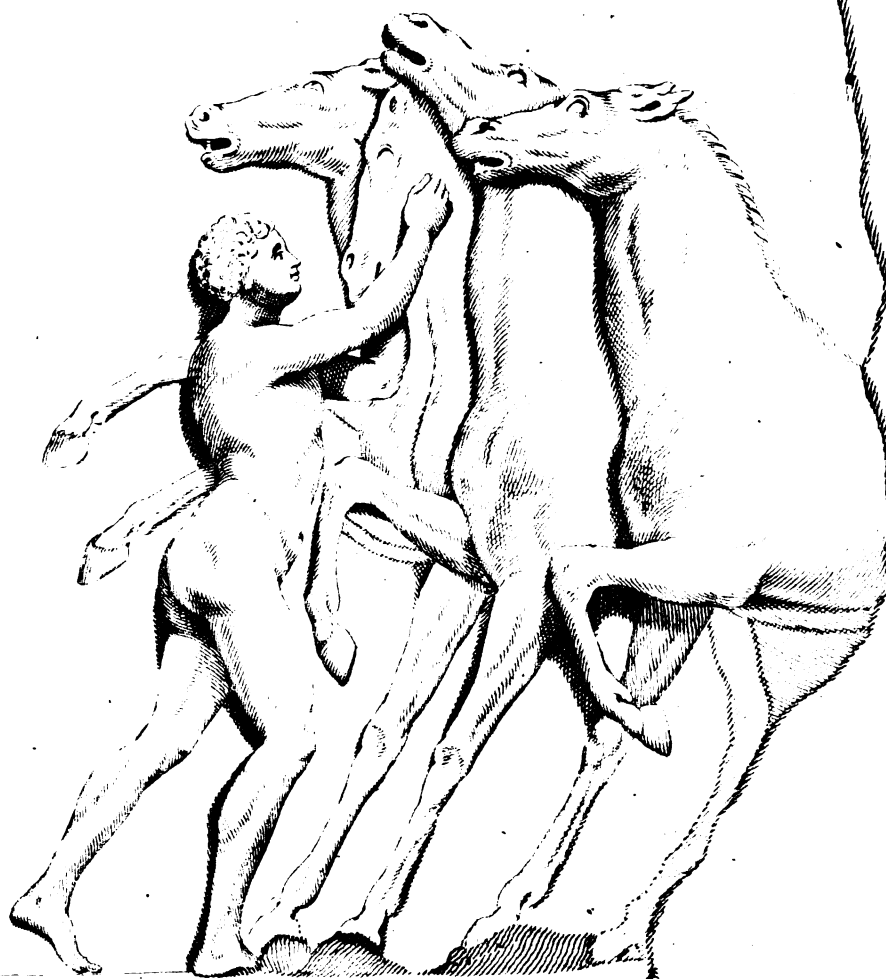
Inter militaria signa locum obtinebat [a] hoc animal.

INCERTUM OPUS.

Quid sibi velit hæc marmorea Tabula, in qua vir cum jumento sistitur a muliere ipsum quasi allocutura, haud facile definias. Antiquum certe, nec inelegans opus est. Schema hujusce mulieris vestes, & palliolum ab altero humero veluti rejicientis, magnam habet cum altera Diadumenianæ Tabulæ figura similitudinem.

RUDIS, ET INCERTI OPERIS FRAGMENTUM.

FRAG-

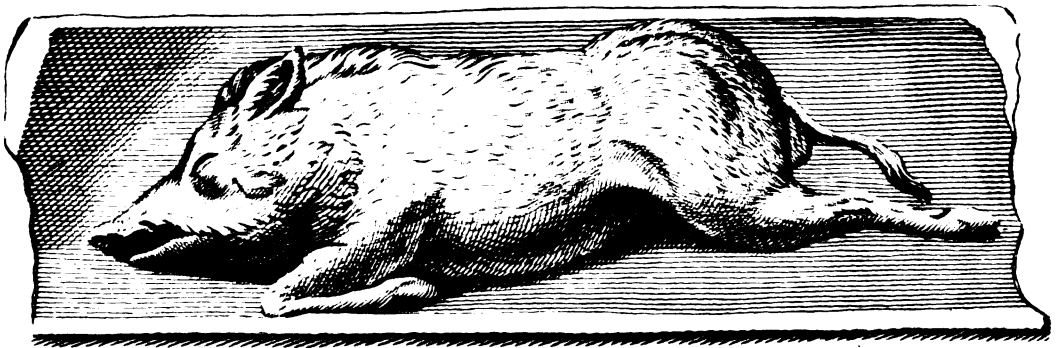

F. A. Majesle del.

Io. Caltini fecit.

N·XXXIV

P·24

F.A. Mayer del.

Jo. Cattini fecit.

1. 1. 0.

2. 1. 1. 1.

3. 1. 1. 1. 1.

4. 1. 1. 1. 1. 1.

5. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

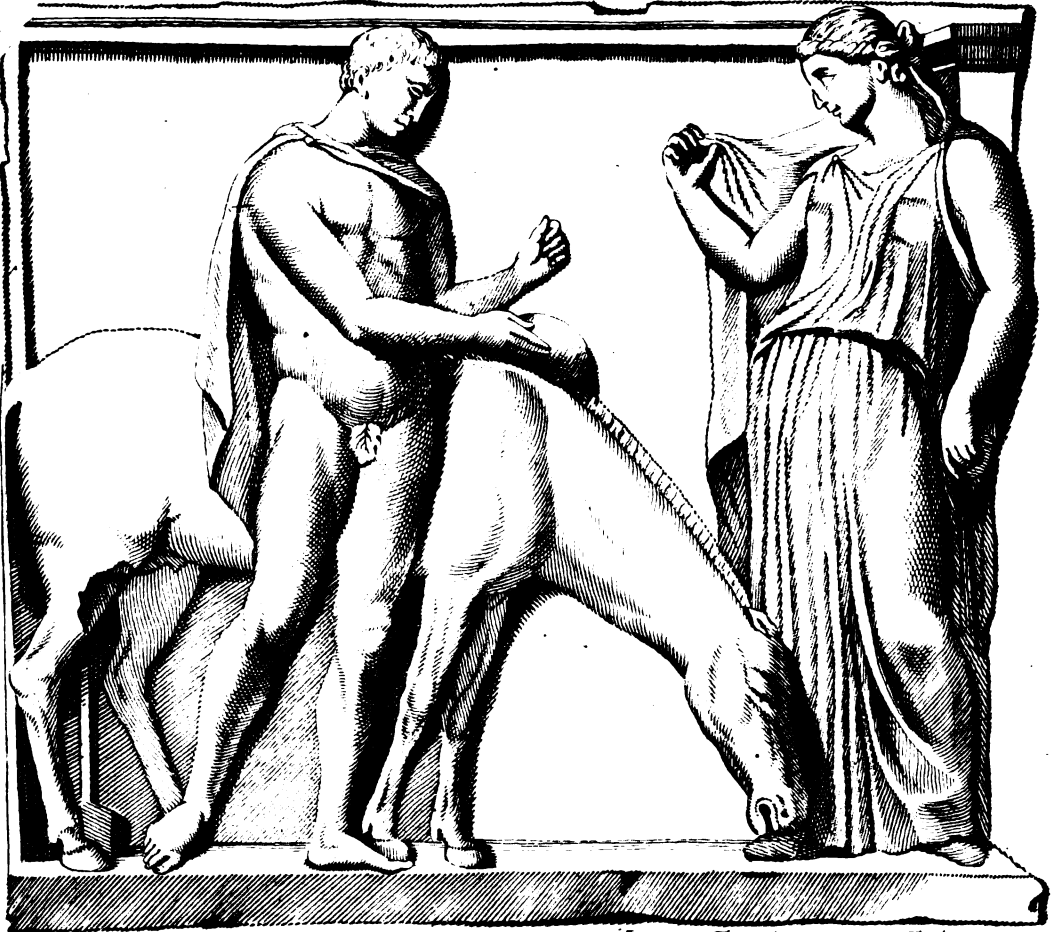
6. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

7. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

8. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

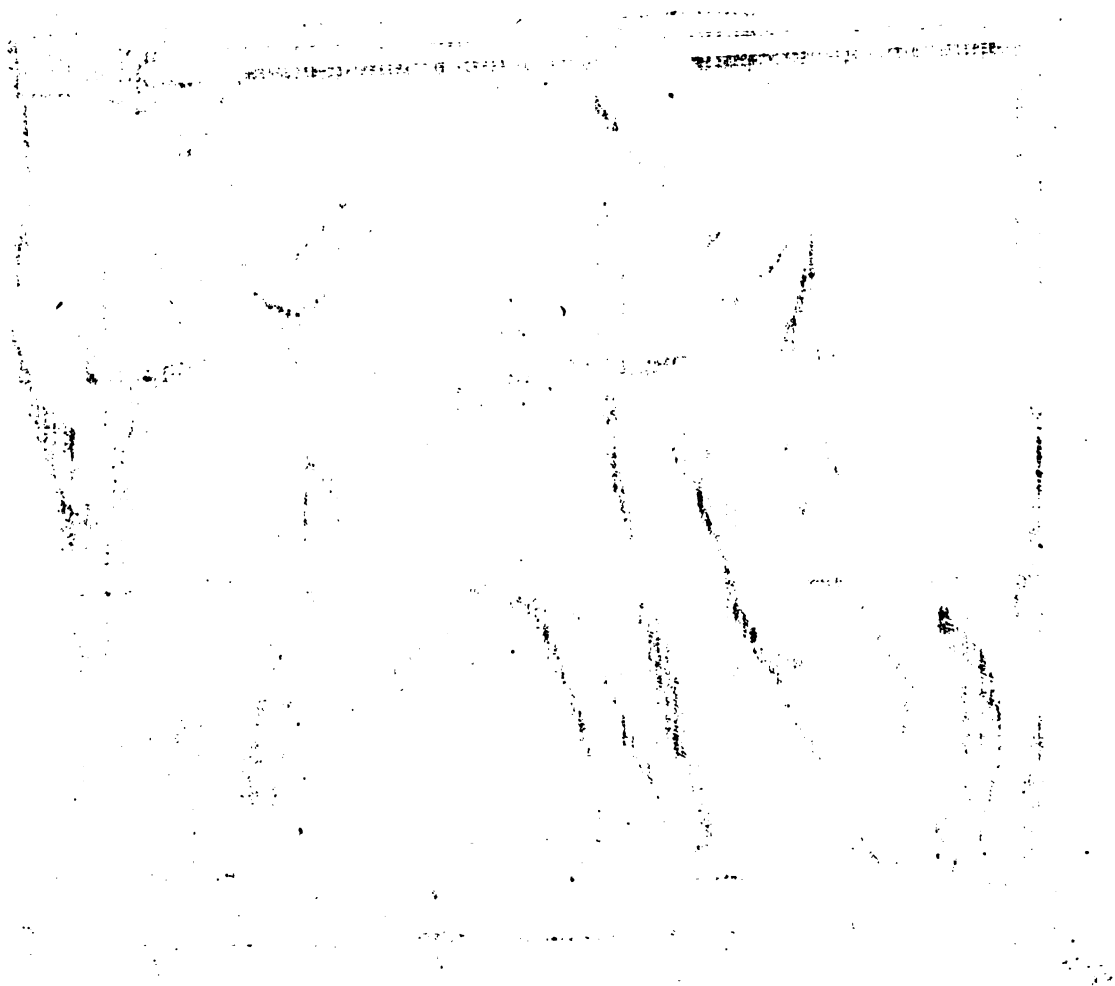
9. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

10. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

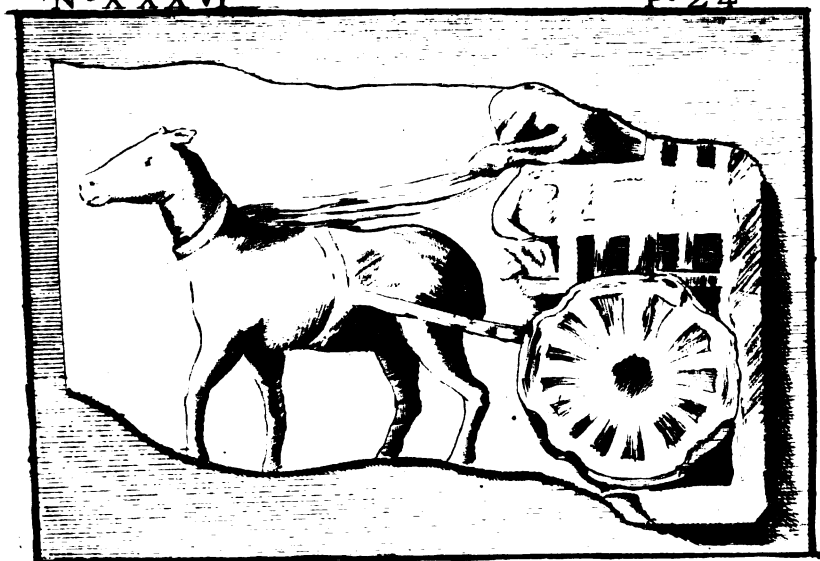
Franciscus A. Mayosle deli.

Ioannes Franciscus Cattini Fecit.

N·X XXVI

P·24

FRAGMENTA CORONÆ ALICU- JUS NON OBSCURI OPERIS.

XXXVIII.

HActenus Anaglypha mera . Jam ad lapides inscrip-
tos veniamus . Quorum nonnullos uberioribus an-
notationibus , prout res postulabit , illustrandos curabi-
mus ; reliquos explicatis dumtaxat siglis , & notis præ-
termittimus .

*Quinto Glitio Publii Filio Stellarina
(ex Tribu) Atilio Agricola Consuli :*

*Quinto Glitio Publii Filio Stellatina
 (ex Tribu) Atilio Agricola
 Consuli Secundum Seprum viro Epulonum*

Quin

Q·GLIT	<i>Quinto Glitio</i>
ATILIO·A	<i>Atilio</i>
COS·II·VIIV	<i>Consuli Secundum Septumviro</i>
SODAL·AVG	<i>Sodali Augustali</i>
PRAEF·VRBIS	<i>Præfetto Urbis</i>
CAESAR·NER	<i>Cæsaris Nervæ</i>
GERM·DACIC	<i>Germanici Dacici</i>
DONATO·ABE	<i>Donato Ab Eodem</i>
DONIS·MILIT	<i>Donis Militaribus</i>
CLASSIC·AVRI	<i>Classica Aurea</i>
LEG·PROPR·PR	<i>Legato Proprio Provincia</i>
LEG·LEG·V	<i>Legato Legionis Sexta</i>
CITER	<i>Citerioris</i>
V	

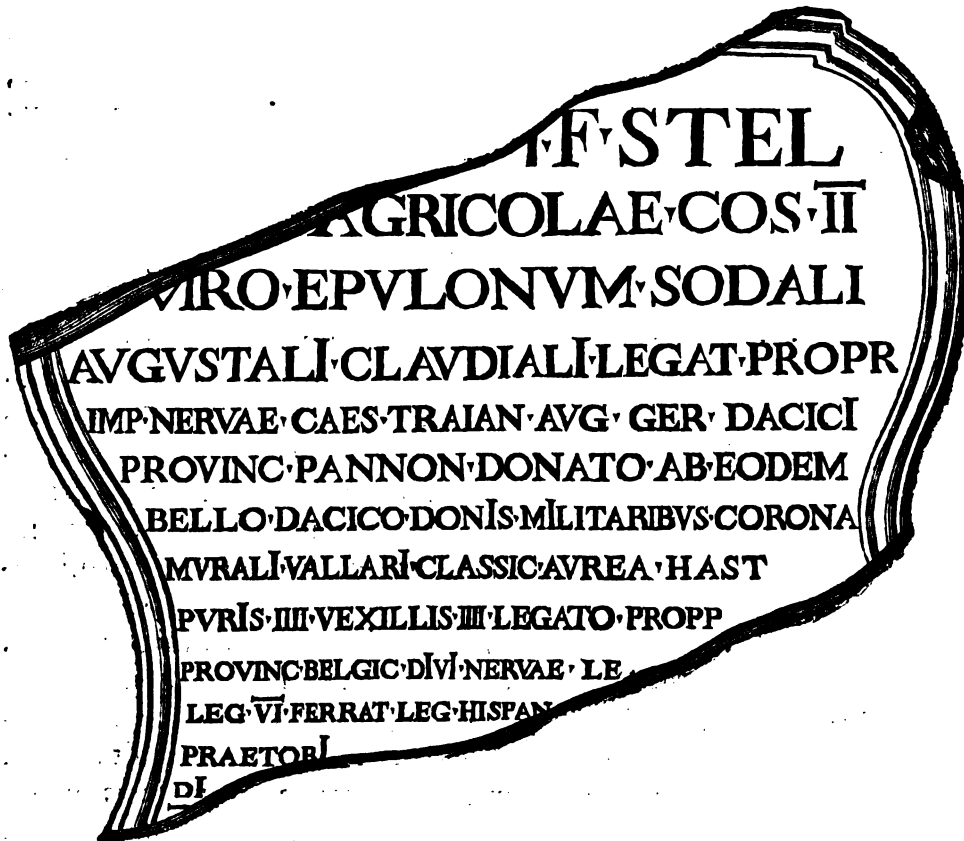
FILSTEL
 GRICOLAE
 VIRO • EPVLON
 IO PROPRAETOR
 PNERVAE • CAESAVG
 OVINCIAE • BELGICAE
 LEGAT • LEG • VI • FERRATAE
 LEG • CITERIORIS • HISPAN
 PRAETORI • AEDILI • CVI
 Q • DIV • VESPASIAN
 LEG • ITALIC X
 IVDC • SE
 ROMA

Filio Stellatina
Agricolae Septumviro Epulonum
Proprio Propratori

Impe-

Imperatoris Nervæ Caesaris Augusti
Provincia Belgica
Legato Legionis Sextæ Ferratæ
Legionis Citerioris Hispaniæ
Prætori Ædili Curuli
Quæstori Divi Vespasiani
Legionis Primæ Italiciæ
Judici Se
Roma

XLII.

Publii Filio Stellatina
Agricolæ Consuli Secundum
Septimum viro Epulonum Sodali
Augustali Claudiali Legato Proprio

Impe

*Imperatoris Nervæ Caesaris Trajani Augusti Germanici Dacici
 Provinciæ Pannoniæ Donato Ab Eodem
 Bello Dacico Donis Militaribus Corona
 Murali Vallari Classica Aurea Hastis
 Puris Quatuor Vexillis Quatuor Legato Proprio
 Provinciæ Belgicæ Divi Nervæ Legato
 Legionis Sextæ Ferratæ Legato Hispaniæ
 Prætori
 Di Vi*

[a] *Marm. Taurinen. pars 1.
 pag. 185.*

[b] *Thef. Insf.
 tom. 1. pag. 311.*

Quinti Glitii Publii Filii ex Tribu Stellatina ; cognomento Agricolæ , viri & civilibus , & militaribus negotiis , & rebus gestis sub tribus Imperatoribus Vespasiano , Nervæ , & Trajano clarissimi , memoria nobis superest sex marmoreis lapidibus tradita , sine quibus omnino periisset , quum ne verbum quidem de illo apud quempiam ejus ætatis Scriptorem reperire sit . Quinque Latinas vides Inscriptiones : Græca fuit sexta , cujus jam edidimus fragmenta in prima Parte [a] . Elogium fere semper idem inscriptum fuisse censendum , mutato tantummodo verborum ordine . Difficile admodum erit alterum reperire toties repetitarum unius viri in marmoribus laudum exemplum . Præter mutatum verborum ordinem varia etiam cernitur , & vix in aliis marmoribus usitata marmoris peripheria , ac figura . Aliquas ex his olim Taurini repertas jam ediderunt Pingonius , Gruterus , Guichenonius , & alii ; omnes una simul edidit Muratorius [b] . Græca tantum excepta . Taurinensis itaque , ut opinamur , fuit iste Glitius , cujus æternæ famæ hisce sex Epigrammatis cautum proculdubio , consultumque fuit . Num vero hæc Epigrammata in sex separatim urbis locis posita fuerint , an potius uno eodemque in loco ad ornandum aliquod illi erectum monumentum Arcum puta , cujus singulis lateribus scriptæ Glitii Agricolæ laudes exhiberentur , non est ita facile definire . Potuit hujusmodi Arcus ornatam habere frontem , seu Zophorum ex iis , quæ supra vidimus

mus [c], anaglyphi, & architectonici operis fragmentis. ^{[c] n. XXXXI. XXXII.}
 Ad hujus arcus ornamentum pertinere fortasse potuit fragmentum militum pugnam referens numero XXXVIII. a nobis positum, & si quid aliud hujusmodi reperitur. Cælata vero trophea ad hujusmodi opus pertinuisse, eo est verosimilius, quo illa similia sunt & Columnæ Trajanæ anaglypho operi, & arcus Arauscani, aliorumque ornamentis [d]. Nec negotium faceffat, quod solis Imperatoribus, non privatis hominibus arcus plerumque extruerentur. Occurrunt enim etiam in fortium, & nobilium virorum honorem erecti arcus, ut ille Veronæ *Honori Marci Gavi* [e].

[d] *Momfauç. ans. expl. tom. 4.*

[e] *Verona illustr. tom. 3.*

Jam vero ut de Inscriptione ipsa aliqua dicamus; Glitii nomina, & officia, & res gestæ, & dona militaria, & honores habiti, hæc omnia singillatim distinguenda, & si quæ lucem desiderant, illustranda.

GLITII NOMINA.

Non est antiquis Auctoribus ignotum Glitiorum nomen, quamquam plerumque corruptum apud ipsos reperitur. At in marmoribus & frequentius est, & semper sibi constat. Gruterus [f] ex Pingonio quemdam refert Glitium Verum, qui profecto fuit ex eadem gente, ex qua noster Quintus. Idem quemdam Glitium Felicem habet [g], qui laudatur, ut Virgilianus Poeta: at omnino fastis Poeticis ignotus. Est & Glitio Gallo Inscriptio inter Donianas a Gorio explicatas [h]. In nostris marmoribus Taurinensibus præter Quinti Glitii nomen toties repetitum, alter etiam Glitius habetur cognomento Agathopus. Hæc in lapidibus: at præter hos Glitius aliquis censendus est fuisse auctor legis Glitiæ [i], et si Antonius Augustinus, & Gothofredus, & Cujacius ad eum referant Marcum Gliciam, qui in fastis Capitolinis anno urbis DIV. Prætor fuisse legitur. Sed enim præterquam quod non tam antiqua videtur ea lex, ab aucto-

[f] *Pag. 913. n. 4.*

[g] *Pag. 64. n. 5.*

[h] *Pag. 234.*

[i] *Digest. lib. 3. tit. 11. de imm. offic. l. 4. non est enim conv. sentiendum.*

re Glitia, Glitiana potius dicenda est, & a Glitio Glitia omnino dici debuit, ut ex innumerarum legum nominibus certum est. Glitii vero Galli, & in Doniana Inscriptione jam allata fit mentio, & a Svetonio in Tiberio, & a Tacito libro xv. Annalium, quem a Nerone proscriptum, ut ait, Egnatia Maximilla conjux secuta est, Si hunc Glitium Gallum a patria cognomentum Galli sortitum fuisse liceret asserere, neutiquam dubitarem credere ex Glitia Gente in hac Subalpina Gallia florente ipsum fuisse.

Hi sunt Glitii quorum superest memoria, quos si Casaubonus novisset, non hæssisset in suis ad Svetonium animadversionibus, an corruptos sequens manuscriptos Codices Ilicium ne pro Glitio legeret.

In Atilio vero Glitii cognomento non est cur immoremur, nam id nominis, ut ex indicibus Gruterianis patet, frequentissime usurpatum. Ex hisce vero duobus nominibus Atilii, & Agricola, alterum est proprium Glitii cognomen, alterum Libertinitatem, vel Adoptionem indicat. Agricola magis placet dictum a Patrono, aut Patre adoptante, qui potuit esse aut Julius Agricola Taciti Socer, aut aliquis illius consanguineus. Occurrunt & alii Agricola, penes antiquos Scriptores, at lubenter prætermittimus, quod nihil cum nostro commune habeant.

GLITII PATER ET TRIBVS.

At vero inter Glitii nomina more Romano & Patris nomen, & Tribus refertur. Inter Cives itaque Romanos adscriptus profecto erat, licet Glitii nomen quiddam barbarum ac Celticum potius quam Græcum, aut Latinum sonet. Illius pater Publii prænomine usus, quamquam ipse Quintus dicatur. At neque heic neque alibi unquam quæstiones, quæ fieri possent circa Romanorum nomina ab aliis jam agitata, iterum agitare nostrum est
confi.

consilium: Glitii Tribus Stellatina fuit. Quicumque enim Civitate Romana gaudebant Provinciales, & Exteri, in aliqua Tribu Urbana, vel Rustica descripti erant. In nostris Subalpinis Marmoribus duæ Tribus frequentissimæ sunt, Stellatina, & Pollia, ambæ Rusticæ censentur. Pollia unde nomen sumserit, certum haud est. Stellatina ab Agro Stellate propter Portam Capenam, non ab eo, qui in Campania est. De utraque consulat, qui plura vult, Pitiscum.

GLITII ÆTAS.

Ætatem facile, & annos Quinti Glitii ex ejus Elogiis computare possumus. Si enim sub Vespasiano jam stipendia meruit, aut honoribus functus ante annum Æræ Christianæ LXXVIII, jam dudum ex Ephebis excefferat, & agebat fortasse trigesimum, aut quadragesimum annum. Claruit vero bello Dacico, in quo tot donis militaribus honestatus. Vivebat igitur anno CV, quo confectum est secundum bellum Dacicum. Nam quum de bello Trajani Dacico agitur, secundum intelligendum, quod longe operosius, & Trajano gloriosius fuit Dacis debellatis, & Decebalo desperatis rebus mortem sibi ultro inferente. Inter septuagesimum vero, aut sexagesimum suæ ætatis annum mortuus videtur circa finem Trajani Imperii. Porro Glitii ætatem, & gesta consideranti, verosimile valde fiet fuisse illum a Julio Agricola adoptatum, aut libertate donatum, quamquam Julii nomen non assumerit.

GLITII SECUNDUS CONSULATUS.

Sunt qui mirentur, quum Consulis nomen in aliquo legunt monumento, quod tamen in nullis occurrat Fastis Consularibus. At ex variis inscriptionibus, & ex antiqua omni memoria non brevis colligi potest Elenchus Consulium, qui in fastis publicis non sunt descripti; idque eos neutiquam commovet, qui triplex Consulium genus distin-

Tom. II.

E

guere

guere norunt, nimirum Ordinarios, Suffectos, & Honorarios; ut in prima nostrorum Marmorum parte innuimus. (c) Tam varium Consulum genus, amissa libertate, in Rempublicam investum; primusque Cæsar auctor hujus rei traducitur, cujus exemplum secuti cæteri Imperatores, quum omnem Imperii potestatem sibi retinerent, at quamdam vanam speciem Reipublicæ servatam vellent, quos optarent, Collegas sibi assumebant in Consulatu, & plures aliquando eodem anno Consules honoris causa designabant, ut amicis suis gratificarentur, eis committendo, ut vicibus suis uno, alteroque mense fungerentur. Ita in fastis Consularibus nomen Imperatoris, aut eorum Consulum describebatur, qui Kalendis Januariis suum inibant Consulatum, aliorum vero, qui per aliquem anni mensem tamquam totidem Imperatoris Vicarii Consulari fruerentur honore, nulla ratio habita in fastis. Trajanus præcipue, sub quo vixit noster Glitius, hoc usurpavit. Sic Plinius Consul fuit mense Septembri anno Urbis DCCCLIII., Christi C. quo Trajano gratias egit, celebremque Panegyricam habuit Orationem. Plutarchus etiam, Suetonio teste, semel Consul fuit, & Silius Italicus tertium: horum tamen nemo in fastis publicis locum habet. Ita & noster Glitius secundum Consul fuit, hoc est bis a Principe Consulari honore decoratus, & fortassis Honorarium secundum Consulatum gerebat eo anno, quo hæc illi publice posita monumenta. Hujusmodi Honorarii Consulatus dignitas multo magis parvi facta videtur sub cæteris Imperatoribus, ut sub Commodò, cujus cubicularius Cleander (Xiphilino auctore) quum gratia valeret apud Principem, unius anni triginta Consules designavit. Quæ quum ita sint, secundus Glitii Consulatus Honorarius censendus est in Urbe Roma gestus, non Augustæ Taurinorum, veluti quidam opinantur, existimantes Duumviros in Colonia Consulis etiam nomen usurpasse, quorum in sententiam, ut eamus, nulla adhuc valida ratione compellimur.

LE.

35 LEGIONES, QUIBUS GLITIUS PRÆFUIT.

Animadversionem aliquam merentur Legiones, quibus præfuit Glitius, & earum nomina accuratius observanda. Prima Italica, & Tertia Ferrata hinc nominantur. Hæc, & aliarum, quæ crebro in faxis occurrunt, Legionum nomina, quid sibi velint, dum inquirunt, aut lapsi sunt, aut incerti hæserunt plerique Antiquitatis Interpretes. Wolfgangus Lazius ^(e) dum diligentissimus in colligenda, ^{(e) Commens. Reip. Rom. lib. 5.} & digerenda omni Legionum Romanarum memoria videri vult, sicuti rem, uti est, intelligendo consequi non potuit, ita lectoribus obscuram reliquit.

Notandum igitur est, vera, ac propria Legionum nomina semper hæc fuisse, Prima, Secunda, Tertia, usque ad Duodevigesimalam, Vigesimalam tertiam, vel quartam aliquando, & interdum etiam Trigesimalam. Italica vero, Ferrata, & alia hujusmodi sunt quasi cognomenta Legionum, seu distinguendi causa, seu virtutis commendandæ aliqua præclara appellatione. Utraque hæc nomina sub nonnullis Imperatoribus mutationem passa. Nam modo interruptus est numerus, modo iterata cognomina. Res clarissima fiet exemplo, a Dione Cassio petita ^(f) Legionum enumeratione, ^{(f) Lib. 55.} quæ sub Severo stipendia merebantur. Severus habebat XXX. circiter Legiones; hoc ex enumeratione colligitur, non ex nomine Trigesimalæ Legionis. Nonnullarum enim numeri Legionum sub ipso esse desierant, & sub aliis antea Imperatoribus. E contrario multarum Legionum numeri geminati fuerant, unde Gemellæ, seu Geminæ Legiones appellatæ. Nec Geminæ modo, sed Tergeminæ, & Quatergeminæ fuere ejusdem unius numeri Legiones. Sic sub eodem Severo Imperium Romanum nullam nonam Legionem habuit, nullam decimam sextam, & nonnullorum aliorum numerorum nullam. At primas quatuor, secundas quinque, ut in Catalogo inferius descripto videri potest. Dio primum enumerat, quæ supererant ab Augusti ætate nominatæ Legiones, deinde reliquas, quæ

E 2

ab

ab aliis Imperatoribus nomina acceperant, & sua ætate adhuc extabant. Utrarumque Stativa etiam addit, seu Provincias, in quibus id temporis erant. Omnia uno obtutu hęc conspicienda damus.

Legiones Romanæ Severo Imperante ex Dione Cassio.

Prima Italica in Mysia . . . Instituit Nero.

Auxiliaria in Pannonia Infer. . . instit. Galba.

Atheniensis in Germania Inferiori . . . instit. Domitianus.

Parthica in Mesopotamia . . . instit. Severus.

Secunda Augusta in Britannia Superiori

Auxiliaria in Pannonia Inferiori . . . instit. Vespasianus.

Ægyptia . . . ibidem . . . instit. Trajanus, . Antoniniana postea a M. Antonino dicta.

Germanica, quæ & Italica in Norico . . . instit. Trajanus.

Media in Italia . . . instit. Severus.

Tertia Gallica . . . in Phœnicia.

Cyrenaica . . . in Arabia.

Augusta . . . in Numidia.

Germanica, quæ & Italica in Rhætia . . . instit. Trajanus.

Parthica . . . in Mesopotamia . . . instit. Severus.

Quarta Scythica . . . in Syria.

Flavia . . . in Syria . . . instit. Vespasianus.

Quinta Macedonia . . . in Thracia.

Sexta Victrix . . . in Britannia Inferiori.

Ferrata . . . in Judæa.

Septima Claudia . . . in Mysia . . . a Claudio nomen accepit: erat tamen Augusti tempore.

Auxiliaris . . . in Hispania . . . instit. Galba.

Octava Augusta . . . in Germania Superiori.

Nona Nulla.

Decima Gemella . . . in Pannonia Superiori.

Undecima Claudia . . . in Mysia Inferiori: Claudius nomen dedit, sed a tempore Augusti erat.

Duodecima Fulminatrix . . . in Cappadocia.

Deci-

Decimatertia Nulla.

Decimaquarta Gemella . . . in Pannonia Superiori.

Decimaquinta Apollinaris . . . in Cappadocia.

XVI . . . XVII . . . XVIII . . . XIX. Nullæ.

Vigesima Valeriana
Victrix } ambæ in Britannia Superiori.

XXI. &c. usque ad Trigessimam Nullæ.

Trigesima Germanica . . . in Germania Inferiori . . . instit.

Trajanus; postea Antoninianam dixit Antoninus.

Unde triginta sunt Legiones, quibus si addas Prætoriam,
& Urbanam, erunt triginta & una.

GLITII DONA MILITARIA:

Ex iis, quæ adeptus est, militaribus præmiis, multa stipendia Glitium meruisse, & cum hostibus multoties manus conferuisse certum est, & multa præclara edidisse facinora; puta hostilem murum in oppugnatione alicujus Oppidi primus ascendens, Muralem Coronam; Castra ab hostium impetu defendens, Vallarem; navali prælio fortiter pugnans, Clasticam; in acie victor existens, Auream; ter quater hostem profligans, aut illius frangens impetum, Hastas, & Vexilla suæ præmia virtutis accepit. De hujusmodi donis militaribus satis multa plerique omnes Antiquarii. Nemo plura tulit, quam ille Sicinius Dentatus, qui centies, & vicies cum hoste congressus, quadraginta quinque vulnera adverso corpore, nullum averso recepit; donatusque fuit Coronis aureis VIII, Obsidionali I, Muralibus tribus, Civicis XIV, Torquibus LXXXIII, Armillis plus CLX, Hastis XVIII, Phaleris XXV: de illo eadem Gellius, & Valerius Maximus testantes videantur. (g) Quum legimus Hastas puras, & Vexilla pura, non intelligere volumus, uti non pauci, Hastas sine ferro, Vexilla sine auro; at potius Hastas, seu Vexilla, quorum in pugna nullus adhuc usus factus sit, ut distinguantur a spoliis hostium, quibus donari

(g) Agell.
not. Att. lib. 2.
cap. 2. Val. Max.
lib. 3. cap. 2.

donari & milites poterant: sicuti igitur toga pura dicta, quæ prima sumebatur, charta pura ab Ulpiano, in qua nihil adhuc scriptum, ita pura hujusmodi arma dicebantur, quia non ad merum belli usum elaborata erant, aut unquam adhibita, sed majori cura, & pretio adornata, ut magis virtutis essent testimonia, quam pugnandi instrumenta, arma denique muneraria, seu donaria.

PROVINCIAE A GLITIO ADMINISTRATAE HISPANIA, BELGIUM, PANNONIA.

Multis in negotiis usi sunt Imperatores virtute Quinti Glitii, modo hanc, modo illam eidem committendo Provinciam, si qua erat magni plena periculi. Sic tribus longe diffitis Provinciis diversis temporibus præfuit. Verosimile est Imperante Vespasiano Hispaniam, Nerva Belgium, Trajano Pannoniam administrasse. Hanc ultimam Provinciam magna, ut opinamur, virtute rexit bello ultimo Dacico, quod in ejus confinio gerebatur. Pannonia enim Poloniam, & Hungariam comprehendebat, ditissima nunc Regna; Dacia vero Valachiam, Serviam, Bulgariam, Bohemiam, aliasque finitimas Hungarico Regno Provincias continebat.

GLITII VARIA MUNERA.

Septumvir fuit Epulonum, Sodalis Augustalis, & Claudialis; nimirum unus ex Septemviris, quibus curæ erant Epulæ faciundæ in ludis quotannis celebrari solitis in honorem Augusti, & in honorem Claudii Imperatorum.

Quæstor Vespasiani fuit, Curator nimirum, & Administrator pecuniæ ad alendos exercitus necessariæ.

Proprætor Imperatoris Nervæ, hoc est *Locum tenens Generalis*, ut barbare dicunt, sub Imperatore Nerva.

Legatus proprius Trajani, idem fere ac Proprætor, nisi quod major horum Legatorum auctoritas, quasi dixeris,
Supre-

Supremus Exercitus Dux ab Imperatore.

Præfectus Urbi fuit, & Ædilis Curulis : noti sunt hi Magistratus.

Prætor fuit, nempe Dux Exercitus Romani.

Legatus etiam Legionis Primæ Italicæ, & Tertię Ferratæ, nimirum Dux, aut Præfectus modo istius, modo illius Legionis.

Judex etiam fuit fortasse Secundæ Decuriæ, ut ex illis litteris conjectamus IVDIC. SE.

ROMANORUM PATRONUS APPELLATUS EST GLITIUS.

Anxium, & suspensum relinquunt lectorem extremæ penultimæ inscriptionis litteræ ROMA ; supplendumque suspicari quispiam posset DOMO ROMA, quæ consueta in inscriptionibus locutio. At inepte finiret tam præclarum elogium, si ultimo loco poneretur *Domo Roma*. Malumus nos ita supplere ROMANORVM PATRONO, aut SERVATORI, quod non absurdum judicabit, qui duo illa perspiciat jam a nobis edita Græcæ inscriptionis fragmenta, quæ si ex una, eademque sunt inscriptione ad Quintum Glitium Atilium Agricolam pertinente, sicut illic ANEIKHTON PΩMAION ΠΑΤΡΟΝΩΙ altis adhuc impressum sulcis legimus, ita hic Romanorum Patrono legendum audeamus asserere, existimantes tot rerum bene gestarum memoriam, præclarosque hosce titulos optime concludi hac honorificentissima Romanorum Patroni appellatione, qua fortassis, acclamante alicujus strenue gestæ rei occasione toto exercitu, fuit condecoratus (b).

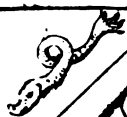
(b) V. num. XII.
in prima parte
Marm. Taur.

*Vivens fecit Quintus Glitius Agathopus
Sibi, & Ælia Adjutrici Coniugi
Pientissima.*

Quinto Glitio Agricola hunc Quintum Glitium sub-
jungimus, ejus fortasse libertum, Græco cognomine
Agathopum, velut ἀγαθόποιον *Beneficum*, cujus hic
communis fuit cum Uxore Aelia Adjutrice tumulus.

Jam cæteras inscriptiones afferemus, eo fere ordine, quo
in ipsius Musæi parietibus collocata sunt, quod malle-
mus a nobis ab initio factum.

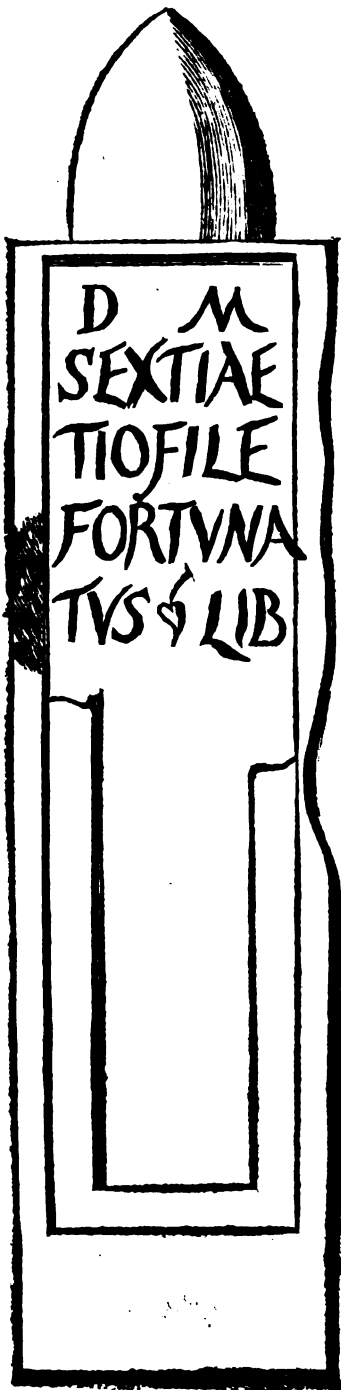

V F
Q. GLTIVS
AGATIOPVS
SIBI ET
AELIAE
ADIVIRIG
CONIVGI
PIENTISSIM

71 1/2
 72 1/2
 73 1/2
 74 1/2
 75 1/2
 76 1/2
 77 1/2
 78 1/2
 79 1/2
 80 1/2
 81 1/2
 82 1/2
 83 1/2
 84 1/2
 85 1/2
 86 1/2
 87 1/2
 88 1/2
 89 1/2
 90 1/2
 91 1/2
 92 1/2
 93 1/2
 94 1/2
 95 1/2
 96 1/2
 97 1/2
 98 1/2
 99 1/2
 100 1/2

Diis Manibus

Sextiae

Tiofile

Fortuna-

tus Libertus.

T *iofile* Græcus Dativus litteris *pb*, non digammate Æolico erat scribendus. Græcanicum enim est vocabulum, quasi dixeris *honoricola*, seu *honoris amans*.

*Minitiæ Lucii Filiæ Petinæ
Uxori Rutilii Gallici Leptitani
Publice.*

ÆRe publico, aut impensa publica positus hic lapis in honorem Minitiæ Lucii filiæ Petinæ, quæ uxor fuit Rutilii Gallici Leptitani. Non mediocris hic est honos, iis tantum exhibitus, qui aliquod insigne beneficium patriæ contulerint. Multa apud Veteres exempla habemus eorum, qui publice, seu publico sumtu elati sunt; ut Menenius Agrippa, & Valerius Publicola apud Romanos, & nonnulli Philosophi apud Athenienses, veluti Livius, & Diogenes memoriæ tradiderunt. At illis ob rei domesticæ angustias publicum funus decretum, aliis vero in honorem ob præclara merita, sicuti huic Matronæ iste funereus titulus decretus est. Funereum malumus credere, quamquam & honorificus esse posset: quidquid sit, in gratiam potius mariti videtur hoc factum. Qua vero de causa iste Rutilius Gallicus Leptitani cognomen acceperit, nos latet; quamquam probe novimus derivatum ab Urbe Lepti in Africa. Imo duæ fuere hujus nominis Urbes, altera prope Cinyphum fluvium, quæ & Leptis magna dicta, & Colonia fuit Romanorum, & sita inter Syrtes; (a) altera ad maritimam oram in Byzacena provincia, Leptis minor dicta, florens tamen opibus, & civibus, a Cæsare, & Hirtio nominata, a quibus ejus Incolæ Leptitani dicti. Verum an Rutilius in ea natus, an ejus incola diu fuerit, an ullum propter hanc Urbem bello aliquo Africo, ut verosimilius est, præclarum facinus gesserit, nemo potest definire. Non ineptum potius erit credere Rutilium hunc Gallicum Leptitanum illius Rutilii Gallici Valentis consanguineum, cui Soterichon scriptum legimus ab Statio Papinio libro Silvarum primo, de quo Poeta ipse in præfatione sic ait: *sequitur libellus Rutilio Gallico Valenti dedi-*
catus.

(a) Cellar. Geograph. ant. Tom. 2. pag. 856. 60.

N·XLV·P·42

MINICIA
L·F·PAETINA
VXORI
RV·TILIGALLICI
LEPTITANI
PVBLICE

ADJ. GEN.
J. H. H. H.
J. H. H. H.
J. H. H. H.
J. H. H. H.
J. H. H. H.
J. H. H. H.

catus. In ipso vero Poematio & illius genus nobilissimum,
& res ab eo ubique fere terrarum præclare gestas magno
ore decantat.

..... *Genus ipse suis, præmissaque retro
Nobilitas, nec origo latet, sed luce sequenti
Vincitur, & magno gaudet cessisse nepori.*

Inter alia ejus gesta Bellum Lybicum ab eo confectum
exornat his versibus.

..... *Lybici quid mira tributi
Obsequia, & missum media de pace triumphum,
Laudem, & opes tantas? nec qui mandaveras ausus
Expectare fuis: gaudet Tbrasymentus, & Alpes,
Cannensesque animæ, primisque insigne tributum
Ipse palam læta poscebat Regulus umbra.*

Postumus itaque suspicari Rusilium Gallicum Leptitanum
hoc cognomentum meruisse aliquo facinore ad Leptim edito,
& aut eundem esse ac Valentem, aut Valentis esse saltem
Gentilem, adeoque & genere fuisse nobilissimo, & sub Im-
peratore Domitiano, ut Papinii Coævum, floruisse.

*Vivens Fecit Lucius Valerius Severinus Gavia
 Marci Filiae Ingenuae Coniugi Sanctae
 Ac Piiſſimae Vixit Annis Viginti
 Tribus Dies Viginti Tres
 Caſta Pudica Decens Sapiens Generoſa Probata.*

A Ut ſemper tribus , aut ſemper tres ſcribere debuit quadratarius , ne joco , qui ex hac varia locutione oriri poſſet, locum præberet . Vixit, ſubintelligere vellemus, cum marito, ut anni XXIII. totidemque dies non a nati- vitate, ſed a nuptiis numerarentur, quum nulla in lapide ſit de immatura, & acerba morte querela , ut plerumque in aliis huiusmodi funereis titulis.

Præclarum eſt illud elogium uno verſu comprehenſum, in quo vox decens pro decora, ſeu formoſa poſita eſt : alio- quin pulchritudinis laus omiſſa fuiſſet. Tenerrimi amoris plena elogia poſita ſuis uxoribus a maritis frequentiſſima ſunt in antiquis Græcis, & Latinis lapidibus. Perpulcrum illud mulieris elogium, quod Florentiæ ſe exſcripiſſe te- ſtatur Sponius (a).

(a) Miſcell. an-
 tiqu. erud. in ſup-
 pl. Theſ. Tom.
 4. pag. 1094.

HIC . SITA . EST . AMYMONE . MARCI .

OPTIMA . ET . PVLCHERRIMA .

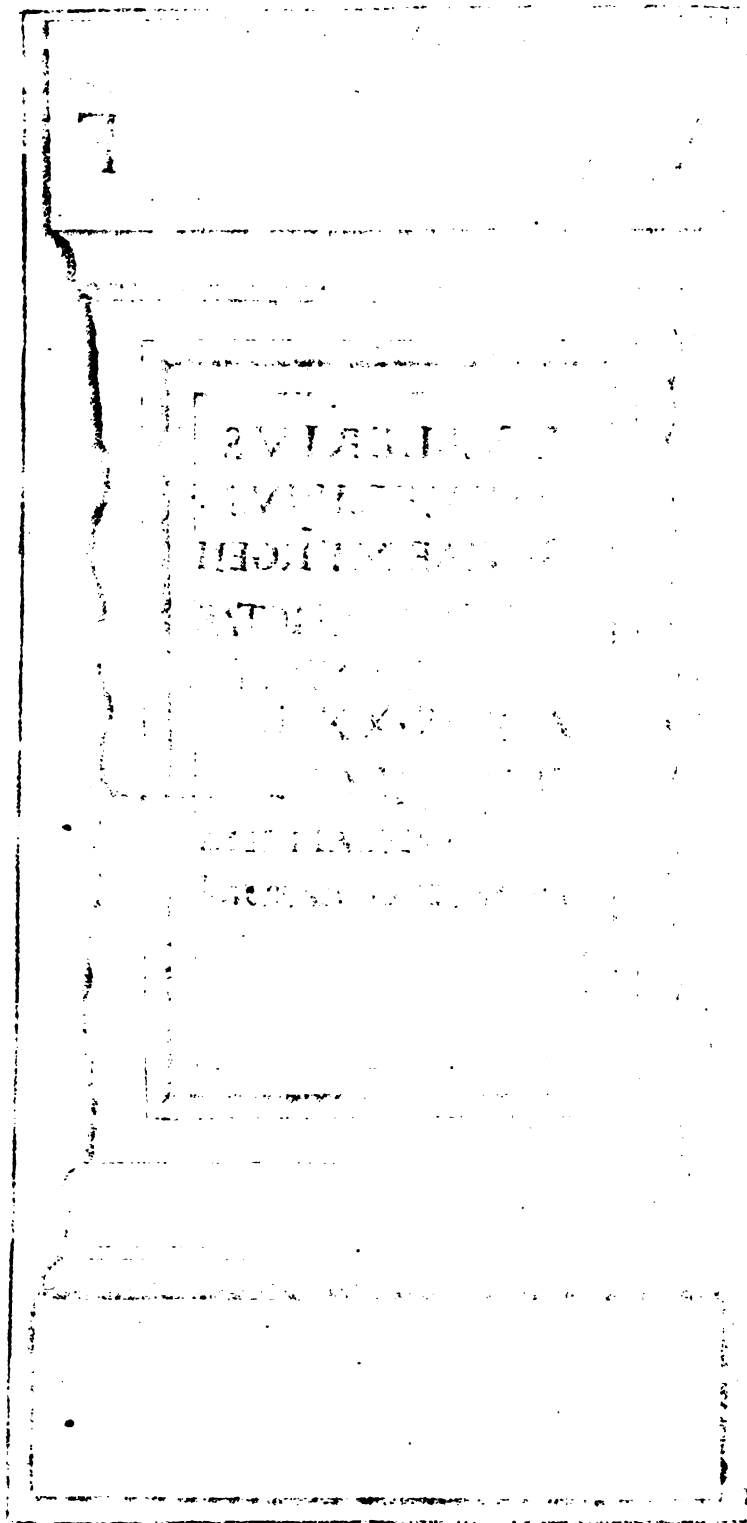
LANIFICA . PIA . PVDICA .

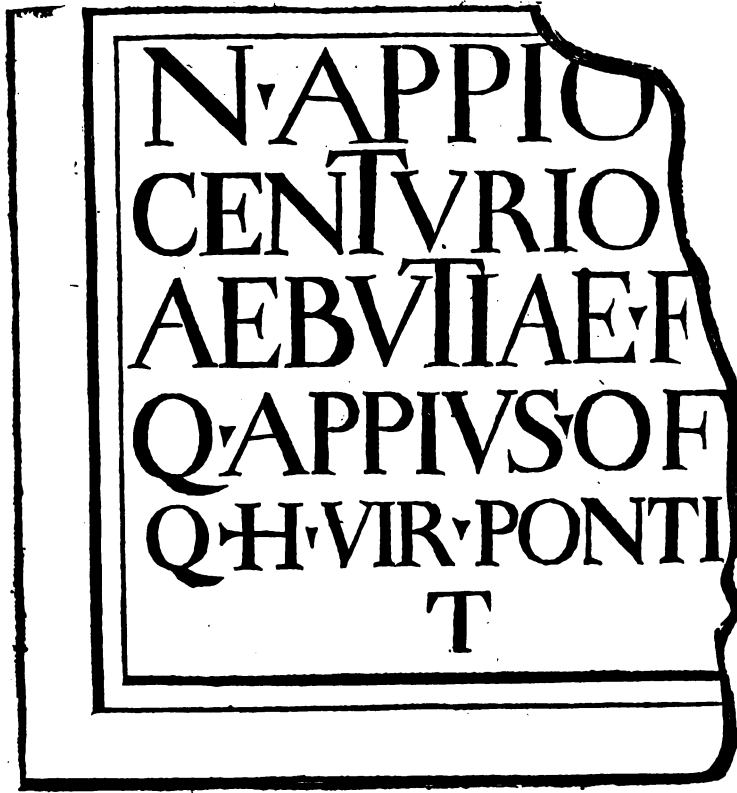
FRVGI . CASTA . DOMISEDA .

V

F

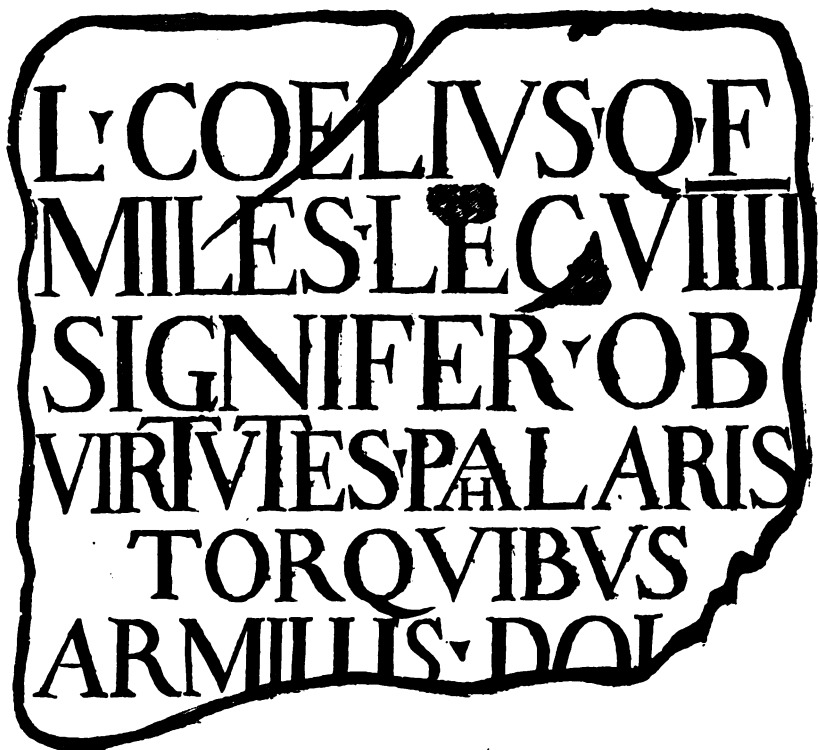
L·VALERIVS
SEVERINVS
GAVIAE·M·F·NGEN
CONIVGI·SANCTAE
ACPISSIMAE VIXIT
ANNIS·XXIII
DIES·XXIII
CASTA PV DICA DECE NS
SAPIENS GENEROSA PROBATA

*Numerio Appio... Centurioni... Aebutia Filiae... Quintus
Appius Ofilius Quaestor Duumvir Pontifex...
Testamento Fieri Jussit.*

QUæstor, qui pecuniam publicam, & vectigalia curat,
& administrat: Duumviri pari, ac Consulari Romæ
potestate pollens Magistratus in municipiis. Ponti-
fex e Collegio Pontificum, seu Sacerdotum. Perit dimidia
pars lapidis in honorem Numerii Appii positi, cujus idcirco
alia militaria, & civilia officia nobis latent.

*Lucius Caelius Quinti Filius Miles Legionis
Nonæ Signifer Ob Virtutes Phalaris Torquibus
Armillis Donatus.*

INtegra fere inscriptio, si addas, aut subintelligas *heic situs est*. De hisce præmiis militaribus satis cognitis, adeat, qui vult, Auctores a nobis allatos numero XLII.

C. GAVIOL. F.
 STEL. SILVANO
 PRIMIPILARI. LEG. VIII. AVG.
 TRIBVNO. COH. II. VIGILVM.
 TRIBVNO. COH. XIII. VRBAN.
 TRIBVNO. COH. XII. PRAETOR.
 ONIS DONATO. A. DIVO. CLAVD.
 BELLO. BRITANNICO.
 QVIBVS. ARMILLIS. PHALERIS.
 CORONA. AVRFA.
 TRONO COLON.

Cajo

*Cajo Gavio Lucii Filio Stellati Silvano Primipilari Legionis
Octavæ Augustæ Tribuno Cohortis Secundæ Vigilum Tribuno
Cohortis Decimæ tertie Urbane Tribuno Cohortis Duodecimæ
Prætorie Donis Donato A Divo Claudio Bello Britannico
Torquibus Armillis Phaleris Corona Aurea Patrono Colonia
Decreto Decurionum.*

HÆc inscriptio non funebris est, verum alicui potius Statuæ in honorem Caji Gavii Silvani Taurinensis Coloniae Patroni supposita fuit, estque omnino honorificum, non sepulchrale elogium. Fortasse iste ejusdem est gentis, cujus Marcus Gavius, cui erectus arcus est Veronæ. Militares gradus, & Dona, quorum in hoc lapide mentio fit, facile omnes norunt, & nihil est, quod ultra addamus. Cohortes Prætorie, & Urbane nomen a Legione habent, cujus partes erant. Quamquam vero decem tantum Cohortes haberet Legio, plures quandoque fuisse scriptas, a vero alienum non est. Cohors Secunda Vigilum in aliis etiam occurrit Saxis Gruterianis, & aliis. Verum an essent Cohortes, quibus Castrorum excubiæ mandatæ essent, ita ut illæ semper in stationibus essent, absurda videtur quæstio, & Romanorum militari disciplinæ absona. Ita tamen visum Wolfgango Lazio. Fuere potius Cohortes Vigilum Partes Legionis Vigilum hoc nomine insignitæ, aut Cohortes ad custodiam Urbis ipsius, & ad incendia extinguenda, facinorososque homines compescendos destinatæ. De his multa diligenter Cl. Gorius (a).

(a) *Inscr. Etr.*
tom. 1. pag. 125.
129. & tom. 2.
pag. 124. & seq.

Nomina militarium officiorum diversa admodum florente Republica, & sub Imperatoribus fuere. Tribuni olim dicebantur, qui toti Legioni præessent; sub Imperatoribus vero etiam, qui uni Cohorti. Patronos suos Municipiis, & Coloniis fuisse, nemo non scit; de iis tamen multa lectu dignissima collegit Gorius loco citato. Decuriones in Municipiis, & Coloniis ii erant, quos Decemprimos Cicero in Oratione pro Roscio Amerino vocat, & δεκαπρώτους Græci, & pari ac in Urbe Senatores dignitate, & auctoritate

10

THE
FEDERAL
BUREAU OF
INVESTIGATION
OF THE
DEPARTMENT OF
JUSTICE
WASHINGTON, D. C.
20535

RECEIVED
FBI
JAN 10 1964

RECEIVED
FBI
JAN 10 1964

N·LII·

N·L·

D · M
VENNONIAE
LIIB
VICTORINAE
L·CORNELIVS·
CHRYSIANVS·IER

D M
ATTIAE·I·F·LVCIAE·
NAE·ET·SIBI·Q
RVBRIVS·SEVE
RIANVS·QVAE
CUM EO VIXIT
SINE LITIBVS
ET·IVRGIS·ANN
XXVI·~~AT~~·X·
DIEB·VII HOR
VIII·FEMINE
CASTISSIMAE
CONI·CARISS
DID·FEC·

P·49·

N·LI·

GGENNIVBIANI
ET·IVN·LARTID
PRISCHIAE
M·VIBIVS
MARCELLVS

ritate fruebantur, adeoque heic idem *decreto Decurionum* est, ac in Urbe *Senatus Consulto*.

L.

Ita legendum *Diis Manibus*
 Vennoniae Lucii Libertae Victorinae
 Lucius Cornelius Lucii Libertus
 Chrystianus Heres.

L I.

Diis Manibus Caii Geminii Vibiani
Et Juniae Lartidis Priscillae Marcus
Vibius Marcellus.

Supplendæ sunt, aut subintelligendæ in superiori parte Marmoris hæ litteræ D. M. Cajus iste Geminus Vibius antea fuit, & a Geminio aliquo adoptatus Vibianus, uti fiebat, cognominatus est. Ejusdem, utpote Gentilis sui, sepulchri curam habuit Marcus Vibius Marcellus. Gentem Vibiam illustrem fuisse, & in Subalpinis hisce Regionibus maxime diffusam, aliqua suadent in inscriptionibus, & Scriptoribus nostratium Vibiorum nomina, veluti Quinti Vibii Secundiani in Lapide ad Vari ostia olim reperto; Vibii Metavi in alio lapide prope Cuneum, & alia in Pingonianis inscriptionibus. Ex Tacito vero duos agnoscimus fratres Vibios, de quibus ait (a): *fine anni Vibius* ^{(a) *Annal. lib. 14.*} *Secundus Eques Romanus accusantibus Mauris repetundarum damnatur, atque Italia exigitur, ne graviore pœna afficeretur Vibii Crispi fratris favore enixus.* De ipso Vibio Crispo, fratris accusatores sua eloquentia inultos non passo, idem meminit Auctor (b). Quem nostratem fuisse, & ex aliqua Subalpina Gente persuadent hæc Apri verba apud Auctorem Dialogi de Claris Oratoribus. *Ausim contendere Marcellum hunc Aprum, de quo modo locutus sum, & Crispum* ^{(b) *Hist. lib. 4.*} *Vibium*

Tom. II.

G

Vibium

(c) *Hist. nat.*
lib. 3. cap. 15.
16.

Vibium non minus notos esse in extremis partibus terrarum, quam *Capuæ*, aut *Vercellis*, ubi nati dicuntur. Aliquis profecto ex nostra *Vibia* Gente condidit, aut auxit, aut ornavit Oppidum quoddam prope *Padi* fontem, *Vibii* Forum dictum, ut ex his *Plinii* verbis colligimus (c): *Padus e gremio Vesuli montis celsissimum in cacumen elati finibus Ligurum Gabiennorum visendo fonte profluens, condensque se se cuniculo, & in Forovibiensium agro iterum exoricens.* Et mox Oppidum ipsum iterum nominat, inquit: *Transpadana appellatur ab eo (Pado) regio nona tota in Mediterraneo ; Oppida Vibi Forum, Segusio &c.* Hoc vero Oppidum, considerato fluminis alveo, non alibi esse potuit, quam propter Oppidum, quod hodie *Revello* vocant. Quae de re alibi sermo recurret.

L I I.

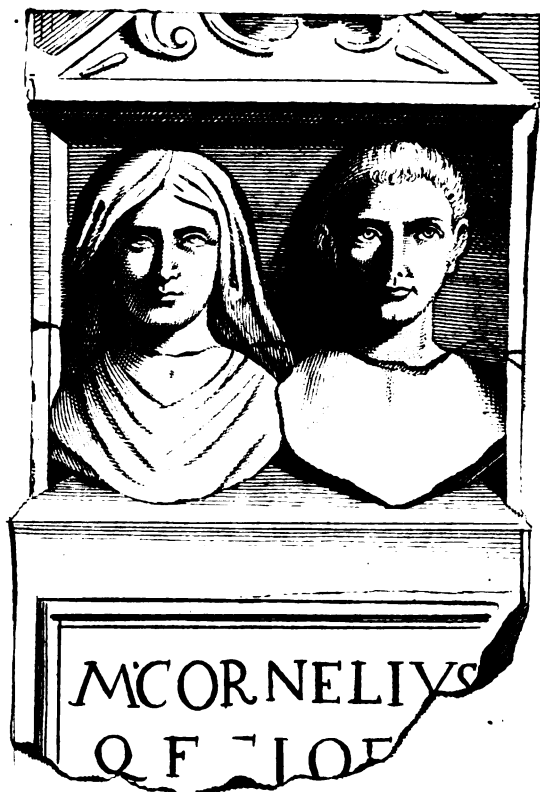
*Diis Manibus Attiæ Lucii Filia Lucina Et Sibi
Quintus Rubrius Severianus Quæ Cum Eo Vixit
Sine Litibus Et Jurgiis Annis Sex Et Viginti
Mensibus Decem Diebus Septem Horis Octo Famina
Castissima Coniugi Carissima Vivens Fecit.*

Magna amoris significatio & horas numerare, quas cum coniuge quis vixerit. *Sine litibus, sine jurgiis*, frequentissima in hujusmodi lapidibus formula, ut *sine rixa, sine querela, sine noxa*. Sic etiam *Plinius Geminio* scribens (a) de cujusdam *Geminii* demortua coniuge sic ait: *Grave vulnus Matrimus noster accepit. Amisit uxorem singularis exempli, etiam si olim fuisset. Vixit cum hac triginta novem annis sine jurgio, sine offensa.*

L I I I.

Duorum conjugum supersunt heic effigies. Viri nomen *Marcus Cornelius*, uxoris periit.

L I V.

F. A. Majesle deli.

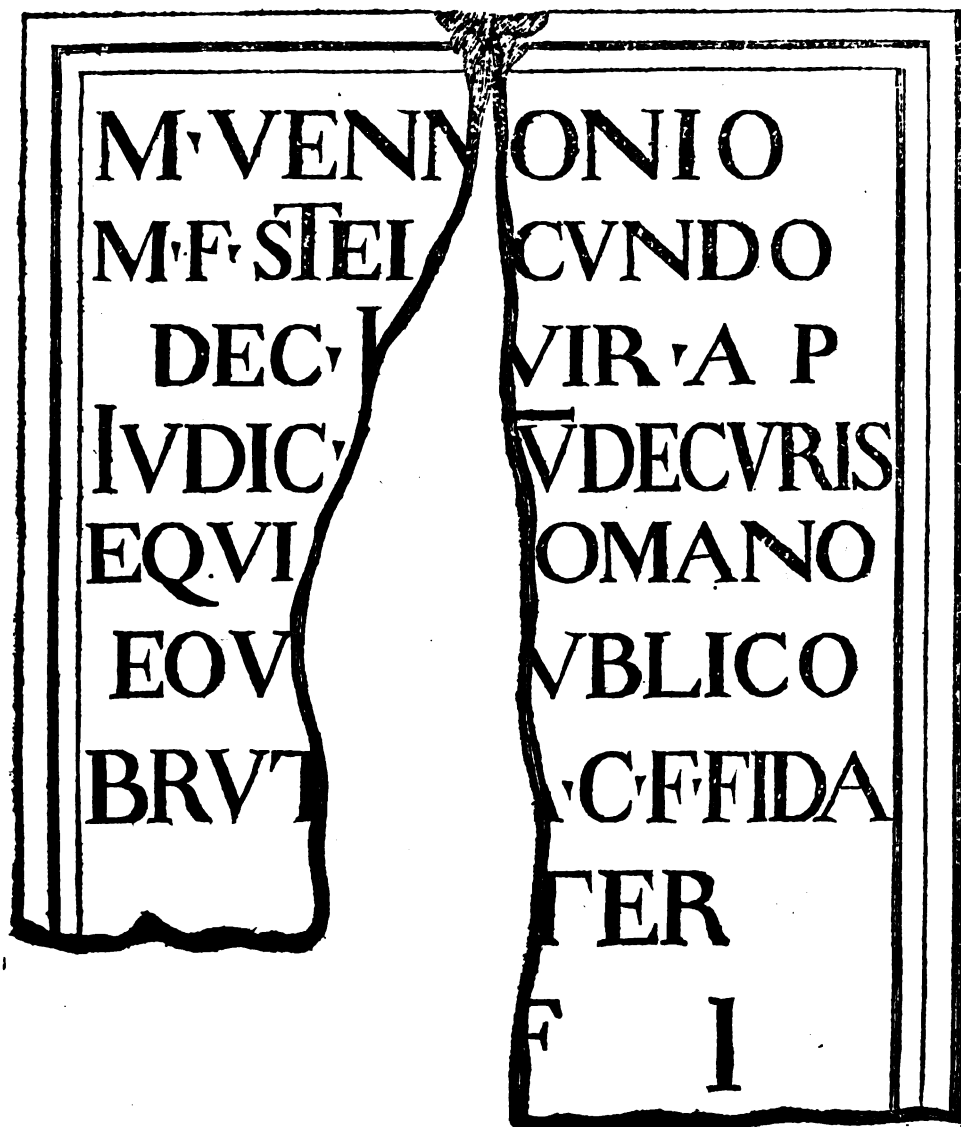
I. Cattini Fecit.

1919

1920

1921

1922

*Marco Vennonio Marci Filio Stellatina (tribu) Jucundo
Decemviro Ædilitia Potestate Judici Ex Quinque
Decuriis Equiti Romano Equo Publico Bruttia Caii
Filia Fida Mater Testamento Fieri Jussit.*

G 2

An

AN Decemviri Ædilitia potestate (ita enim legendum omnino videtur) iidem fuerint Decemviri ac Slibus, seu Litibus judicandis, inquirere promptius est, quam decernere.

(a) In nota
III Vir.

Judici ex quinque Decuriis, ita supplere malumus, quamquam non abhorrebat animus ita supplere *Judici Præfecto* quinque Decuriis, aut *Primo* ex quinque Decuriis. De quinque Decuriis Judicum, seu Classibus, quæ Romæ sub Imperatoribus fuerunt, satis diserte Ritschius; ex quo tamen non satis perspicue constat, quando quinta Decuria addita fuerit. At luculentius id ostendit Sertorius Ursatus (a) in notis a Caligula actum, quintam nempe Svetonio teste additam ab illo Decuriam. Quæ vero caussarum genera singulis Decuriis essent judicanda, ex nullo adhuc aut Auctore, aut marmore nobis satis est perspectum. Hoc lapide verosimilius est non funereum titulum, sed honorificum potius contineri: nullum enim mœstitiæ verbum habetur a Matre, quæ florentem in amplis Magistratibus Romæ filium amiserit, profectum. At fortassis illi moriens aut Statuam, aut aliam honorificam memoriam ponendam testamento legavit.

L V.

*Diis Manibus Aurelii Crescentiani Viri Egregii
Acie Desiderati Qui Vixit Annos Trigintaquinque
Aurelius Pistus Exarchus Fratri Carissimo Posuit.*

IN acie fortiter occubuit Crescentianus, eique hic lapis positus a Fratre Exarcho, hoc est Præfecto illi aut Legioni, aut Cohorti, aut Numero Militum, in quo Crescentianus militabat. Pistus a Græco *πίστος*, fidelis. Exarchi vocabulum iterum occurrens in sequenti inscriptione accuratius expendemus.

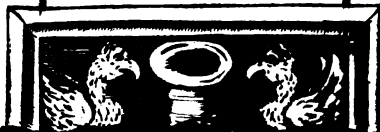
L VI.

N·LVI·

D M

AVR·MAXIMI
EXAR·NUMDAL
DIVIT QVIVIX
ANNXXX
AVR·VICTOR·N
· POSVIT

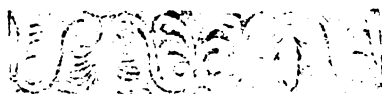
N·LV·

D M
AVR·CRESCEN
TIANI·V·E
ACIE DESID
QVIVIXITAN
XXXV
AVR·PISTVS
EXAR
ERATRICAR
POSVIT

N. I. V.

N. I. V.

D M

AVR. MAXIM

EXAR. IN. MDAL

DIAT. QVIVIX

XXXV

AVR. VICTORIN

POSUIT

D M

AVR. CLE

AVR. CLE

ACI. DESID

QVIVIXIAN

XXXV

AVR. FISTV

EXAR

ERATRICAR

POSUIT

*Diis Manibus Aurelii Maximi Exarchi Numeri
Dalmatarum Divitensium Qui Vixit Annos
Triginta Aurelius Victorinus Posuit.*

Non parvum facessunt negotium ea verba *Exarchi Numeri Dalmatarum Divitensium*, quæ singula sunt diligentius ponderanda.

Exarchus *Ἐπαρχός* Græcum vocabulum est, Principem, ac Ducem significans, ad varia munera indicanda sub Imperatoribus in Italia usurpatum. Nam & ad Civilia, & ad Ecclesiastica, & ad Militaria officia traductum, quibus in singulis modo latius, modo arctius acceptum, ut Ducange Glossarium consideranti facile patebit. Nobis, quid in militia, cæteris missis, significarit, observandum. Exarchi nomine in nostris, & aliis inscriptionibus intelligendi sunt Præfecti, seu Ductores alicujus agminis, quos etiam Lucianus (a) *ταξιαρχός* appellat. Ea vero multitudo Militum, quæ sub Exarcho esset, modo major, modo minor esse potuit, quæ iccirco Numerus vocatur; quum non esset ad exemplum Romanarum Legionum ordinata. Nam ubi hæc vocabula *Exarchus*, & *Numerus* occurrunt, fere semper de Militum in aliqua Provincia delectorum agminibus agitur. Nec mirum, quod eos ipsos Numeros tamquam Legiones Romanas nuncupent aliquot Scriptores, ut Tacitus, & Plinius (b), & Sozomenus. Erant quippe Romanæ Legiones, utpote ad Imperii Romani tuitionem comparatæ; at non vetustam referebant militiam, nec in locum successerant Legionum, quæ *Tertiæ*, *Quartæ*, *Quintæ* nominibus distinguebantur. Quod si *Numeros* appellatas velimus & Cohortes, & Legiones, dicendum, latiore *Numeri* vocabulum significationem obtinuisse; ita ut tam integra Legio, quam una Cohors tantum *Numerus* diceretur, nimirum agmen, ordo, aut *τάγμα*. Hinc illud Suetonii in Vespasiano: *Revocatis ad officium Numeris*, & illud

(a) In *Dialog. Meretr.*

(b) Tac. in lib. 1. *hist. & in Agric. Plin. lib. X. cap. 30. Sozomen. lib. 1. hist. Eccl. c. 9.*

(c) In Epithal.
Pall.

illud Capitolini in Macrino: *Si vel unius Numeri consensus accederet*. At vero Claudianus (c) e Regnis delecta agmina *Numeros* vocat.

Regnorum tractat Numeros, cuneosque recenset.

(d) Grut. pag.
1096. n. 6. G
pag. 528. n. 7.
Murat. p. 1099.
n. 6. Reines. cl.
I. n. 102.

Et in inscriptionibus variorum populorum *Numeri* habentur, ut ex sequentibus patet (d).

I.

CN . MARCIO

CN . F . GALLO

PRÆPOSITO . NVMEROR .

TENDENTIVM . IN . PONTO . . .

I I.

SEX . IVLIO . SEX . QVIR . POSSESSORI
PRÆF . COH . III . GALLOR . PRÆPOSITO
NVMERI . SYROR . SAGIT .

I I I.

SILVANO . DOMESTICO

PRO . S . * T . FLAVI

CRESCENTIS .

* Pro Salute
Titi.

PRÆF . N . * M . HISPANIÆ .

* Numeri Ad-
litum .

I V.

D . M :

AVRELIO . IANVARIO : SIGNIF .
EX . NVM . DALMAT . FORT . ET
AVRELIO . VALENTINIANO . EXARCHO . . .

Hæc

Hæc ultima inscriptio apprime cum nostra congruit ob illa verba *Exarcho Numeri Dalmatarum Fortensium*. Milites Dalmatas vides alibi Fortenses, alibi Divitenses appellatos. Porro Dalmatæ, seu Dalmatæ Milites frequentes in inscriptionibus occurrunt. De Dalmatis Divitensibus neutiquam dubitamus, Dalmatas a patria sua dici, Divitenses a Divitensi Castro, seu Munimento ab Imperatore Flavio Constantino exstructo ad Rhenum e regione Colonæ Agrippinæ: ibi quum hæc Dalmatarum *Legio*, sive hic Dalmatarum *Numerus* diu in præsidio fuisset, ab eo nomen traxit. De hoc loco, cui hodie nomen est *Deutsb*, multa Rhenanus (e). Rem confirmat hæc inscriptio a Browero allata rerum Germanicarum Scriptore, & a Muratorio (f). *In Oppido Divitensi*.

(e) Lib. 3. 119.
Germ. nov. 119.
tiq.

(f) Tom. 2. p.
359. Num. 4.

VIRTUTE . D . N . CONSTANTINI . MAX .

PII . FEL . INVIC . AVC . SVPPRESSIS . DO-

MITISQVE . FRANCIS . IN . EORVM . TER-

RIS . . . MIL . CASTR . DIVITENSIVM . SVB

PRESENTIA . PRINCIPIS . SVI . DEVOTI

NVMINI . MAIESTATIQ . EIVS . DVODEVI-

GINTI . HÆC . VOTA . FECER .

At non aliunde major lux afferri potest nostræ de Dalmatis Divitensibus inscriptioni, & aliis similibus, quam ex notitia Imperii Orientis, & Occidentis a Pancirollo illustrata. Nam & *Numeros* militum sexcentis in locis habet, & Dalmatarum Equitum, & Peditum sæpe, præcipue Capite CLV. juxta Commentarium Pancirolli, ubi de Dacia Ripensi, quæ inter Danubium, & Savum sita fuisse credi-

creditur. In illa hæ erant stationes Dalmatarum militum eo anno, quo illud *Rationarium* scriptum est post Theodosii Magni ætatem circa.

Cuneus Equitum Dalmatarum Fortensium, Bononiæ.
 Cuneus Equitum Dalmatarum Divitensium, Dortico.
 Cuneus Equitum Dalmatarum Scutariorum, Cebro.
 Cuneus Equitum Dalmatarum Divitensium, Augusta.
 Cuneus Equitum Dalmatarum, Varinæ.

Distinguendi vero sunt Divitenses Dalmatæ a militibus Divitensibus. Illi etenim a Castro Divitensi, hodie *Deutsch*; isti Seniores dicuntur, & a Diveto nomen habent, Siciliæ Oppido. Sic & Fortenses milites diversi sunt a Dalmaris Fortensibus; illi enim a Fortensi Mauritanix Oppido nominati, hi vero Dalmatæ Fortenses dicti ab Oppido Sarmatiæ, cui nomen Fortia Mœnia in Comitatu Tirolensi, ubi hodie *Stertzingen*. Neutiquam itaque a vero aberrabit, qui dixerit, Dalmatas a Diocletiani, qui & Dalmata erat, circa temporibus varios Peditum, & Equitum numeros Romanis Exercitibus suppeditasse, & aliquando majus Romanæ Militiæ robur constituisse (g): necessum itaque fuisse, ut hi Numeri, vel Ordines Dalmatarum variis nominibus distinguerentur ab aliqua Natione, aut Præsidio sumtis, ut Fortenses, Divitenses; aut ab armis, ut Scutarii, quod perlegenti Pancirolli in notitiam Imperii Commentarium perspicuum fiet.

(g) Pancirol. in
Grævii Thes. t.
VII. pag. 1709.
 1844. 1758.
 1999.

L·ALFIO·RESTITVTO
 EQ·R·EQ·PPRAEF·COH·II·BR·
 EQ·TRB·COH·I·BR·DEQ·FLAM
 DIVITITET·CLAVD·PAVLINAE·EIVS
 C·PINARIVS·ONESIMVS·ET
 CASSIDARIVS·AMPHERIS·TVS
 OB·MERITA

*Lucio Alfio Restituto Equitō
 Romano Equo Publico Equi-
 tum Praefecto Cohortis Secundae
 Britannicae Equitatae Tribuno
 Cohortis Primae Britannicae
 Milliariae Equitatae seu Mille
 Equitum Flamini Divi Titi
 Et Claudiae Paulinae Ejus
 (Uxori) Cajus Pinarius One-
 simus Et Cassidarius Amphe-
 ristus Ob Merita.*

Tom. II.

H

Hanc

(a) *Hist. Dipl.*
p. 171.

HAnc inscriptionem viridi marmori nostrati, nempe Segusino, insculptam multum commendavit Marchio Maffejus (a). Notandum, Alsum Cohortis Secundæ Britannicæ dici *Præfectum*, primæ vero *Tribunum*, cum utrumque agmen duxerit. Num Cohortium in Provinciis lectarum prima *Tribunum*, ceteræ *Præfectum* habebant? At potius promiscue hæc militarium munerum nomina usurpata vel ex ipsis Gruterianis, & Muratorianis indicibus certum est.

Equo publico, subintellige *donato*, aut *ornato*, aut *dignato*, aut *Equum publicum habenti*, quarum omnium formularum in saxis inscriptis occurrunt exempla.

Idem Alsius Restitutus *Flamen* fuit *Divi Titi*. Notum, Sacerdotum genus Jovis solius, florente Republica, deinceps Imperatorum, post eorum Apotheosin, honori addictum.

Onesimus, & *Ampheristus* Græca habent nomina, quasi dixeris *utilis*, & *ubique carus*: at nullam nec naturalem, nec civilem cum Alfo cognationem habent; verum aut illius fuere liberti, aut ob accepta ab illo beneficia grati, tumultum hunc faciendum curavere.

L V I I I.

BArbariem sapit hæc inscriptio, a Grutero, & nuperime inter Aquilejæ antiquitates edita num. CCCLV. Prima illius verba nunc detrita, ita legebat suo tempore Pingonius. T. AVI VITALIS, at FLAVI malumus: totamque inscriptionem ita legimus.

*Memoriæ Titi Flavi Vitalis Lucius Tettienus Vitalis
Natus Aquilejæ Edocatus Julia Emona Titulum Posuit.
Ante Æternam Domum (Sepulchrum) Julia Augusta
Taurinorum Dicit*

Quærere cessavi nunquam, nec perdere des

Mors intervenit, nunc ab utroque vaco

Credite mortales astro nato vobis est sperabile datum.
Julia

II AVI ICA IIE
LIETTIENVS·VITALIS·NATVS·AQVILEIE
EDOCATVS·IVLIA·EMONATITIVM·POSIT
ANIE·AETERNAM·DOMVM·IVLIA
AVGVSTA·TAVRINORVM·DICIT
QVAERERE·CESSAVI·NVNQVAM
NEC PERDERE·DESI·MORS·INTERVENIT
NVNC ABVTROQVE·VACO
CRÉDITE MORTALES·ASTRONATO
NIHIL EST SPERABILE·DATVM

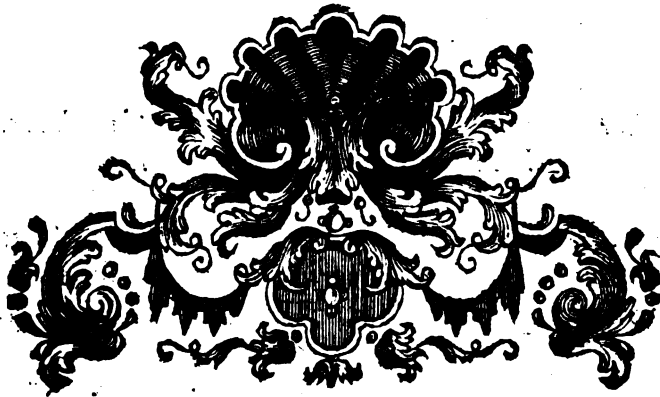
THE
JOURNAL OF THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME 38
PART 1
1908
LONDON
PUBLISHED BY THE
Royal Society of Great Britain
21, BEDFORD SQUARE, W.C.1

Julia Æmona, ubi *educatus* dicitur *Lucius Terentius Vitalis*, urbs Pannoniæ fuisse creditur Cellario, sita ubi nunc *Laubachum*, seu *Laubach* Corniolæ Metropolis est. *Æmona*, *Emona*, & *Hemona* scribitur.

Ante domum æternam, id est ante tumulum, quo nomine sepulchra vocitantur in inscriptionibus. Quare Statius (a) (a) *Silv. lib. 5.* de Priscillæ sepulchro affabre elaborato, & multa diligentia ornato.

. . . . *Domus ista domus, quis triste sepulchrum
Dixerit?*

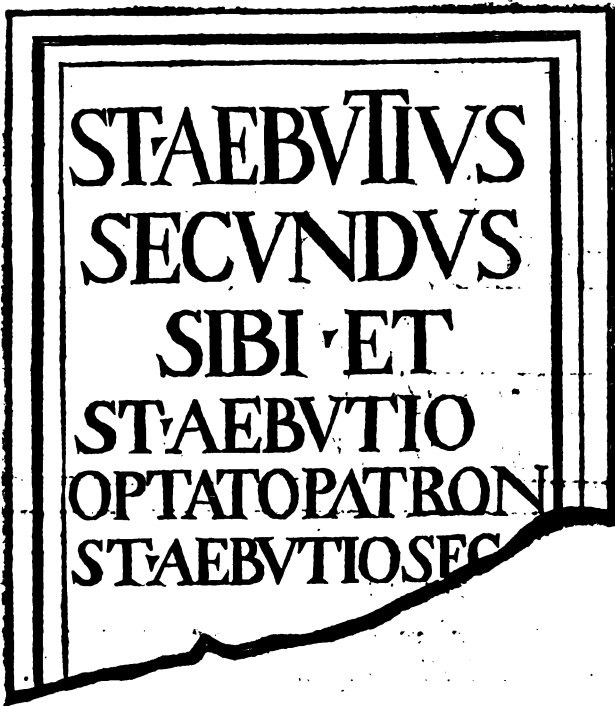
Duo illa carmina *querere cessavi &c.* ipsissima in aliis occurrunt inscriptionibus. In alio saxo Augustæ Prætoris ipsi legimus, quod in Muratoriano Thesauro offertur tom. II. pag. DCCLV. num. 5. & male, ut alia nonnulla, Taurinense dicitur.

ESLATA·OPPLA
 SIBI·ET·GAVDIL
 LAE·OPPIA·ELA
 TRONAE·ET
 DVGIO·GIMIONIS
 F·VIRO·CI

*Esiata Oppia Sibi Et Gaudilla Oppie Patronæ
 Et Dugio Gimionis Filio Viro.*

E *Siatra, Dugius, Gimio*, nomina barbara, forsasse Celtica sunt. *Gimionis* alterius memoria superest in Muzatoriana inscriptione Tom. III. MDXXXVIII. 3.

*Statius Æburius Secundus Sibi Et Statio
Æburio Optato Patrono Statio Æburio
Secundo (Filio.)*

NI ter repetitæ essent litteræ *St* magis arrideret legere *Sp*, nimirum *Spurius*, nam *Statius* antiquitus nunquam prænomen fuit.

LVCVLLIAE PRIMAE
SIBI ET
LAEVTIO PALLAEO
VIRO
AEBVTIAELAE OPTATAE
FILIAE T F I

*Lucullia Lucii Filia Prima Sibi Et Lucio
Æbutio Pallæo Viro Æbutia Lucii Filia
Optata Filia Testamento Fieri Jussit.*

Non est inutiliter repetita vox *Filia*; nam potuit
Æbutia Optata esse *Lucii Æbutii Pallæi* filia ex al-
tera conjuge, non ex *Lucullia Prima*.

A·TITIO·A·L·BELLICO V̄I·VIR·AVGVSTALI CHORAGIARIO

Aulo Titio Auli Liberto Bellico Seviro Augustali Choragiaro.

Augustales in honorem Augusti instituti eadem fere auctoritate, & dignitate vivebant in Municipiis, aut Coloniis, qua Romæ Pontifices. Quum vero multi in hoc Augustum Collegium adscriberentur, selecti ex eo aliqui tantum illi præficiiebantur, qui modo quinque, modo sex, modo septem erant, & dicuntur *Quinqueviri*, *Seviri*, *Septemviri Augustales*. Adeat qui plura vult, Norisium in Cenotaphia Pisana eruditissime hac de re differentem (a). (a) *Dissert. 1.*

Choragiaro. Non hoc cognomentum videtur esse, sed officium, cujus jam alibi mentio a nobis facta.

Cho-

Choragium, a *Choreis* derivatum verbum; omnem apparatus scenicum significat, ut ex Festo, Vitruvio, aliisque auctoribus patet. *Choragus* vero ductor Chorearum ex Plauto. *Choragiarius* itaque non alius videtur esse, quam aut scenicarum chorearum, aut totius apparatus scenici Curator, & fortassis Judex, qui præmia mimis, & ludionibus in saltationibus, & choreis merita decerneret.

L X I I I.

*Diis Manibus Lucio Mussio Lucii Filio Pino
Vixit Annos Quattuor Menses Decem Dies
Viginti Septem Lucius Mussius Petronius Et
Mussia Tyche Filio Piiſſimo Fecerunt
Sibi Suisque.*

(a) Grut. pag.
DCCXCVI. n. 13.

Romæ, Grutero teste, (a) *prope S. Mariam de Pace* extitit olim hoc marmor, adeoque neutiquam dubitamus ex iis esse, quæ a Sabaudorum Principum munificentia ad suum *κεμήλιον* augendum empta, & conquisita.

(p) Hor.

Pueruli immatura morte rapti funus, & memoriam continet, & summa faxi pars Puerilem Hermam, Mercurii Caduceum, Gallum Gallinaceum, & Arietem Anaglypho opere repræsentat. De Caduceo Mercurii tam multa Mythologi, ut nihil sit addendum: eundem nemo dubitat accipi pro ea aurea virga, qua ille *pias lætis animas reponit sedibus, & alias coercet* (a). Quid vero Gallus, & Aries una insculpti sibi velint, explanare non adeo facile est: multa quippe ad ornatum sepulchrorum, & lapidum insculpsere suo arbitrio veteres cælatores; multa etiam, ut aliquid significarent, veluti symbola, ab iis addita, quæ plerumque obscura valde sunt: adeoque malumus aliquando tacere, quam per levium conjecturarum ambages errare. Novimus, Gallo Januarium mensem ab Antiquis significatum, Gronovii esse opinionem (c), & ab Ariete veris, & anni astronomici initium dudum fuisse computatum. Hæc

(c) Theſ. antiq.
Græc. tom. 2. 2.

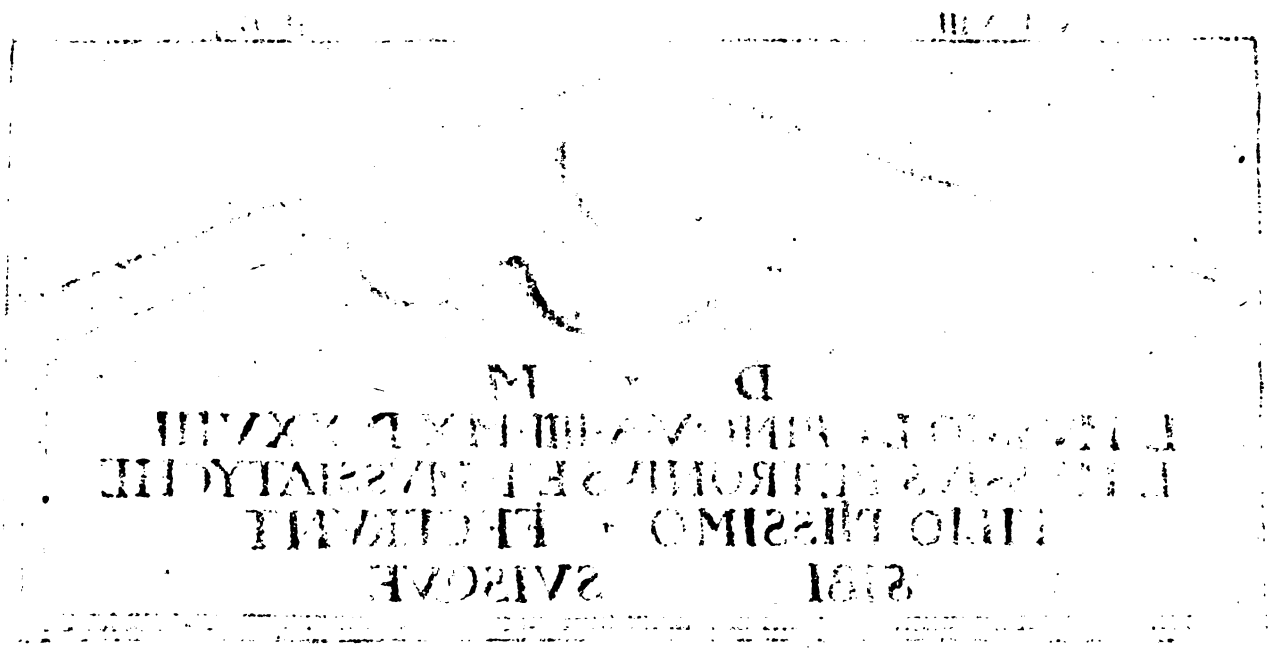
vero

N·LXIII

P·64

D M
L·MVSSIO·L·F·PINO·V·A·III·M·X·D·XXVIII
L·MVSSIUS PETRONIVS·ET·MVSSIATYCHE
FILIO PISSIMO FECERVNT
SIBI SVISQVE

1891
L'UNIVERSITÉ DE MONTREAL
BIBLIOTHEQUE
MONTREAL
1891

vero esse in hoc marmore tempestatis, qua natus, quave mortuus iste puer, aut ætatis adhuc teneræ, qua raptus est, symbola nec asserere audemus, nec negare. Inscriptionis verba luce non indigent. In ultima tamen, quibus anni, dies, mensesque, quos vixerit, notantur, aliquam a nobis factam observationem asseremus. Id a natura infinitum est, eorum, quos diligimus, vitæ durationem adnotare. At a parentibus præcipue in puerorum funereis titulis id actitatum credimus, ut maiorem in legentibus commiserationem excitarent, & ut solatium aliquod ab hac recordatione repeterent. Frequentior etiam in lapidibus hæc memoria, quam diuturna fuerit demortui vita, si de pueris, quam si de adultis, aut senibus agatur, hac de causa, quod illorum natalis horæ recentior supererat memoria, aliorum facilius amittebatur. Est qui hanc annorum, mensium, dierumque, & horarum enumerationem in tumulis ab Epicureis beatitudinem in vita ponentibus præsertim usurpatam velit: at huic rei probandæ satis non est una inscriptio a Reinesio adducta, in qua de Martino Valente Epicureo Philosopho, quot annos, & horas vixerit, notatum (d). Nam & ab aliis quampluribus hoc usurpatum, & ab ipsis etiam Christianis, ex Fabreto novimus (e). In alia apud ipsum inscriptione, cum horarum incertus esset numerus, adduntur hæc verba *plus minus*, in alia *horæ semissis* notatur, in alia *scrupuli sex horæ* notati: quota pars horæ fuerit scrupulus, idem sollerter inquit, & quadragesimam fuisse partem existimat. Hæc vero tam diligens enumeratio & ab Ethnica superstitione potuit proficisci, & a benevolentia a natura indita humanis animis; adeoque etiam in Christianorum sepulchris adhibita. Utrisque astrorum observatio in natalis momento occasionem præbuit horas, diesque notandi, ac numerandi. At Ethnicos præterea, quum puerorum annos tam accurate notarent, suspicari possumus id religionis ergo fecisse. Creberime, illi litabant defunctorum Manibus, adeoque fortassis sua singulæ ætates habebant sacrificia, sicuti apud Infe-

(d) V. Dissert. XII. dell' Acad. di Cortona, pag. 131.

(e) V. Fabret. cl. II. num. 217. & num. 119.

ros variam habebant stationem. Puerorum enim animabus separatim ab adultorum umbris locum tribuunt Virgilius, & Homerus. Si itaque puerorum Manes peculiari fuissent sacrificio piandi, notandi erant anni, quos vivere, ut ætas cognita fieret.

Nolumus hoc in loco præterire peculiarem, & enigmaticum notandi annorum numeri modum, qui habetur in Epigrammate Elegiaco metro scripto, ac præmissa a maximo antiquitatis amatore Cl. Ficoronio suæ scenicarum personarum collectioni. Ejus duo ultimi versus, de quorum obscuritate ille conqueritur, ita legendi sunt.

*Quot meat in stellis Delphin, quot Pegasus ales,
Tot mea natales fata dedere mibi.*

Vixi nimirum tot annos, quot habent una simul stellas *Delphini*, & *Pegasi* considerationes, seu constellationes, nimirum annos XXVI, quæ summa constat ex stellis *Delphini* IX, & *Pegasi* XVII, ut ex Hygini Poetico Astronomico perspicuum est.

Addemus & aliam in universam hanc inscriptionem observationem, quæ usui esse poterit in multis aliis hujus generis lapidibus.

Docemur ultimis illis verbis *Sibi Suisque*, hoc sepulchrum ex illis esse, quæ familiaria vocantur, nec pueruli *Mussii Pini* gratia tantum extructum, sed ut in ipsum & Pater *Lucius Mussius Petronius*, & *Mussia Tychæ Mater*, & liberi eorum inferrentur. At pueri mors parentibus occasionem præbuit de sua ipsorum, & totius familiæ sepultura cogitandi.

Filius, Pater, & Mater *Mussii* vocantur, quod nomen aliud, & diversum credi debet a *Muriis*, seu *Muciis*; cognomenta habent diversa *Pinus*, *Petronius*, *Tychæ*. Uxori, ut aliis nostrorum Marmorum mulieribus placuit in nomine Græcissare, sic illa *Tychæ* i. e. *Fortuna*, aliz *Aphrodite*, *Zoe*, *Eutocia*, *Graphis*, *Chryseis*, *Musa* nuncupantur.

LXIV.

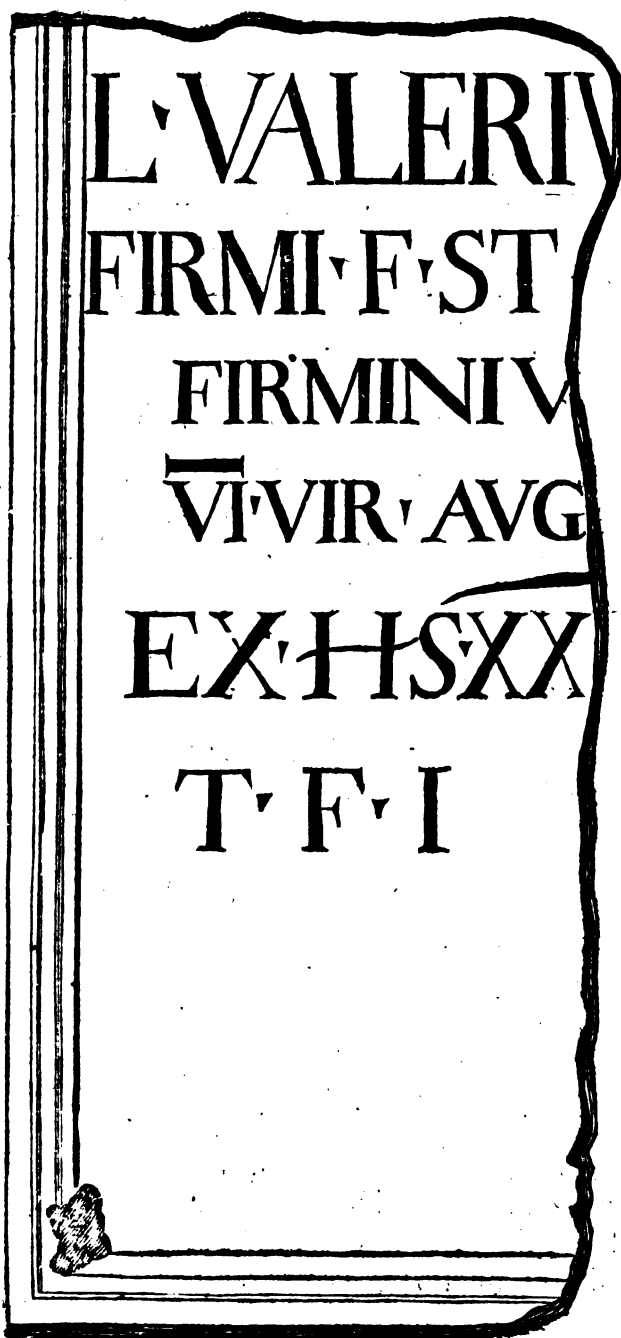
DUO tantum nomina continet hoc Marmor: de illo iterum, quum de arcu Secusino dicemus. Interim ita nomina supplemus.

Marcus Julius Cottii (i. e. Regis Marci Julii Cottii)

Libertus Urbanus Sevir

Marcus Julius Urbani Libertus Aptus.

Duæ heic datæ libertates indicantur. Rex *Cottius Urbano*, *Urbanus Apto* libertatem donavit. *Urbanus* prænomen, & nomen *Marci Julii* a patrono acceptum, suo *Liberto Apto* transmisit, nam *Liberti* quasi pars familiæ censebantur, & libertates adoptionum rationem habebant. Itaque quemadmodum adoptatus a filio adoptivo in potestatem transit patris adoptantis sibi filium, ita servus libertate donatus ab alio liberto, illius etiam libertus censetur, qui primum illum libertate donavit,

Lucius Valerius

Firmi Filius

Stellatina (tribu)

Firminius Sevir

Augustalis Ex

Viginti (Aut Tri-

ginta) Millibus

Sesterrium Te-

stamento Fieri

Jussit.

Credibile est
agi potius
de aliquo opere
publico, quam de
tumulo.

Valeriae Tau-
rinensis familiae
alias infra vide-
bimus inscriptio-
nes.

L X V I.

M·CAELIVS
M·F· TRASO
VI·VIR·AVG·
CORNELIAE·P·F·
QVARTAE·VX·
A·XXXXV·
L·CAELIO·M·F·
GALLO·A·XXVII
M·CAELIO·M·F·
CAM·PRAESENTI·
A·XXXV

N·L·XVII

P·69

D

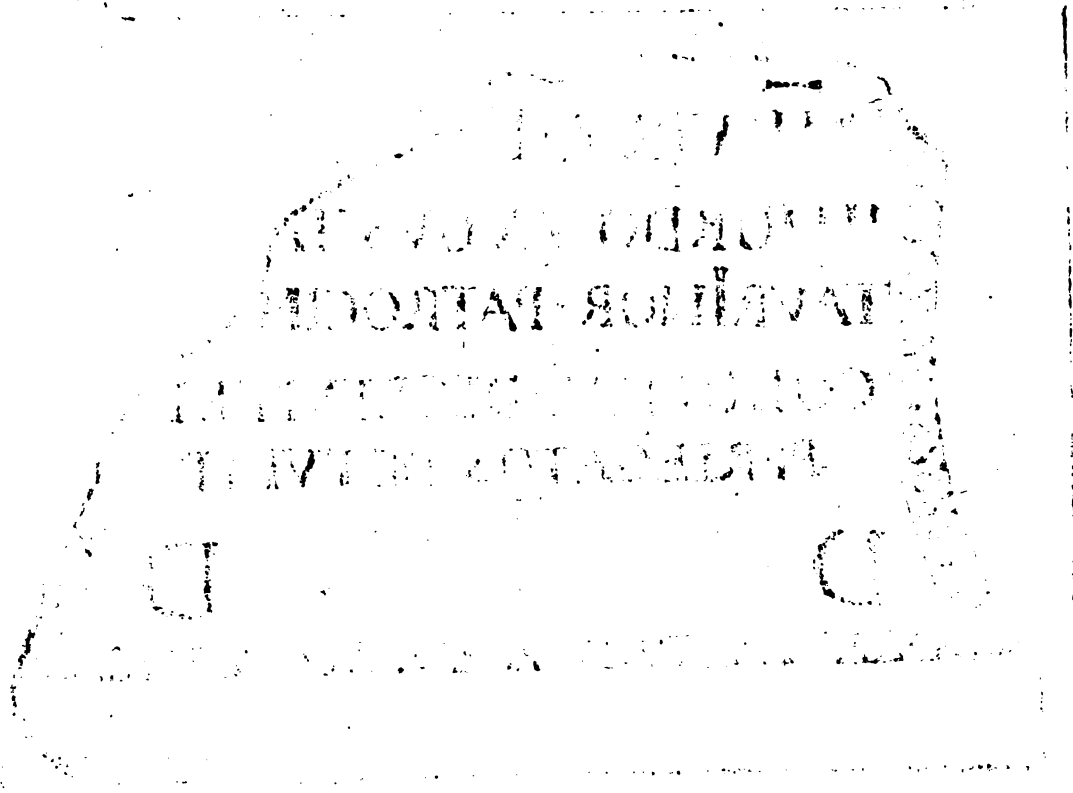
M

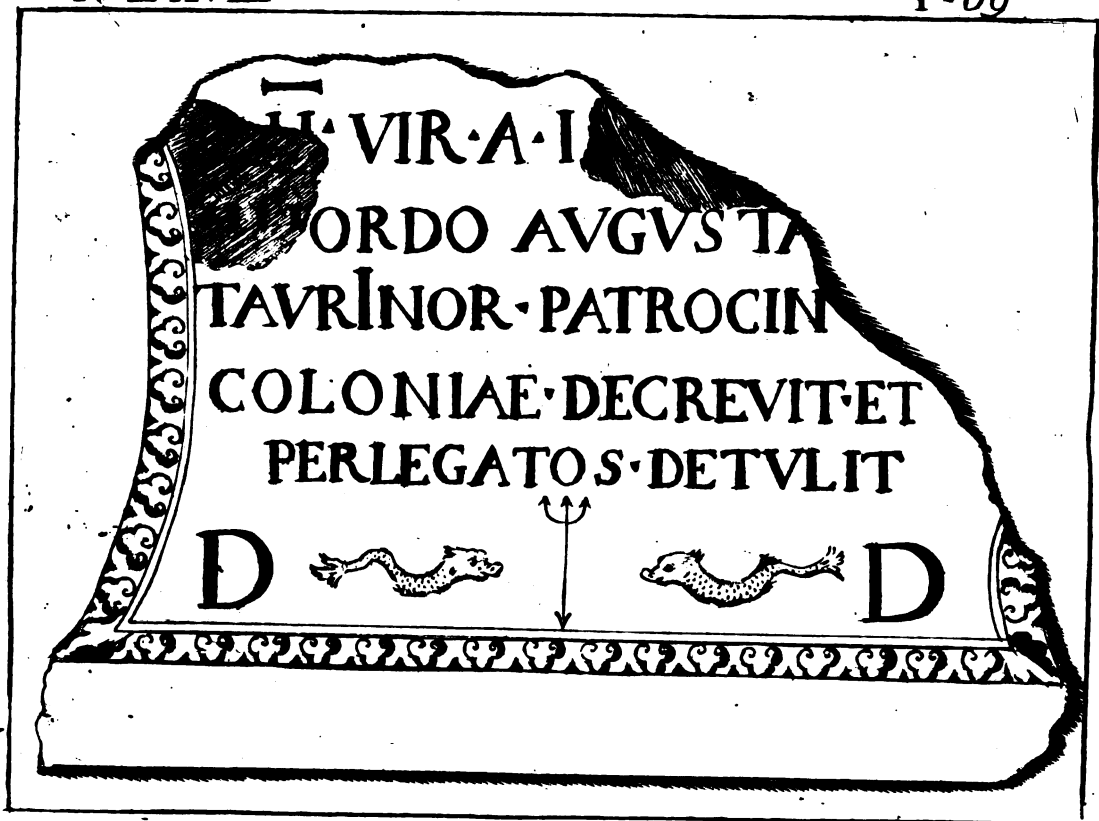
IVNEIIAE VIRINAE IVNEII
AE·PICONE·FIL·P· IVNE
TIAE VERAЕ·PATRONAE

B

M

11/2/27

L X V I.

*Marcus Cælius Marci Filius Trafo Sevir Augustalis
Corneliæ Publii Filia Quartæ Uxori Annorum Qua-
dragintaquinque Lucio Cælio Marci Filio Gallo Anno-
rum Septem Et Viginti Marco Cælio Marci Filio Ca-
milla (ex Tribu) Præsenti Annorum Trigintaquinque*

Quartæ an cognomen sit *Corneliæ*, an ad numerum
uxorum referri debeat, dubium est. Si ultimum
magis placet, *Marcus Cælius* quattuor amisit uxo-
res, duosque filios, *Lucium*, & *Marcum*; *Marcus* alter filius
cognomento *Præsens* alio migravit, adeoque in alia Tribu
descriptus, nempe *Camilla*, seu *Camilla*.

L X V I I.

*Diis Manibus Junila Verina Junila
Pisonæ Filia Pia Junila Vera Patrona
Benemerenti.*

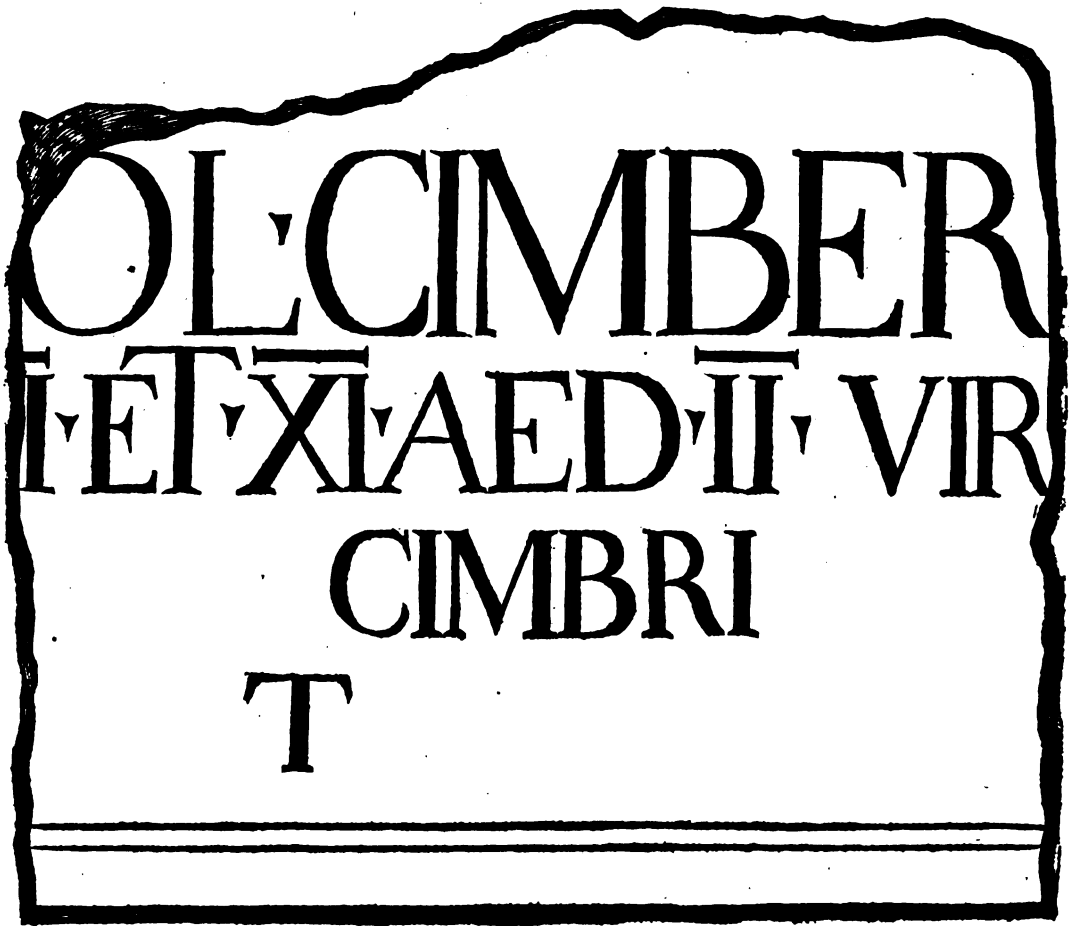
L X V I I I.

Perijt nomen, & èlogium tanti Viri adeo de Colonia
meriti, cui *Ordo Augustalium Taurinorum Patrocinium*
Colonia decrevit, & *per Legatos detulit*, ejus rei publica
memoria in hoc marmore *Decreto Decurionum* incisa.

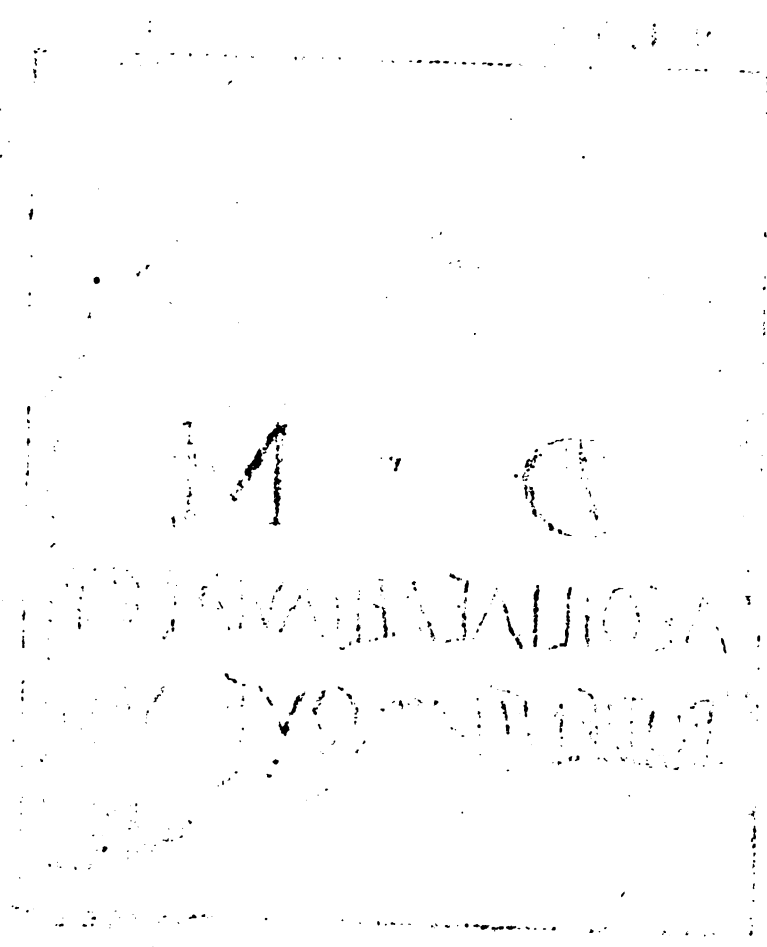
De iis Patronis, Coloniæ quomodo ab iis eligerentur, &
decretum Patrocinium tabulis æreis incideretur in Patroni
domo asservandis eruditissime differuit Cl. Petrus Polydo-
rus: ne actum agamus, lectorem ad eum remittimus (a).

(a) *Opusc. scienti-
f. Tom. VII.
pag. 417.*

L X I X.

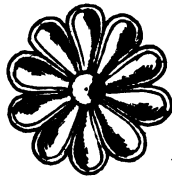

ET in hoc lapide supererat memoria variorum officiorum (quæ inter *Ædilitas*, & *Duumviratus*) quibus quidam ex Tribu *Politia* cognomento *Cimber* functus est.

N·LXX

P·71

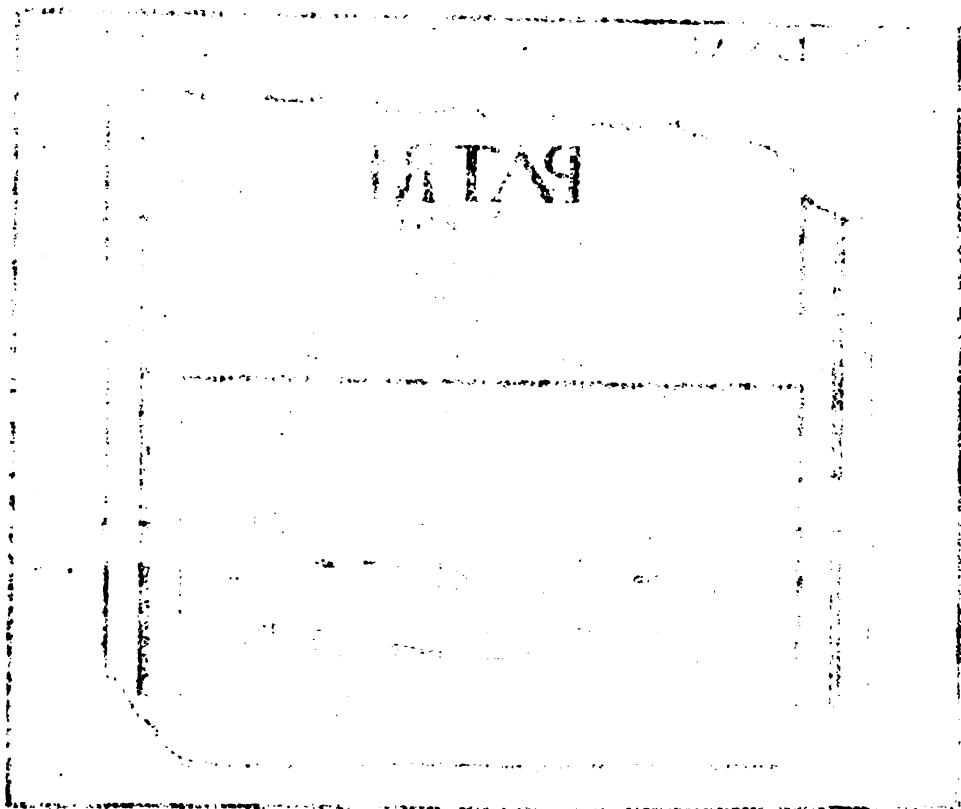

D · M

AE O I L I A E A E L I A M A F · C I V

P O T I E N T I Q V E V I X I

S F S · I

N · LXXI

P · 71

PATRI

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.
TEL: 773/707-3000
FAX: 773/707-3000
WWW.CHICAGO.EDU

HOc fragmentum Cl. Muratorius bis edidit ; alii semel: ab omnibus corruptum fuit, & ita legendum est.

*Diis Manibus Æolie Æliana Civi Pollentina
Quæ Vixit Annos . . . Menses . . .*

De *Pollentia* antiquitus florentissima Urbe in hac Subalpina Italia ad Tanarum sita , ac de ejus amplitudinis vestigiis , & inscriptionibus multa nobis dicenda sunt in Sylloge Subalpinarum Antiquitatum.

L X X I.

Patri .

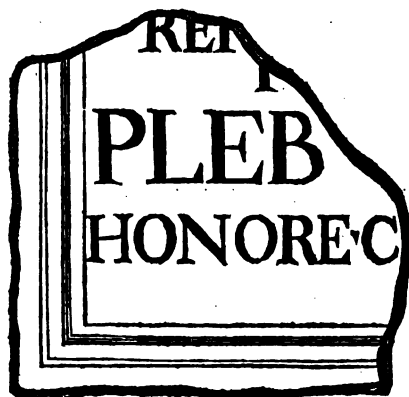
FRagmentum tumuli *Patri* a *Liberis* extructi. Cervus a cane exagitatus vitæ fugacitatem apte significat.

L X X I I.

*Vettie Spuriæ Filie Prima Marcus
Licinius Celer Lucius Licinius Verus
Filii Fieri Curaverunt .*

Vettios alios multos infra videbimus.

LXXIII.

Ultimus hujus inscriptionis
versus erat *Honore Con-*
tentus Impensam Remisit: ita-
que honorifica fuit inscriptio
alicui aut Imperatori, aut
Patrono, cui honos aliquis de-
cretus est; at ille æquam in se
voluntatem sibi acceptam esse
significavit, sed pecunia sua
rem fieri voluit.

Ita legimus

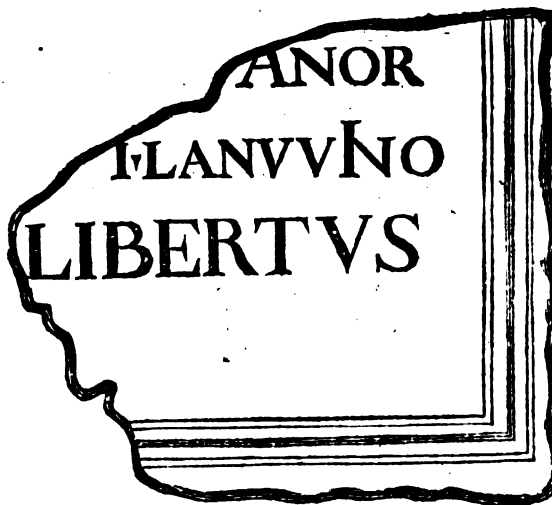
Æbutius

Libertus Marinus

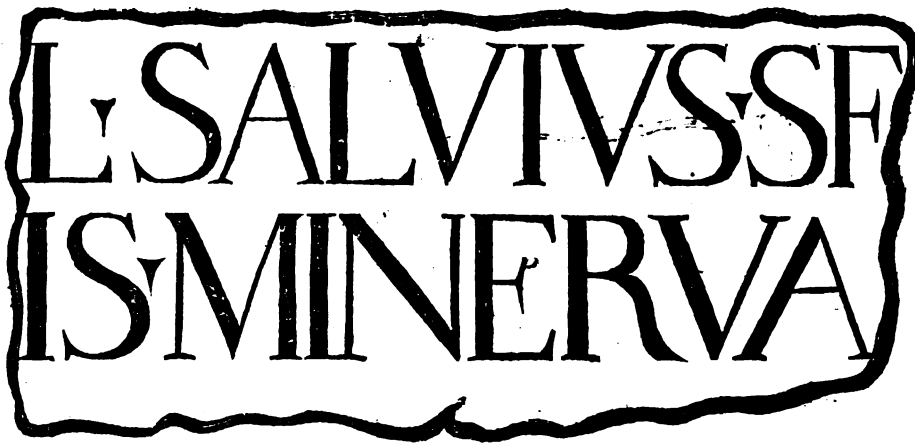
Mæstriae

Fortunatae

Testamento Fieri Jussit.

Multa defunt. Primum nomen *Nicanor* (a *Græco* *Νικάνω*) legendum. *Lanuvium* notum Latii Oppidum, ubi nunc *Indiviva*.

Nota *Minervæ* nomen ab uxore hujus *Lucii Salvii* usurpatum.
 Tom. II. K LXXVII.

P·EADI·ENV
O·VA·ESTO
MEND

IL
TV·MAE
OLONIAE
O·PECV

IRA
IN·PRAESIDI·VN
SOLO·PRI

Publius

Publius Fadienus Quæstoria dignitate functus clarissimum
 heic habebat elogium, in quo benefacta erga Colo-
 niam, & Cives continebantur. Magna pars periit, cetera
 conjectura assequi non valemus.

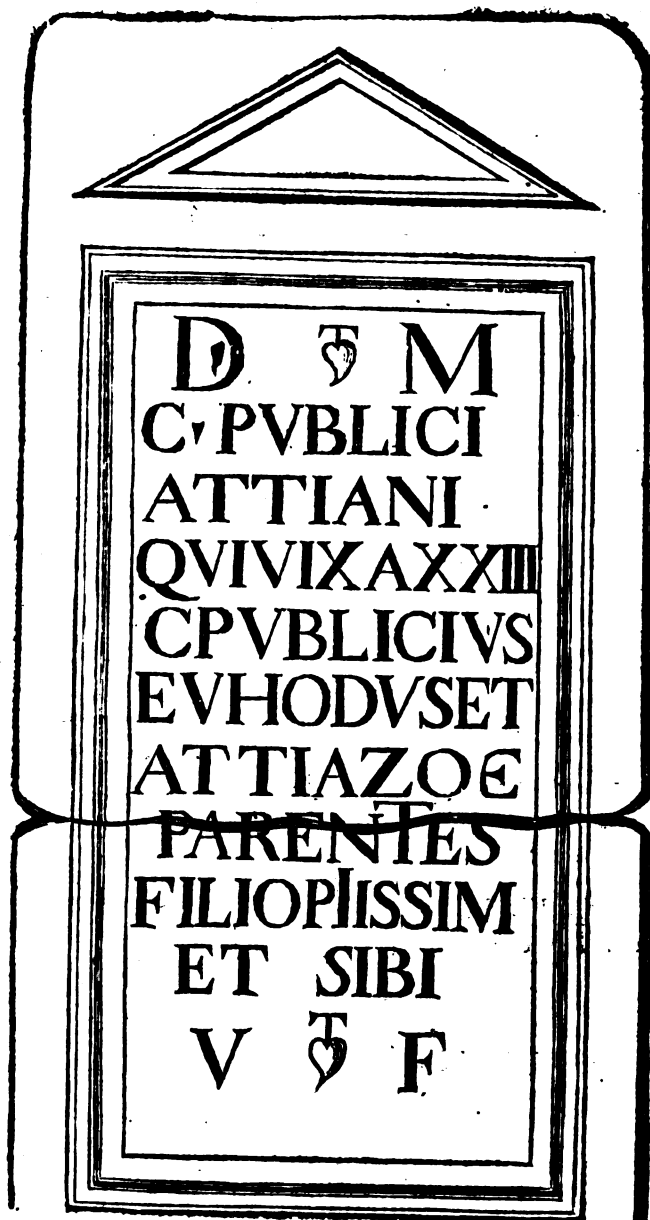
LXXXVIII.

Incerta prorsum fragmenta diversorum lapidum. In uno
Domitii Vettii nomen superest; alio *Legionis Tertia*
Phrygum; alio *Pannonia* mentio fit. Aliud vero omnino incer-
 tum est, & obscurum. Colligi etiam possent hac in Urbe
 nonnulla alia fragmenta lapidum; ex quibus tamen quidquam
 scitu dignum vix ac ne vix quidem erui posset.

K 2

LXXIX.

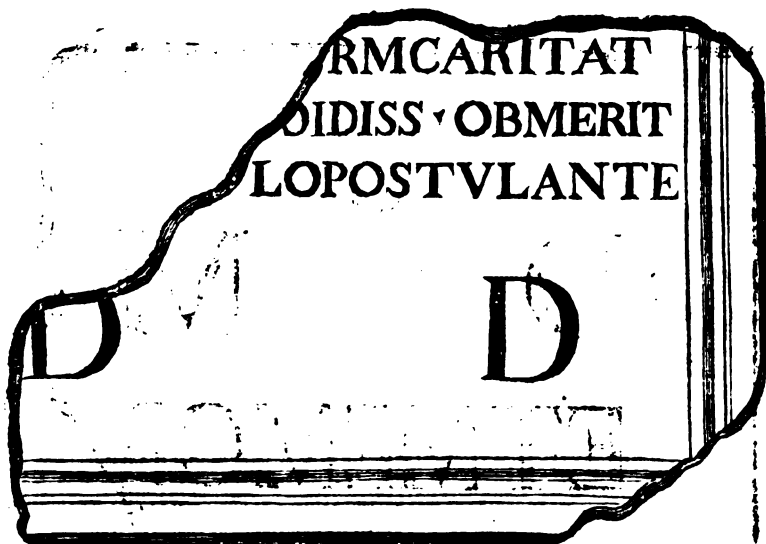
*Diis Manibus
Caji Publici At-
tiani Qui Vixit
Annos Viginti-
tres Cajus Publi-
cius Evhodus Et
AttiaZoe Paren-
tes Filio Piiſſimo
Et Sibi Viventes
Fecere.*

Evhodus ab &
bene, &
odos via. Zoe
Zon, vita.

Nonnulli opi-
nantur Fami-
liam aliquam
Publiciorum no-
men dedisse Op-
pido ab hac Au-
gusta Urbe non
multum diſſito,
quod Publicia
appellatum, vul-
go Piobes.

LXXX.

L X X X.

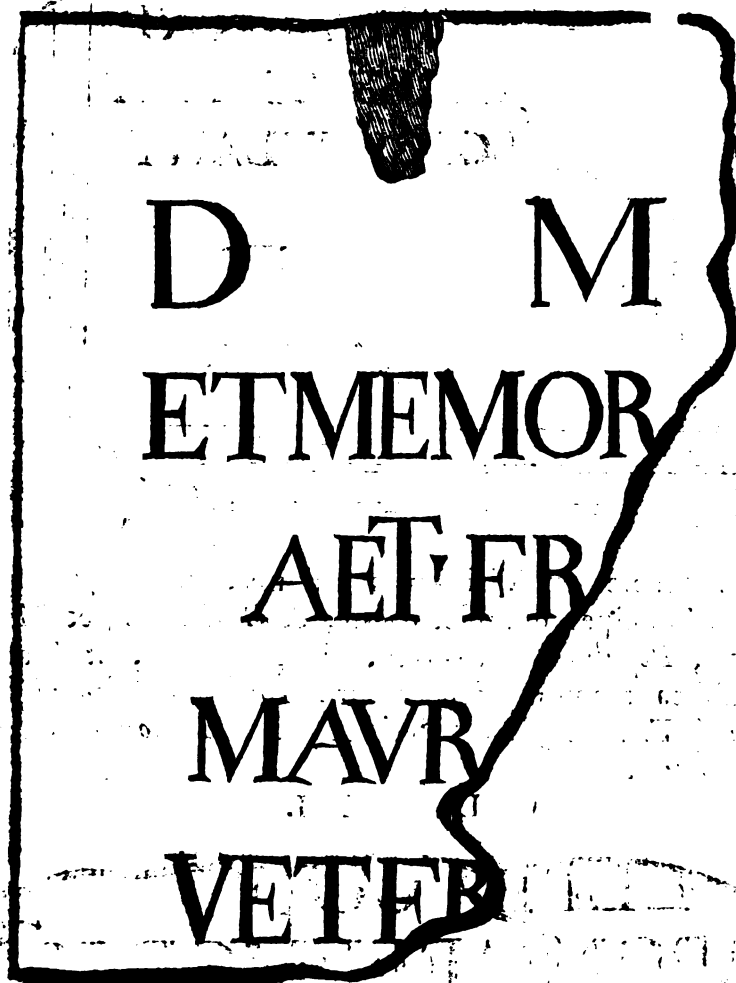

Incertum nomen Viri hujus insignis, cui propter suam in Municipis munificentiam, & *Caritatem*, & *Merita* plurima, *Populus* seu rogavit, seu postulavit, ut Statua, aut publica memoria decerneretur, eaque ab *Splendidiſſimo Ordine* (*Taurinensium*) decreta, & *Decurionum Decreto* *Locus Datus*.

L X X X I.

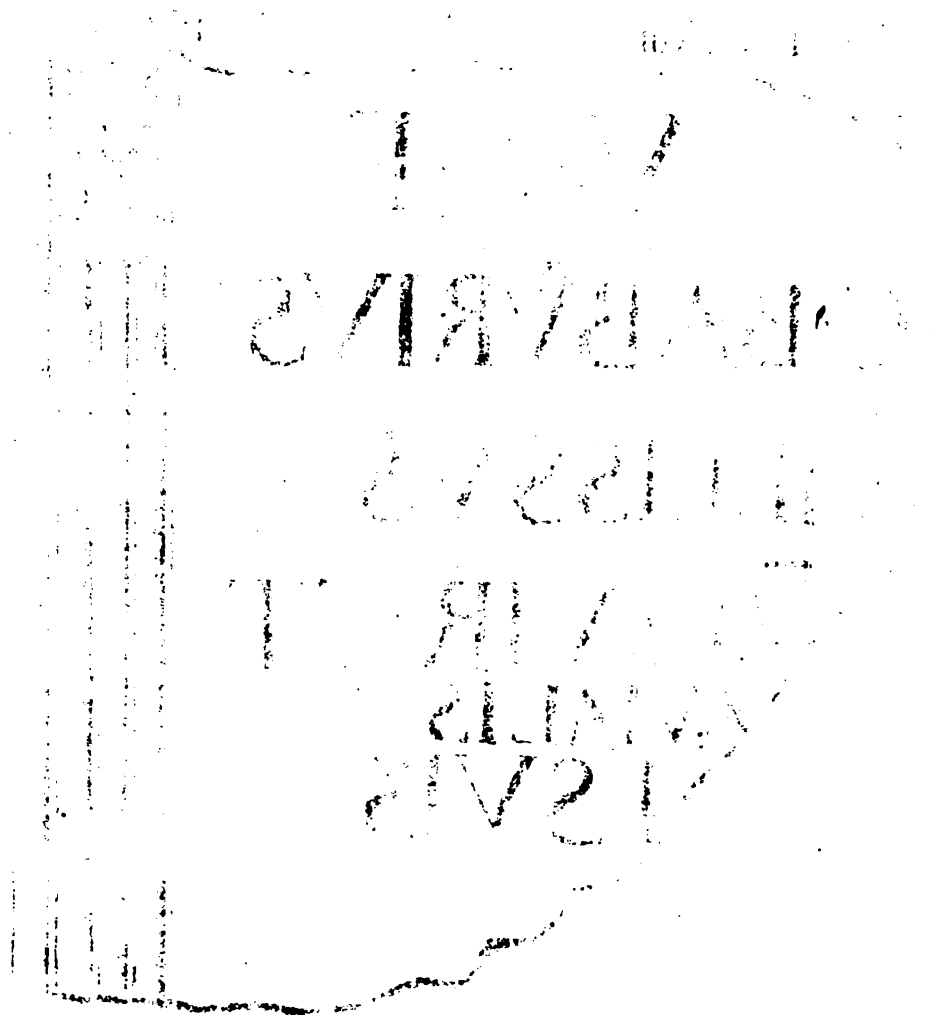
Tumulus a *Lucio Aponio* conjugii positus, & *Aponia Lucii Libertæ Modestæ Matris*, & *Acuto Lucii Aponii Liberto*.
LXXXII.

*Diis Manibus Et Memoria Aeterna
Frontonis Maurisani Veterani.*

AN *Veterani* ad Militiae gradum referendum sit, dubi-
tamus.

LXXXIII.

N · LXXXIII

P · 70

V F
C · BABVRIVS
VIELISSVS
VI · VIR · FT
AVIALIS
TSVIS

01114000
20000000
1A1010
1641010
11011111

N·LXXIV

P·70

C·DOMITIO
CL·SENECAE
IAE·CH·AE
ITIA·CI·MVSA
OR·FECIT

LXXXIII.

*Vivens Fecit Cajs Baburius Melissus
Sextumvir Et Flavialis Sibi Et Suis.*

Flaviales in honorem Flaviæ Gentis a Vespasiano Sacerdotes instituti, ut in honorem *Augusti*, & *Titi*, *Augustales*, & *Claudiales*.

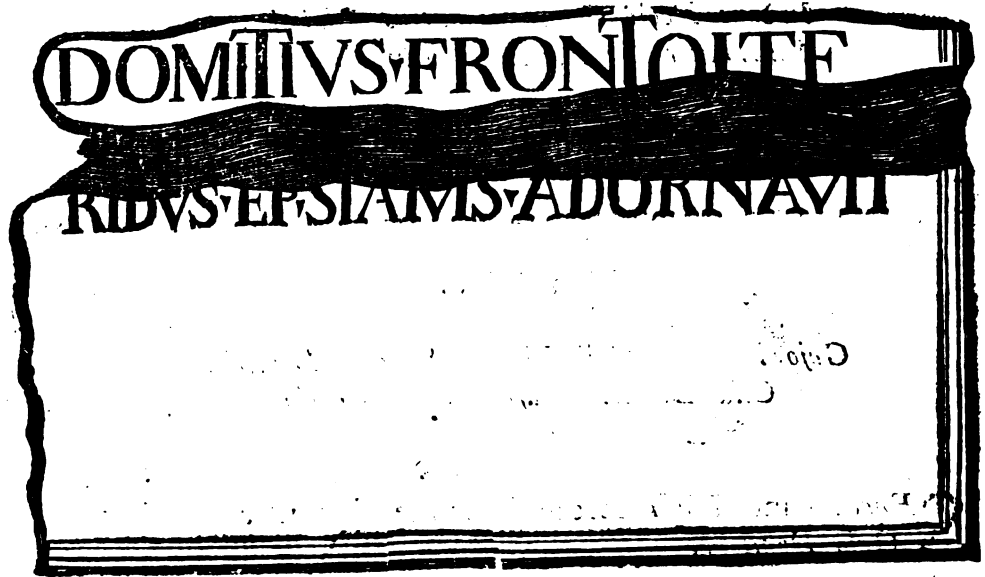
LXXXIV.

*Cajo Domitio Caji Liberto Senecæ Domitia
Cilæ Domitia Caji Liberta Musa
Soror Fecit.*

Seneca cum *Musa* sorore libertate donati a quodam *Cajo Domitio*.

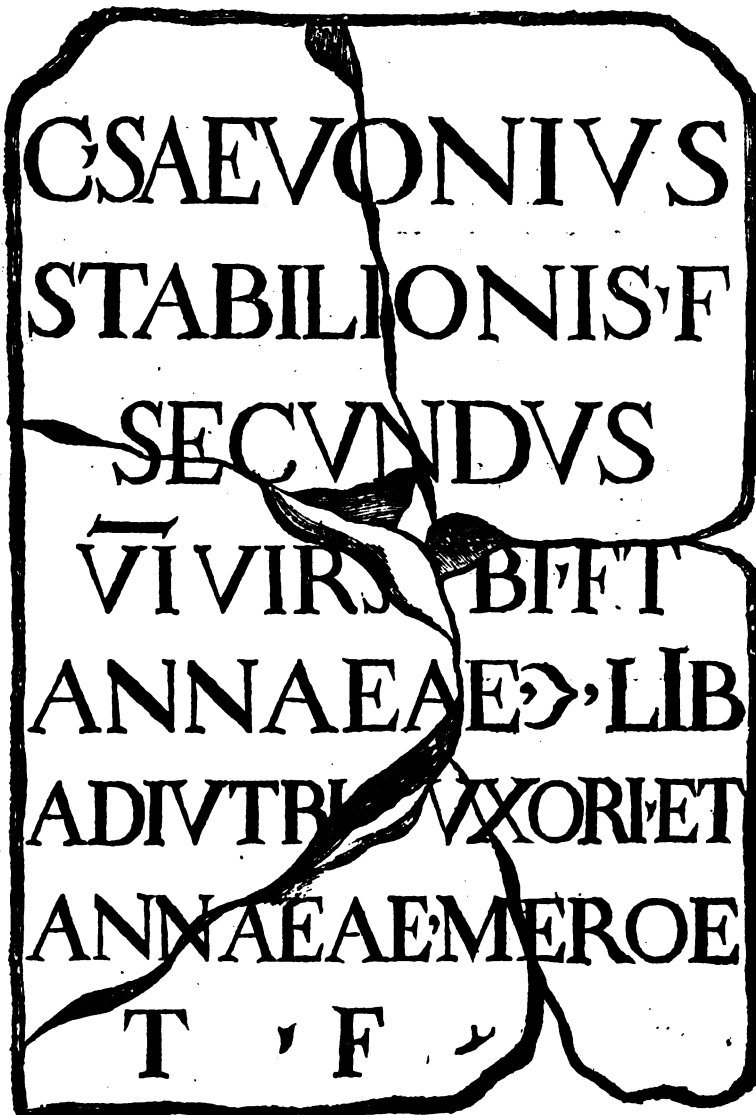
LXXXV.

Perit aliqua præclara memoria cuiusdam *Domitii Frontonis*, qui opus aliquod publicum, pura Templum, Forum, Balneum, aut Aris, aut Porticibus, aut Fontibus *Tribus*, & Statuis adornavit.

LXXXVI.

CSAEVONIVS
STABILIONIS F
SECUNDVS
VIR B F F
ANNAEAE LIB
ADIUTRICI UXORI ET
ANNAEAE MEROE
T F

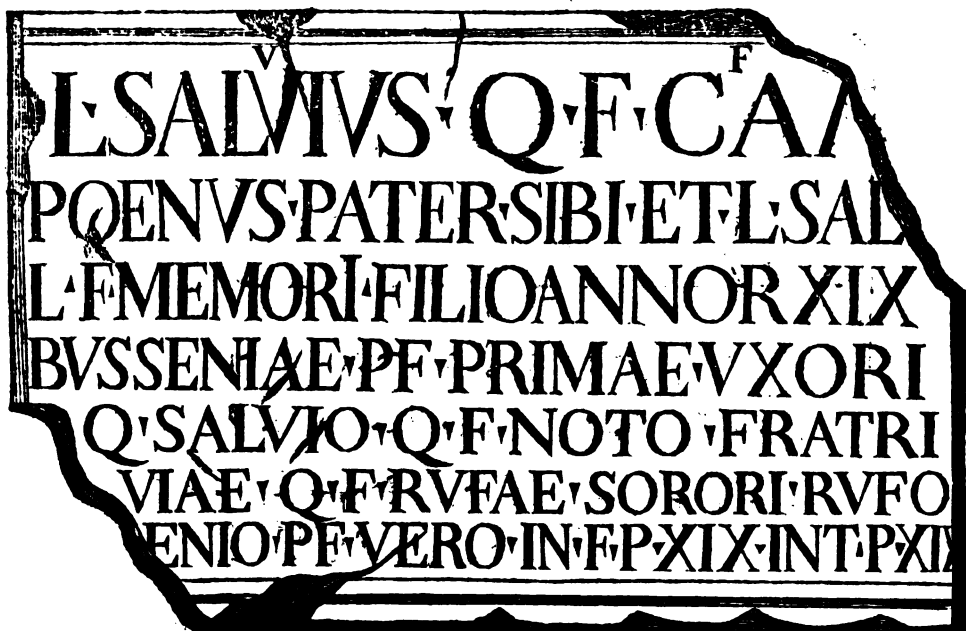
*Cajus Savonius Stabilionis Filius Secundus Sevir
Sibi Et Annae Caji Libertae Adiutrici Uxori Et
Annae Meroe Testamento Fieri Jussit.*

A Nnam Meroen filiam opinamur horum coniugum, vo-
cemque filiae a quadratario omissam.

Tom. II.

L

LXXXVII.

*Vivens Fecit Lucius Salvius Quinti Filius Camilla (Tribu)
Pater Sibi Et Lucio Salvio Lucii Filio Memori Filio
Annorum Novem Et Viginti Busseniae Publici Filiae
Primae Uxori Quinto Salvio Quinti Filio Noto Fratri
Flaviae Quinti Filiae Rufae Sorori Ruso Ausenio Publici
Filio Vero In Fronte Pedes Undeviginti
Introrsum Pedes Undeviginti.*

Pedes areae sepulchro alicui sacrae ita frequenter no-
tantur. Sepulchra non solum juxta vias posita erant,
sed area etiam illis omni ex parte libera data, ut non
solum adiri, verum etiam circumiri commode possent.

Introrsum pro solita formula *In Agro* haec legimus;
V. Grut. DCCCLXXIV. 5. & Fabr. n. 369.

V F

T SVLPICIVS ATTIC
 T SVLPICIO ASIATIC
 FRATRI ET SVLPICIA
 PRIMILLAE MATRI
 BRVTIAE Q LHYGIA SIBI ET
 BRVTIAE Q LGRAPHIDI FILIAE

HÆc inscriptio ad tumulum spectat distegum, seu bifariam divisum; nam duo ejus auctores nominantur *Sulpitius Atticus*, & *Hygia Bruttia*. Nihil vero isti inter se commune habent, ut ex nominibus patet. Nullum inter eos nec sanguinis, nec adoptionis, nec datæ, aut acceptæ libertatis vinculum. Ita verò inscriptio legenda.

*Viventes Fecerunt Titus Sulpicius Atticus Titus Sulpicio
 Asiatico Fratri Et Sulpicia Primilla Matri
 Bruttia Quinti Liberta Hygia Sibi Et Bruttia
 Quinti Liberta Graphidi Filia.*

Quonam vero casu, aut contractu *Bruttia* cum *Sulpicio Attico* de sepulchro simul erigendo, aut de inscriptione

una simul incidenda convenerit, penitus occultum. Evanesceret difficultas, si *Bruttia Titi*, non *Quinti Liberta* diceretur: at certum est, eam non a *Tito Sulpicio*, sed a *Quinto Bruttio* libertate donatam.

Hygia, ὑγεία, *salus*. *Graphis* a γράφω, *scribo*, aut *pingo*.

LXXXIX.

*Titus Cassius Lucii Filius Licinus Sibi Et Lucio Cassio
Lucii Filio Capitoni Mantia Lucii Filia Tertia Marri
Lucio Cassio Lucii Filia Ruso Fratri Cassia Lucii
Filia Maxima Sorori Vettuleja Lucii Filia Maxima
Testamento Fieri Jussit.*

Titus Cassius Titi Libertus Italicus Sevir Fieri Curavit.

Tertia hoc in loco merum cognomen dicere malumus, quam ad numerum uxorum *Titi Cassii Licini* referre, uti nonnullis placet, quasi subintelligendam sit *Tertia Uxori Lucii Cassii Licini Patris*. Nam juvat potius in eorum sententiam ire, qui hæc feminarum cognomina *Prima*, *Secunda*, *Tertia* &c. ortum habuisse a parentibus existimant, qui natarum suarum ita ætatem distinguerent; quod a numero ductum cognomen verosimile est etiam post nuptias ab iisdem retentum.

Mantia Lucii Filia, i. e. *Filia Lucii Mantii*, non *Lucii Cassii*, nisi fortassis illius fuisset adoptiva filia.

Vettuleja, quum non sit additum sorori, hæc videtur privigna esse *Titi Cassii Licini* ex alia uxore *Lucii Cassii Capitonis*.

Italicus Libertus Seviratum gessit, quod Libertis facile concessum in Coloniais, ex crebris certi sumus inscriptionibus; & ex *testamento* hujus tumuli curam egit.

[Faint, illegible handwritten notes]

WALTON, RAYMOND
1914-1915
1916-1917

1. The first step in the process is to identify the problem or issue that needs to be addressed. This involves gathering information and understanding the context of the problem.

202-462-2222

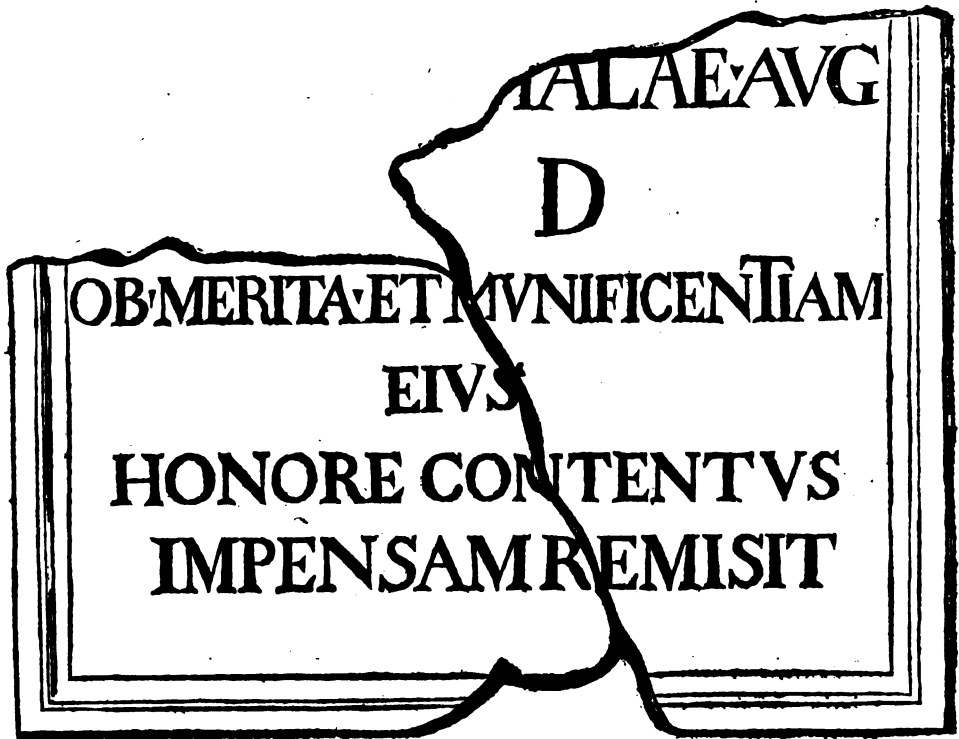
NIA·P·F·SECVNDA·SIBI
 Q·LIVIO·M·F·VIRO
 DRNELIO·P·F·BASSO·F
 L·F·SECVNDINO·F

Ita supplendum, & legendum.

*Mettania Publii Filia Secunda Sibi Et Quinto
 Livio Marci Filio Viro Et Cornelio Publii Filio
 Basso Filio Et . . . Publii Filio Secundino Filio.*

Cornelius Bassus, & Secundinus filii sunt *Mettania
 Secunda*, quos ex alio marito suscepit, ut ex nomi-
 nibus patet, adeoque & vocem *Filio* utrique non inutili-
 ter addidit, nempe filio suo ex *Publio*, aut ex *Lucio*, si
 in ultimo versu *L.* non *P.* legamus. Nam si *Secundinus*
 non *Publii*, non *Quinti*, sed *Lucii* filius est, *Mettania
 Secunda* tres viros habuit, *Publium Cornelium*, *Lucium* . . .
 & *Quintum Livium*.

X C I.

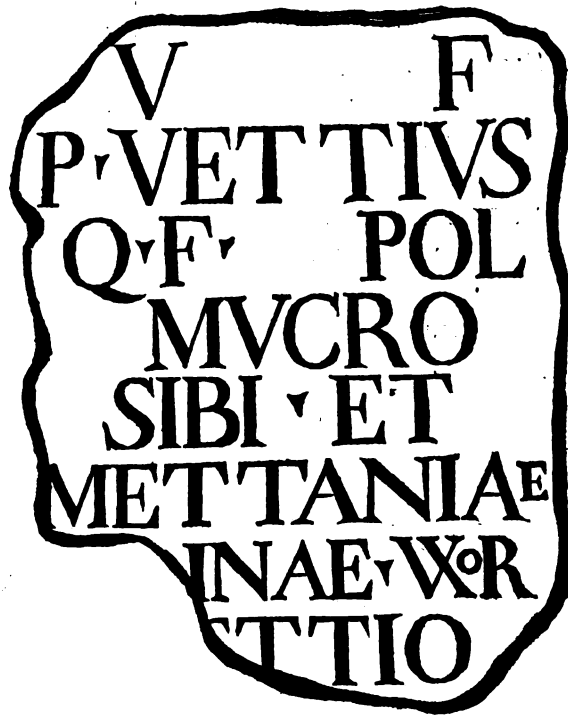
SUspicabamur legendum Imperatori *Cæsari Antonino Caracallæ Augusto*, at longe commodius videtur legere

. *Abalæ Augustali*
Decreto Decurionum Ob Merita Et Munificentiam
Ejus Honore Contentus Impensam Remisit.

Huic *Augustali Abalæ*, cujus prænomen, & nomen interiit, optime de Colonia merito, & in Colonos munificentissimo Statuam, aut aliud monumentum decrevere Decuriones. At ille honorem decretum sibi acceptum esse fassus est, pecunia vero sua, non publica fieri voluit. Ita accipienda hæc formula, non ut a nonnullis accipitur, *honore oblato gavisus*, illum tamen recusavit, volens publicis

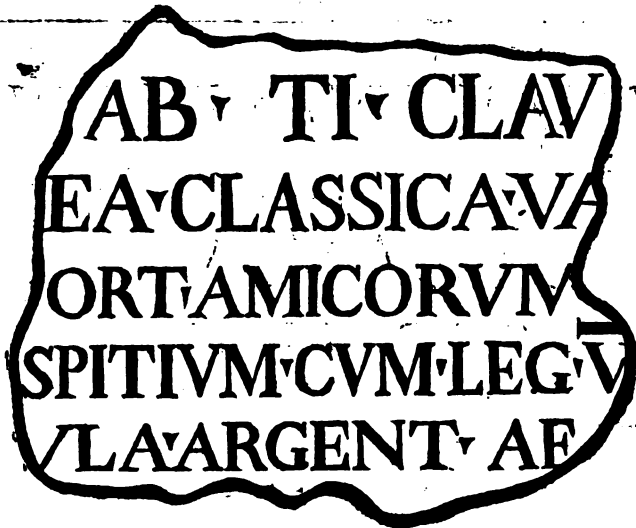
blicis sumtibus parcere. Variis in Gruterianis inscriptionibus id occurrit : in omnibus , ni fallimur , privatis de personis agitur, quibus aut Colonia , aut Municipium , aut aliquod, aut plura simul Collegia, ob merita in Rempublicam, Statuam, aut alium honorem decrevere . Duo itaque distinguenda sunt, *Honos publicus* a Magistratu decretus, & *pecunia ab arario publico* in id erogata . *Honor* accipiebatur, *pecunia* restituebatur. Itaque si decreta fuit isti *Abalæ* Statua in loco publico ponenda , ille tantum honorem non detrectavit , at opus fieri pecunia sua voluit . Nec enim decorum fuisset, nec permissum, si quispiam sua auctoritate , suoque sumtu sibi publico in loco Statuam posuisset. At vero laudabile, & pulchrum erat, quoties simulacrum publica auctoritate decretum, privato sumtu illius poneretur, cui honos fieret, seu impendium in id factum remitteretur, seu redderetur arario . Ita penes Gruterum legitur, (a) *Honore contentus impensa sua* (a) cccxc. a. posuit.

*Ita supplendum . Vivens Fecit Publius
Vettius Quinti Filius Pollia (Tribu)
Mucro Sibi Et Mettaniae Secundinae Uxori
Et Publio Vettio Filio Suo .*

HÆc mutila inscriptio corrupta insuper bis legitur
in Muratoriano Thesauro pag. DCCLVII, &
MCCCCXIX.

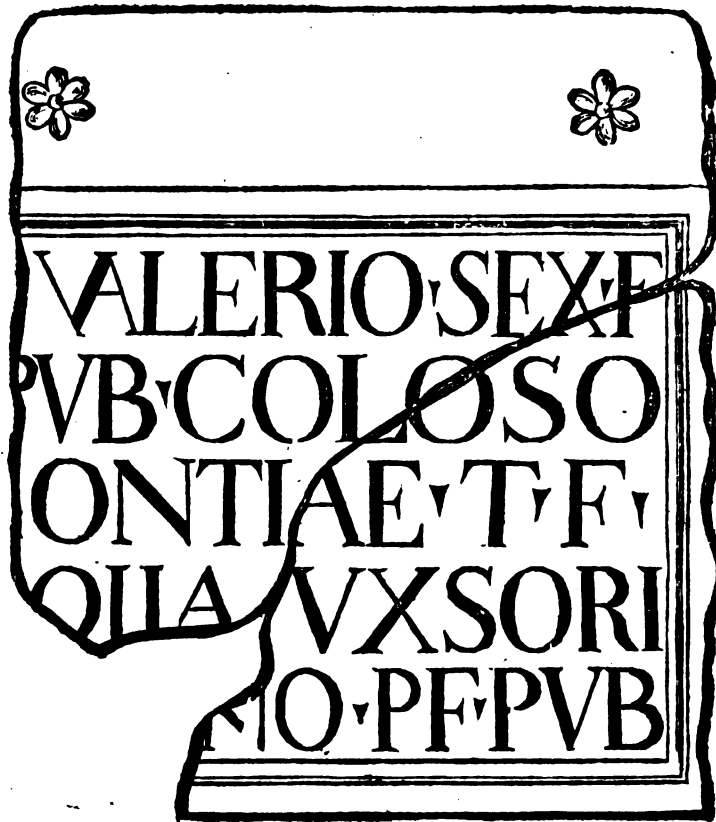

*Ab Tito Claudio Corona Aurea Classica
Vallari . . . (donato) Hortatu Amicorum
Hospitium Cum Legione Quinta . . .
Tabula Argentea Aerea.*

A Liquorum verborum litteræ suppleri possunt , at integer sensus explicari non potest. Agitur profecto de aliquo insigni Viro , militiæ , domique claro , qui sub *Tito Claudio Tiberio* stipendia meruit , eique , & *Legioni Quinta* præbuit *Hospitium* . Donatus fuit ob virtutem militarem *Corona Aurea* , *Classica* , *Vallari* ; & præterea *Hospitio* receptus Princeps multa fortassis illi concessit jura , privilegia , immunitates , & alia hujusmodi , quæ duabus *tabulis* , una *argentea* , altera *aerea* fuerunt incisa .

T·CVSIO·RVFI·F
 STE·VI·VIR
 AVGVSTALI
 CVSIA·RVFI·F
 POLLA·SOROR
 F·S·F

*Tito Cusio Rufi Filio Stellarina (Tribu)
 Seviro Augustali Cusia Rufi Filia
 Polla Soror Pecunia Sua Fecit.*

Pauca defunt huic marmori ita supplenda.

*Publio Valerio Sexti Filio Publilia (Tribu)
Coloso Pontiae Tiri Filiae Pollae Uxori Valerio
Publii Filio Publilia (Tribu)*

*Vivens (Sibi Tumulum Fecit) Caji Coruncanius
Caji Libertus Palatina (Tribu) Hilarus.*

Hilarus a Græco Ἰλαρος, nomen proprium istius *Liberti*, qui *Caji Coruncanii* nomina, & Tribum a Patrono accepit.

Serpens capiti Medusæ circumvolutus æternum tempus significat, & illud, quod Catullus ait; *demortuis, noctem unam perpetuam esse dormiendam*; unde illud etiam Horatii, *urget perpetuus lethi sopor*.

*Diis Manibus Publii Arrii Secundini Decurialis,
aut Seviralis aut Duumviralis Taurini
Et Duumviri vel Seviri Eporediæ.*

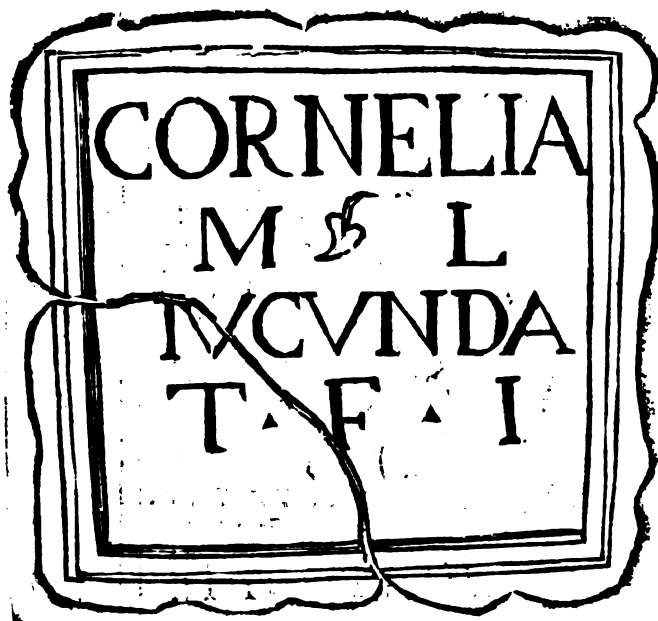
Quum *Publius Arrius Secundinus* primum aut *Decurio*, aut *Duumvir*, aut *Sevir* fuerit *Taurini*, *Decurialis*, aut *Duumviralis* dicitur, ut *Consulares* Romæ dicti, qui *Consulatum* gessissent. Postea vel *Duumvir*, vel *Sevir* fuit *Eporediæ*. Nec est, cur miremur utrobique similes Municipales honores obtinuisse, nam & in *Pingonianis* *Marmoribus*, quæ afferentur ad calcem istorum, legitur quidam *Publius Metellus Decurio*, & *Quæstor Taurini*, & idem *Decurio*, & *Duumvir Eporediæ*.

Eporedia clarissima, & antiqua Urbs *Salassorum* caput, ubi multa supersunt suo tempore in lucem nostra opera proditura Antiquitatis vestigia.

V
C·CORVNCANVS
C·L·PAL·HILARVS
✠·VIR·

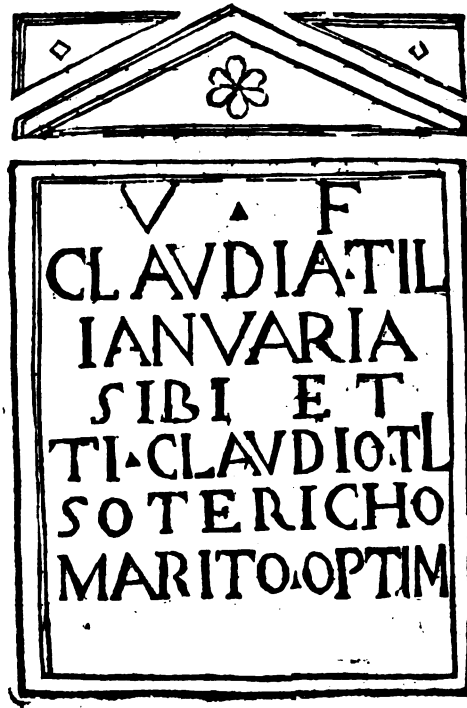

*Cornelia Marci Liberta Jucunda
Testamento Fieri Jussit.*

Integer lapis merum *Libertæ* nomen exhibet a quodam
Marco Cornelio libertate donatæ.

*Vivens Fecit Claudia Titi Liberta Januaria Sibi
Et Tito Claudio Titi Liberto Sotericho Marito Optimo.*

HI duo coniuges *Januaria*, & *Soterichus* (a Græco σωτήρ, quasi incolumitatem adprecans) a *Tito Claudio* patrono, altera nomen tantum, alter prænomen, & nomen accepere. Prior obiit vir: superstes uxor sibi, & marito tumulum fecit, recepta inter conjuges consuetudine, ut qui altero defuncto superstes esset, utriusque commune sepulchrum curaret.

C.

^V
 C·LEVCONIVS·Q·VIR·^FVELOX
 DEC·II·VIR·COMINIAE·PATERN
 AE·VXORI·LEVCONIAEALPINA
 E·FIL· MEAE·PIAE· D·M·

*Vivens Feci Cajus Leuconius Quirina (Tribu)
 Velox Decurio Duumvir Cominiæ Paternæ Uxorī
 Leuconia Alpina Filia Meæ Pia De Meo . .*

L*euconius* a Græco λευκός, quasi dixeris *Albinus* .

Decuriones in Municipiis simili, ac *Senatores* in Urbe,
 & *Duumviri* pari ac *Consules* dignitate fuerunt, adeoque,
 quod frequenter legimus, D.D. *Decreto Decurionum* respon-
 det *Senatusconsulto*, ut alibi dictum.

D. M. *De Meo*, ut D. S. *De Suo*, & D. S. P. *De Sua*
Pecunia omnino interpretandum.

Diis Manibus

Vennoni Veneriani Cornelia

Vera Coniugi Carissimo .

V *Ennonios* , aut *Vinnonios*
alios habemus in nostris
Marmoribus .

THE
SOCIETY
OF
CHRISTIAN
LEADERS
OF
THE
UNITED STATES
OF AMERICA

V ♡ F
L·ANTISTIVS
ZOSIMVS·SIBI·ET
ANTISTIAE
CHRYSEIDI
CONIVGI·ARISS
ET SEPTICIO ♡
ADIVTORI·PAPAT
OPTIMO

*Vivens Fecit Lucius Antistius Sibi Et Antistiae
Chryseidi Coniugi Carissimæ Et Septicio
Adiutori Papati Optimo.*

Hic *Lucius Antistius*, dum adhuc viveret, ut multi consueverunt, sibi tumulum fecit. Duxerat ille *Chryseidem* servam suam in libertatem assertam, adeoque *Antistiam* vocatam. Sepulchrum ergo commune voluit sibi, & uxori suæ, & *Septicio* cognomento *Adiutori*, *Suo Papati*, hoc est *Nutricio Patri*, seu *Educatori*. *Adiutor* est aliquando nomen officii, ut ex variis inscriptionibus penes Gruterum certum est. *Pappus*, sive *Papas*, seu *Pappas*, vocabulum est puerorum balbutientium, quo educatores suos compellant: nullus itaque eo verbo gradus sanguinis, sed merum *nutricii Patris* officium designatur. Itaque *Juvenalis Satyra* sexta.

*Mordeat ante aliquis quidquid porrexerit illa,
Quæ peperit; timidus prægustet pocula Pappas.*

At vero in eo Glossario, quod *Isidori* nomine circumfertur, *Pappas*, *Pædagogus*, qui sequitur pueros, dicitur. Utcumque sit, *Antistius Septicium Adiutorem* suum, aut *Pædagogum*, aut *Nutricium* tanto in honore habuit, ut eum tamquam parentem suum in eundem sibi paratum tumulum inferri voluerit. Qua in re ostendit, quanti faciendus sit vel ille, qui nostræ teneræ ætatis curam gesserit, vel ille, qui primis disciplinis rude nostrum ingenium excoluerit. Quamquam olim *Pædagogi* inter servos numerarentur, attamen multo in honore habiti, eorumque memoria superest penes *Ælium Spartianum* in *Adriano*, in hac inscriptione, quam in suis adnotationibus *Causaubonus* affert (a).

(a) DLXXV.
6. & 12. MCXL
8. & 9.

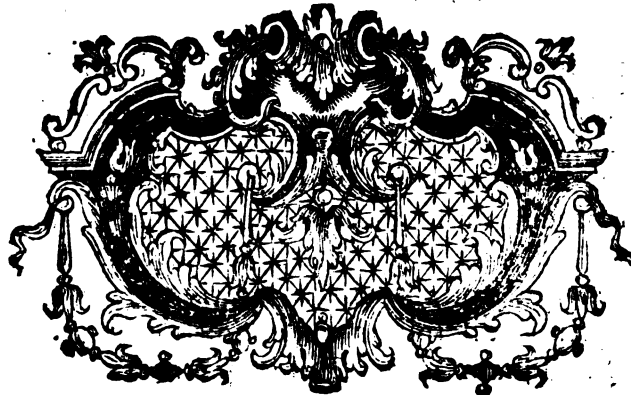
T . FLAVIO . AVC . LIB .

GANVMEDI . PÆDAGOGO

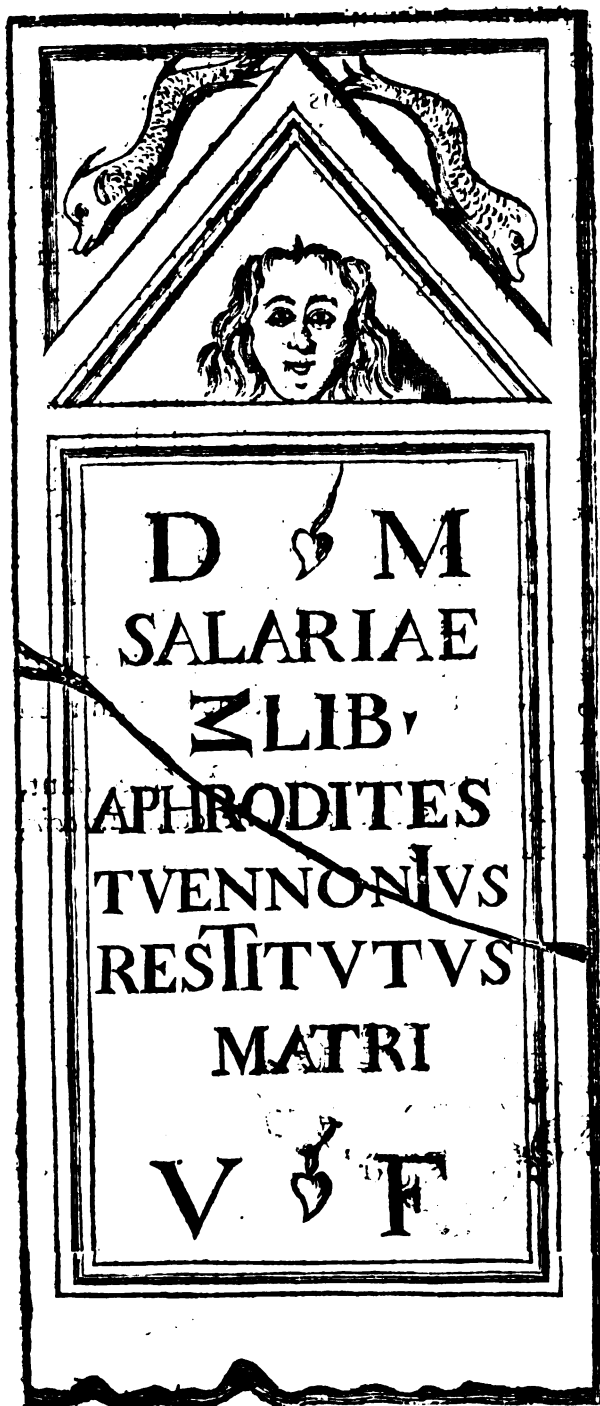
PVERORVM . CÆS . N .

Parem etiam in *Nutricios*, seu *Nutritores* pietatem observatam ab alumnis nonnullæ inscriptiones Gruterianæ testantur, (b) & vicissim etiam puerorum, seu alumnorum morte sublato- rum desiderium in funereis titulis sæpe significant *Nutritores*, seu *Nutricii*, seu *Tata*, nam & hoc nomine compellati; hinc apud Fabrettum (c) *Lucio Flavio Evbodus Pater*, & *Phœbus Tata tumulum fecerunt*; *Alexandra Marinus. Pater fecit* & *Anthus Tata*.

(b) *DXCIII.* 8.
DCIII. 5.
XVIII. 10.
DXCII. 9.
v. alumn. in
indic. affect.
 (c) *Cl. 3. n. 51.*
 & 52.

CIII.

Diis Manibus

Salariae Cajj

Libertæ Aphrodites

Tuennonius Resti-

tutus Matri Voluit

Fieri.

N 2

Caput

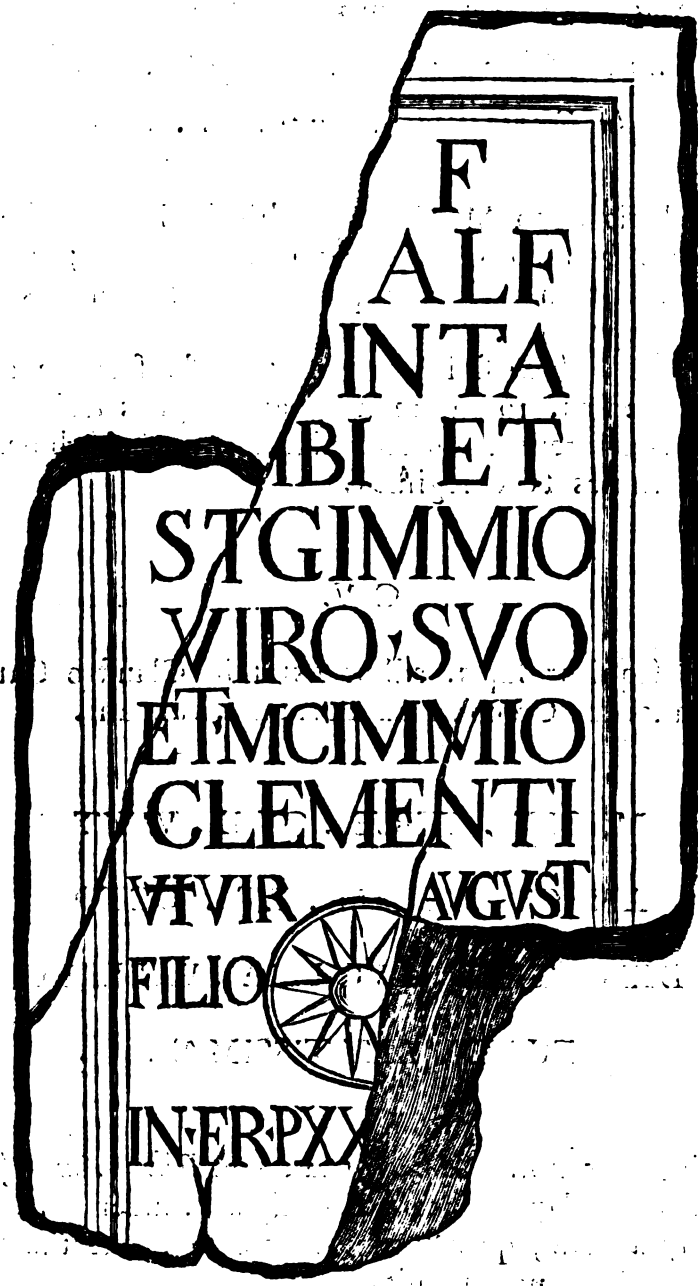
(a) *Hist. anim.*
lib. XII. cap. VI.

CAput Medusæ solitum insculpi tumulis, novum non est. Delphinos quoque varii habent nostri, & alii funerei lapides. Cujus rei ratio nobis ab historia naturali suppeditatur. Nam Delphinus, si Æliano, & Oppiano credimus, ut hominem diligit viventem, ita nec mortuum attingit. Quis ignorat aut Arionis fabulam, aut pueri a Delphino amati historiam, de qua tam multa & Oppianus, & Plinius Junior in Epistolis? At non mirabitur Delphinus in tumulis pictos, qui legerit insuper apud Ælianium (a) hoc genus piscium curam habere sui generis cadaverum, eaque in summam aquam elata magno comitatu stipare, ne ab aliis piscibus devorentur, cavere, & ad litus impellere, ibique hominibus ad pium officium accurrentibus tumulanda relinquere. Quo in loco Ælianus in eorum crudelitatem invehitur, qui insepultum hominem sine causa abjiciunt, aut inhumatum esse patiuntur; eosque admonet, ut a Delphinis pietatem discant.

In inscriptione Sigla illa Σ LIB. quamquam alii *Conliberta* interpretentur, magis tamen consentaneum visum est *Caji Libertæ* interpretari.

Aphrodite (ἀφροδίτη) Græcis *Venus* ipsa est. Græcissant, ut alibi diximus, in nominibus nostræ mulierculæ *Eutocia*, *Delphis*, *Musa*, *Minerva*, *Tyche*, *Aphrodite* &c.

Vuens

*Vivens Fecit . . . A. Lucii Filia Quinta
Sibi Et Statia Gimmio Viro Suo Et Marco
Gimmio Clementi Seviro Augustali Filio
In Fronte Pedes Viginti*

Hic lapis anno MCCXL. prodiit in lucem, dum recens extructi Regii Theatri fundamenta jacerentur. Gimmii nomen Celticum porro est, & Romanis omnibus Fastis ignotum.

Mater ob Filium sibi morte raptum de fortunæ acerbitate conquerens, rotam in ima parte lapidis sculptam voluit, ut locum teneret querimoniarum, quæ post hujusmodi funereos titulos sæpe legimus.

C V.

Qui sequitur lapis, adhuc extat in Claustro Carmelitānorum Cœnobii ad Portam Secusinam.

MAGIÆ . VERÆ . QVÆ . VIXIT
ANNOS . DECEM . ET . OCTO
DIES . TRES . LVCILLIA . VALERIA
FILIÆ . AMATISSIMÆ .

Ut legamus *Filia Amatiſſima*, non *Filia Amatiſſima*, quamquam in lapide litteræ *E* vestigia evanuerint. Suadet ætas *Magia Vera*, quæ duodevicesimo anno mortua filiam adultam habere non potuit.

C V I.

Sequitur lapis ad Portam Palatinam paucos ante annos
erutus, & ad Regium Athenæum translatus.

Graphio insculptam, seu scalprio figuram equestrem vi-
des cum hasta oblonga terram versus directâ.

Diis Manibus

Aurelii Marciani Circitoris

Qui Vixit . . .

Circitor nomen est varium, ad multa officia & Civilia,
& Militaria significanda usurpatum. Dicitur *Circitor*, aut
Circuator, aut *Circumitor*; quicumque aliquod ob nego-
tium circumit.

Si

Si militiam spectes, *Circitores* dicuntur ii, qui vigiliis circumeunt, ut ex Vegetio constat, quod munus & per vices a *Centurionibus* obiri potuit tam in munito Oppido, quam in castris, & aliquando etiam ab uno, eodemque semper, ac perpetuo *Circitore*.

Ministri etiam Urbani Magistratus fuere *Circitores*, qui jussu *Triumvirorum* nocturnorum totam Urbem de nocte circumibant, ut fures, aut nebulones, aut seditiosos ci- ves compescerent. De his in Priapejis.

*Quid mecum tibi Circitor moleste?
Ad me quid prohibes venire furem?
Accedat sine*

Circitores etiam dicuntur aptissime ii, qui vicos omnes Urbis obeunt, merces a popello emi solitas, & vilia scruta, & obsoletas vestes circumferentes, & venundantes. Hinc in Pandectis lib. XIV. titulo III. de institoria actione Lege V. Ulpianus. *Sed etiam eos institores dicendos placuit, quibus vestiarii, vel lintearii dant vestem circumferendam, & distrabendam, quos vulgo Circitores appellamus.*

Circitores etiam dictos suspicamur eos, qui *agentes in rebus* dicuntur crebro in Codice, qui nimirum edicta, aut mandata Imperatoris circumferebant, aut varia ejus negotia singulas obeuntes provincias extricabant.

At iste *Aurelius Marcianus Circitor* ne dictus cognomento, casu, vel arbitrio, an potius officio? Officio potius, & quidem *Circitorem* fuisse militem opinamur ex equestri effigie hastam ferente, quamquam de militia nihil in inscriptione habeatur. Etsi vero metum esse cognomen potest, cum tertium tantum sit nomen; attamen sicuti superius *Aurelius Maximinus*, & *Aurelius Crescentianus* milites duo nomina tantum habent, deinde gradus militiæ additur, ita etiam *Aurelium Marcianum* militem fuisse *Circitorem* pro certo habemus.

CVII.

DUas ultimas inscriptiones primus observavit Clarissimus Dominus Thomas Taraneus, Antiquitatis, & omnis politioris Litteraturæ amantissimus, qui doctas aliquot in Marmora Taurinensia animadversiones nobis ultro communicavit. Idem nobis memoriam præclaræ inscriptionis servavit, quæ mox periit, erutæ ad Portam Palatinam, anno MDCCXXX. mense Decembri.

En illius verba in suis, quas nobis gratificatus est, schedis. *Memini ibi inscriptionem inventam, in qua quidam cognomento Hyginus Herculi Scyphum se dare, vel dicare ex voto profitebatur. Eam quum exscripsissem, mihi tamen postea evanuit, nec lapidem ipsum invenire, data etiam opera, postea licuit. Servo tamen adhuc figulini illius Scyphi pedem, in quo nomen figuli habetur L. GELLI., diversum ut memini ab illius nomine, qui dicaverat. Animadvertit Philander in notis ad Caput 3. lib. 2. Vitruvii moris fuisse, ut insigniores figuli nomen suum adderent, quod & in Palatinis; aliisque monumentis Romæ se observasse tradit. Est autem Scyphus vasis potorii genus in sacris Herculis usurpatum, ut ex Virgilii libro VIII. Æneidis novimus: Et sacer implevit dextram Scyphus; in qua verba Macrobius Saturn. lib. 21. cap. 4. „ Scyphus Herculis poculum est, ita ut Liberi Patris „ cantbarus. Herculem vero fictores veteres non sine causa cum „ poculo fecerunt, & nonnunquam quassabundum, & ebrium, „ sed etiam quod antiqua historia est Herculem poculo, tam- „ quam navigio utentem, immensa maria transisse ... Ego „ tamen arbitror non poculo Herculem maria transvectum, sed „ navigio, qui Scypho nomen fuit.*

Scyphus Herculi dicatus nobis in memoriam revocat præclaram inscriptionem, quam, quum in omnibus syllogis depravatam legerimus, tandem Augustæ Prætoris saxum ipsum intuentes, stribligine quadam a quadratario commissa deformatam, ceterum intellectu facilem deprehendimus, & heic ponimus.

Tom. II.

O

IOVI

I O V I I V N O N I M I N E R
 A N T O N I A M . L . I B O
 A P H R O D I S I A S C I P
 H O S I I V E N E R E M
 S P E C V L V M D O
 N V M D E D I T

*Idem est. Jovi Junoni Minervæ Antonia Marci
 Liberta Ibo Aphrodisia Sciphos Duos Venerem
 (Venéri) Speculum Donum Dedit.*

Quos hætenus edidimus lapides, ii omnes, uno alterove excepto, in Regii Taurinensis Athenæi porticibus collocati sunt, & omnium obtutibus obversantur.

SEquuntur Pingonianæ Inscriptiones a mendis, quibus scatebant, qua fieri potuit diligentia, emendatæ, & animadversionibus illustratæ.

Quamquam vero Pingoniana verba barbariem nonnunquam redolent, ea tamen, quibus nonnullorum lapidum cælata Opera describit, immutare piaculum ducimus, ut a lectoribus ea, quæ ille vidit, ex verbis, quibus ipse usus est, tutius percipiantur.

APPEN.

A P P E N D I X ¹⁰⁷

C V I I I.

In facie Aedii nostrarum ingens marmor, qua sculpta Dei effigies imberbis scutum tenentis cum fulmine, duobus hincinde ad montium radices sedentibus. Hæc inscriptio

Ping.

IVPPITER CVSTOS AVGVSTÆ TAVRINORVM.

De hac meminimus in prima Dissertatione primæ Partis Marmorum Taurinensium pag. 2.

C I X.

In Vineæ Alexandri Serre Piccoris extra Urbem marmore fracto.

C. A L.

SEXTI LVCR.

A P O L L I N I

I B. A V G. T A V R

V I. V I R. E P O R.

V. T. F. I.

Alios, qui aut iisdem, aut diversis Magistratibus functi sint, tum *Taurini*, tum *Eporediæ* in aliis etiam inscriptionibus vidimus, ut in ea, quam Donius edidit. Cl. v. n. 69. pag. 179.

C X.

In domo Maiorum in Basi Turris.

P. R V T I L I V S

A V G. T A V R I N O R V M

P R O C O N S V L.

Q 2

Quem

Quum *Proconsules* nullos *Coloniarum* in *faxis*, quæ videre licuit, observaverimus, de veritate hujus inscriptionis dubitamus, aut potius eam corruptam, & PROC. in marmore tantum exculptum; ab eo vero, qui exscripsit PROCONSVL factum, & notam perperam explanatam.

C X I.

In *Ædibus nostris*, marmore, quo *Stella crinita* in medio cujusdam quadri, extra vero quadrum, sed in extremo fractum, hæc inscriptio.

C. IVL. CÆSAR. C. F.
D E G A L L E I S
E A L L O B R O G I B
..... P H A V I T

Hanc quoque aut spuriam, aut corruptam prorsus ducimus. Emendare vero, & interpretari qui velit, ille nobis erit *Magnus Apollo*.

C X I I.

In facie *Ædium nostrorum* marmore prægrandi; quo *Hippocentaurus* sculptus, sed dimidiato lapide, hoc inscriptum.

CHIRONI. SATVR. F. HYPOCENT . . .
T. CLAVD. CÆS. LVDIS SECVL . . .

Cl. Muratorius in hanc inscriptionem, *supposititium*, inquit, factum si suspicer, aut credam, nemo mihi succenseat; nos tamen vix tanti Viri auctoritate adducimur, ut eam prorsum explodamus. *Ludos seculares* a *Tiberio Claudio* celebratos anno DCCC. Urbis, XLVII. ætæ vulgaris, nemo ignorat. *Hippocentaurum* vero *Claudii* tempore velle conditum ex *Ægypto* allatum vidisse se scribit *Plinius*. Numquid hoc

hoc Imperatorem movit, ut voto aliquo prodigium procuraret? Hæc in caussa sunt, cur hæreamus, nihil certi de hujus inscriptionis veritate, vel falsitate statuentes.

CXIII.

In angulo anteriore earum Ædium ingenti marmore, quo vir equitans jubeatis ad modum, inferius vero mensura est, fœe modius duabus manibus apprehensus, radio superaddito. Hinc inde stant columnæ, supra vero inscriptio.

T. VETIVS
POL. ÆDILIS
VETIA T. F. SECUNDA
VXOR FECIT.

Hoc est *Titus Verius Polla* (ex Tribu) *Ædilis* (heic situs est) *Vetia Teri filia Secunda uxor fecit* tumulum. Alios etiam *Vetios*, seu *Vetrios* habemus in nostris faxis.

CXIV.

Præ foribus Ædium alio marmore, Cerva fugiens sculpta, quam Lupus prosequitur, lapide in summitate fracto.

APONLÆ L. L. MODESTÆ
M. A. T. R. I
ACVTO. L. APONI. SER
P. A. T. R. I. . . .

Hanc inscriptionem superius retulimus in duo fragmenta distractam, nimirum numero LXXI. & LXXXI. Si utrumque fragmentum simul coniungas, exiguam saxi partem periisse animadvertes; & inscriptionem eandem esse, quam habet Pingonius.

CXV.

Alio ingenti marmore quadrata forma expressum in coronide caput Isis, hac inscriptione magnis litteris.

I S I D I
T. MINVCONIVS
ALEXANDER
V. S. L. D. D. D.

Votum Solvit Locus Datus Decreto Decurionum:

Ibidem marmore columnis striatis elegantissimo, cui caput Medusæ superimminet, Delphini hinc inde, & inter florum fasciculos avicula rostro converso.

V. F.
L. VENNONIVS
P L. ONESIMVS
VI. VIR. AVG. SIBI. ET
..... *desunt cætera.*

Onesimum alium habemus, nomen est ab omni deductum, opitulatorem, aut utilem significat.

Ibidem marmore quadrato effracto.

PETRONIÆ
M. FIL
MARCELLINA
T. F. C.

GXVIII.

Ibidem.

T. ÆBVTIVS T. L.

G L A V C V S

L. ÆBVTIVS L. F.

S C A V R V S

CXIX.

In fronte alterius portæ.

A N N I O

M. F.

S E N E C Æ

De altero Seneca meminit inscriptio a nobis superius relata.

CXX.

In ipsa area ex ordine. Hæc nova inscriptio marmore pellucido Cupidinibus, & Venere vetustissimis jacentibus.

HOSPES TE QVID AVORTIS

A D V O R T I T O

EN ADELPHI FVERÈ CVPIDINES

CRESCÈBANT. FLAMMIS OMNIA DEVASTAB

M IN MATREM DVM. ET SÆVIVNT S

VENERIS. AMORVMQVE HEIC FACTA INTERNECIO

HEIC EXTINGTÆ FACES. TRIBVSQ. POS. TVMVLVS

AT PRO AMORIBVS. INNATÆ HEIC AMICITLÆ

QVAS MATER ALIT CASTIMONIA

O VOSVRAM OPTVMAM

BENE VTITOR, HOSPES, VIVITO, ET VALETO

Litteræ

Litteræ M. S. *Manibus Sacrum* significant. Totam tamen inscriptionem aut prorsus apocrypham, aut innumeris scatentem mendis fateri cogimur; prorsum tamen omittere, ut alias nonnullas omnino spurias noluimus.

C X X I.

Ibidem alterum marmor litteris antiquissimis inscriptum.

C. M I N N I O

R V F I. F. III. V I R

C A E N O N I A P O L L A

M A T E R. F I L I O. V. F

C X X I I.

Ibidem ex ordine sub capite adolescentis marmoreo.

COELIO. A. L. EBONIS T. F.

S T E L. N I G R O

P A T R I

FADIAE T. L. AVGVSTAE. MATRI

COELIO P. F. NIGRINO. FRATRI

COELIAE. P. F. POLLAE. SORORI

L. COELIVS. P. F. IVSTVS

V.

F.

In primo versu lege EBONI, littera S abjecta, qua sine tota inscriptio facillima intellectu est, illa retenta multum obscura.

CXXII.

CXXIII.

Ibidem marmorè elegantissimo, glandibus, & foliis quercinis ornato, & tympano circulato, cui imminet caput Dei cujusdam.

T. MOMINVS

M. F. POL

TERTIVS

VETERANVS

T. MON. T. F.

POL. MAXIMO

PONTIÆ. D. L.

HOSPITAE. VXSORI

T. F. I.

IN F. P. XXX. IN A. P. XX.

Titus Mominus Marci Filius Pollia Tribu Tertius cognomento, Veteranus miles Tito Momino Titi Filio Pollia Tribu Filio nempe suo. Pontia Caji Libertæ Hospita Uxori Testamento Fieri Jussit: In Fronte Pedes Triginta: In Agro Pedes Viginti.

CXXIV.

Alio marmore, cui caput juvenis superpositum.

D. M.

Q. RVBRIVS

CRESCENS

PVBLIAE

MACTORIAE

CONIVGI

Tom. II.

P

Pro

Pro nomine usurpatum heic vides prænomen *Publica*, ficti *Publii* in hac alia inscriptione Gruteri pag. MCXLVI. n. 12.

D. M.
P O L I T I C I
P V B L I I
P O S V E R V N T
C A L L I S T R A T
F R A T E R E T
V I C T O R I A C O N I V X

B. M.

C X X V.

Alio prægrandi marmore elegantissimo, sed litteris admodum corrofis, ubi sub arcu, quem duæ larvæ, una barbatus Satyrus, altera videntem Bacchum refert, Tauri immolatio expressa tribus astantibus Viris, uno cornua Tauri tenente, altero securim ad ædum parante, tertio intermedio: subtus vero columnæ sunt fronses cum suis epistylis elegantissima. Hæc ex inscriptione legi possunt.

T. M A R C I O T. L.
QVI EAM REI PRIVATAE CVRAM
A D H I B V I T

Cætera vetustate oblitterata. A tergo vero marmoris corrofis admodum litteris epigramma huiusmodi.

TE LAPIS OBTESTOR LEVITER SUPER OBSCURA RESERVA
NE NOSTRO DOLEAT CONDITVS OFFICIO
R E C E P T A

L

Mendum omnia est in voce RESERVA, pro qua facile reponeremus RESIDAS.

CXXVI.

CXXVI.

Alio marmore ex ordine

D. M.

COELIAE. SEVE

RINAE QVAE

VIXIT ANN.

VIII. M. IX. D. VII

FILIAE DVLCISS

L. MINDIVS SVPER

NVS PATER. ET CORNELIA

SOTERIS

Asciae forma sculpta. Obscurum ænigma hæc Ascias, ut formula sub Ascias dedicatum, de qua inter maximi nominis Antiquarios multa sollicitudine disputatum.

CXXVII.

In porticu Ædium marmore rupto, ubi Statua veterani Militis.

P. ARIMAEI NICEPHORI

ANNONON....

CVM PERMISIT...

SIC ME SEMPER...

ET MIHI VITEM DEDERIT...

VLPIA LEGIONE MISSVS...

TAM PROBUS PIVSQ. VIXIT...

QVI GAUDEBANT ORDINAT...

HI MEI MISERI PARENTES...

QVOT TIBVRTIVS FVERIT...

Omifimus additum a Pingonio supplementum, utpote nulla satis firma ratione comprobatum.

P 2

CXXVIII.

CXXVIII.

Ibidem marmore in corymbide rosis ornato, mulieris vero capiti inclusum.

D. M.
MESTRIAE
HERMAIDIS
MATRIS. ET
IVNITIAE
MOSCHIDIS
AVIAE
L. RVTILIA
SEVERINA

Græcissant hæ mulieres, ut aliæ pleræque, nominibus
Hermaidis, & Moschidis.

CXXIX.

Ibidem marmore fracto.

VICTORIAE AVG....
IMPERIO NERVAE....
SATVRNINVS. L....

Non est sine mendo hoc fragmentum. Nota sequentia
Pingonii verba.

*Subtus vero Statua est alata mulieris corollam florum manu dextra ostentantis,
sinistra vexillo quid simile gerens.*

CXXX.

C X X X.

Ibidem alio marmore.

A. CVRTIVS. A. F.

P R I M V S

S E X. V I R. I V N.

Sextumvir Juniorum. Duplex igitur erat in quibusdam
Coloniis ordo *Sevirorum Augustalium*, aut duo ipsorum
Augustalium ordines, *Seniorum* nempe, & *Juniorum*, quod
comprobant aliæ inscriptiones a Comite Bagnolo allatæ
pag. 28. suæ de *Gente Curtia*, & *Quinti Curtii* ætate dis-
putationis, ad quam lectores remittimus.

C X X X I.

*Ibidem alio marmore, cui caput Medusæ inter varia florum ornamenta superim-
minet columnis elegantibus, subius viri duo sedentes, quibus quatuor stantes mini-
strant. Epulum videtur. Hæc in medio inscriptio.*

D. M.

S A G I N T I V S

R V F I A E V E R A E

C O N I V G I

C A R I S S I M A E

Q V A E V I X I T A N N I S

Q V A D R A G I N T A

T I T V L V M P O S V I T

CXXXII.

CXXXII.

Alio marmore eleganti.

D. M.

NICIAE F.

DVLCISSI

MI

L. DECIMIVS

CLYTVS

ET MESSIA

FIRMA

POSVERVNT

Clytus a Græco Κλύτος, Clarus, Inclytus.

CXXXIII.

Alio marmore dimidiato. In summitate videtur Apollo imberbis, lacertis pellem hominis pro trophæo gerens, subque Marfias excoriatas, servus cultrum una manu, alia caput cadaveris tenens, circum in columnæ formam, simiæ, vasa, cochleæ, maritima monstra, & alia ornamenta exsculpta. Hæc vero inscriptio.

ACRONI P....

MEDICO AVG....

CLODIA • IIL....

LAETAE SOR....

C. CLODIVS....

AQVILIANVS....

De quopiam Acrone Medico Agrigentino meminit Plinius lib. 29. cap. 1.

CXXXIV.

CXXXIV.

119

Alio marmore rosa prægrandi supereminente.

...DEIOTARA...
IANVARIO VINTIO
ONIS F. MATER
ANTE OBITVM
 T. C.

CXXXV.

Alio marmore, cui ascia superposita.

D. M.
 TI. CLAVD
 PROCES
 THYRSA. VX
 A Q V I L I N A
 C O N I V G I
 I N C O M P A R A
 B I L I

En iterum *Asciam*, quam idem significare credimus, ac formulam *sub Ascia dedicare*, de qua videantur, quæ Maffejus, Muratorius, Fabrettus, Gutherius, Mazochius, & alii scripserunt.

CXXXVI.

C X X X V I.

Alio marmore semirupto, cui subest torus tabellæ innixus, & recubans adolescens.

... TERRAS NEC MINVS ET MARIA
 ... IMPVRI AQVAE PADI NEC MINVS ET SAEVI
 ... ITA QVOD OPTAVI MIHI TANDEM PERVENIT
 ... PERPETVAM REQVIEM POSCO.

Barbaram sapit ætatem.

CXXXVII.

Alio marmore pectinatis, striatisve columnis, Dorica forma ornato.

V A L E R I A E
 M. F. T E R T I A E
 C. M O N I A N I V S
 C. F. C A M P. V A L E N S
 O P T V M A E M A T R I

Unanimes Posuere.

In tertio versu lege CAM. idest *Camilla Tribu*, non CAMP., ut scripsit Pingonius, qui & duo verba *unanimes posuere* suo Marte importune addidit, pro *Vivens Fecit*.

CXXXVIII.

Alio marmore, in quo capita viri, & uxoris expressa, sed mutilata.

T. G L I T I O . V E R O

Tres itaque habemus *Glitios*, *Agricolam*, *Agathopum*; & *Verum* in nostris inscriptionibus, cuius gentis vix ulla occurrit alibi memoria.

CXXXIX.

Alto ingenti lapide rupis impositæ, cui aquila angues pedibus implicatos devorans, tum duo leones puteo innitentes. Hæc media inscriptio.

M. O C C V S I V S

A. F. L A G A N I V S

S V A E. S V A V I S S. F

T E S T A M E N T O

F I E R I I V S S I T

Sua nomen proprium est filia, alioquin nullum haberet, nisi forte subintelligas Occusia.

In parte inferiori sus est cum capra, globo insultantes, subtus autem vas, cui gemini angues ad potum inflectuntur.

C X L.

In horto pensili ædium plurima fragmenta. Hæc magis integra. Cippus marmoreus, simpulum una ex parte, quo vase aqua, seu vinum minutatim prælibaretur, lanx ex alia, sive potus ad sacrificia, locus statuae basi, & flosculis ornatus. Hæc inscriptio.

D. M.

C. F O T I D I

F O E L I C I S S I M I

V I X . A N . V I I I . D I E S X I I X

A V G V S T A N V S . E T

A E B V T I A . C H A R I S S

F I L I O . P I I S S I M . P A R .

Tom. II.

Q

Fori-

Foridius ἀπό τῆ φωτός, idest *a lumine*. Nomen patris *Augustani* sine ullo prænumine, cum filius *Cajus* appelletur, quod perrarum videtur, adeoque C. litteram (*Cajum* nempe) suspicamur a Pingonio omissam.

C X L I.

Alio marmore fracto.

V A L E R I V S
V E R I N A E . C . F
K A R I S S I M A E . V I X . A N . X X
D I E S X X . I N C O N N V B . A
M E N S E M O B I I T
C O N T R A V O T V M

C X L I I.

Alio marmore Crucis signo antiquissimo insigni.

TITVLVS. PVELLAE. CLAVDIAE. C. F
VIXIT CONIVGIO. ANNIS DVOB
ET MENS. VI. SVBITO VERTVNTVR
FOELICIA VOTA DVORVM
ET DEEVNCTA EST. ANNORVM XVI
HIC REQVIESCIT IN SOMNO PACIS

† † †

Nota hoc epigramma Christianorum esse, & seculi ab optimo remotissimi. Ultimus versus Christianorum omnino formulam continet. *Puella* dicitur *Claudia*, quamquam duos

duos annos, & dimidium cum marito vixerit, quod mirum iis non videbitur, qui norint puellas etiam vocari nuperrime nuptas, ætate, & forma florentes.

C X L I I I.

Alio marmore, quo Venus velum manu tenens, Delphina insidens, inter medios fluctus, hinc inde volitantibus cupidinibus. Sub vero.

VENERI ERYCINAE V. S. L. M

Insigne profecto fuit hoc monumentum, si Pingonio fides habenda, tum ob cælatum opus, tum ob inscriptionem. *Venus Erycina*, quæ nimirum in *Erycis* montis vertice celeberrimum in Sicilia Insula habebat Templum, & magna religione colebatur, ut ex Ciceronis præsertim Divinatione in Verrem facile cognoscitur.

C X L I V.

Alio marmore quadrato.

M E R C V R I O

T. M A T T I V S A T E V R I T I. F

R O M A G I A E V S O

V. S. L. M.

C X L V.

Alio marmore fracto.

..... PALLADI

..... A T T I C A E

..... D E D I T I S D D

Egregiæ etiam inscriptionis fragmentum.

Q 2

CXLVI

CXLVI.

Alio marmore dimidiato.

C. VIBIVS
STELLA
ET. C. FIRMIVS
EX TESTAMEN
LEIBERTATEM. D

Sensus inscriptionis est *Vibium Stellam, & Firmium libertate ex Testamento donatos, Patrono suo titulum posuisse.*

CXLVII.

Ibidem.

DOMITIO M. F
ST. MARCELLO
CACTIA. VXOR
A. F. PASTOR. M. F
A. F. SECVNDVS
....M. F. DOMITIA
....M. F. PRIMA

Non solum mutila, verum & mendosa videtur hæc inscriptio.

CXLVIII.

CXLVIII.

Alio lapide, cui superimminet caput mulieris inter duos dracones, intermedia corona quibusdam ornata tropheis, tum sequitur inscriptio, inferius thori forma, sex fascibus totidem secures alligatæ, sculptæ sunt.

L. GOSINIO

L. FILIO. ST

HILARIVS

AVG. VESTIA

M. F. VXSOR

P. COSSIVS

MAXVMVS

P. C.

Est etiam aliquod mendum in hac inscriptione : nam ejus sententia hæc esse deberet. *Lucio Gosinio Lucii Filio Stellatina Tribu, cognomento Hilario, Augustali, Vestia Marci Filia Uxor, & Publius Cossius Maximus filius Poni Curaverunt.*

CXLIX.

Ibidem lineamentis hinc inde ductis, Astragalo Lesbio supereminente.

A. AEBVTIVS

CORDI LIB. MAINVS

SIBI. ET MESTRIAE

FORTVNATAE

VXOR. T. F. I

Aulus Aebutius Cordi Libertus, cognomento Mainus Sibi Et Mestriae Fortunatae Uxori Testamento Fieri Jussit. Nota, hunc

hunc *Liberum* nullum neque nomen, neque prænomen habere cum patrono *Corda* commune, quod raro contingit.

C L.

In facie domus Alexandri Vignatæ Sangilji (Sancti Ægidii) Domini.

P. CORNELIO

L. F. STEL

DECVRIONI

A. P. IVDICI

DEC. IV

CORNELIA P

FIL. PRISCA T. F. I

Ita interpretamur. *Publio Cornelio Lucii Filio Stellatina Tribu Decurioni Ædilitia Potestate, Judici Decuriæ Quartæ Cornelia Publii Filia Prisca Titulum Fieri Jussit.* De nota A. P. & de *Judicum Decuriis* dictum breviter est in inscriptione *Marci Vennonii*. Quamquam nota AP. *Appellationum Judici* explicari posset.

C L I.

In ædibus Cassiani Putei primi Præsidis Senatus, marmore eleganti, quo sculpta lupa gemellos lactans sub ficu Ruminali, Delphini hinc inde complicati, columnæ Corinthiæ frondibus acanthi e calathis prodeuntibus ornata. Hæc in medio inscriptio.

D. M.

ANTISTITAE

> L. DELPHIDIS

TESSER. LIGNAR

SODALICI

MARMORARIOR

In

In secundo versu *Antistia* loco *Antistia* reponere maluimus, quia aliam habemus *Antistiam Chryseidem*. Et ita legimus *Antistia Caji*, aut *Cajæ Libertæ*, cognomento *Delphidis Tesserariæ Lignariæ Sodalicæ Marmorariorum*. At quid huic mulierculæ tesseras e ligno facienti negotii fuerit cum *Sodalicis Marmorariorum* diversam artem exercentibus minime videmus.

C L I I.

Alio marmore, ubi statua adolescens, circum Delphini.

V. F.

C. P V B L I C I V S

P R I M I G E N

S I B I. E T

T V R R A N I A E

Subintellige aut *Uxori*, aut *Filiæ* &c.

C L I I I.

Alio marmore, ubi caput Medusæ inter duos Delphinas, & rosarum ornamenta literis corrofis.

V. F.

T. L I V I V S T. L I B.

E T L I V I A E. L E V I N V S

L. F. S T E L L . . .

V E N O N I A E. E X O R A T A E

P. L I V I A E. F I R M A E. E T

F E S T O. F I L I O. E T

F I R M I A E. F I L I A E

Sensus

Sensus est. *Titus Livius Levinus Lucii Filius Stellatina*
Tribu Titi Livii Et Livinae Conjugum Libertus Tumulum
Fecit fortasse *Sibi Et Venonia Exorata Publii Filia Liviae*
 cognomento a marito accepto, & *Firmæ* cognomine suo.
 Et *Festo Filio*, & *Firmæ Filie*. An vero hic *Titus Li-*
vinus Levinus Paravini historici adeo bene de Romana Re-
 publica meriti *Libertus* dici possit, aut debeat, ii dijudi-
 cent, qui aquilino omnia discernunt oculo.

C L I V.

*Alio prægrandi marmore, quo aquila fastigio triangulari includitur, duobus hinc
 inde pegasis, sive gryphis vas altero pede fundentibus, columnæ duæ sequuntur,
 quibus alligata hasta, inferius autem frenatis bobus currus trahitur, dolio oblongo
 onustus, quem currum auriga flagellum quasi movens regit, boves præit porcus: in
 medio hæc inscriptio elegans.*

T. ARRIO. T. F. ETRO TERTIO

A N N. X X I

MVCIA T. F. MODESTA

M A T E R V. F

SIBI. ET. T. ARRIO. M. F. VIRO

INVIDA FLORENTIEM RAPVERUNT
FATA IVVENTANEC LIQUID MISERO ME SVPER-
ESSE MEISFLEVIT PRAESENTIEM MATER
FLEVERE SODALESET MATER TEPIDO CONDEDIT
OSSA ROGOQVAE PRIVS HOC TITVLO
DEBVIT IPSA LEGI*Tum in basi marmoris incisum.*

IN AGRO. P. XX. IN FRONTE. P. XX.

Liquid

Liquid pro *Licuit*, & *Concedit* pro *Candidit* in saxo ita fuisse facile credimus. Ultimum carmen initium hujus inscriptionis nobis explanat. Nam *Mucia Modesta* rapto sibi in florenti ætate *Filio Tito Arrio Etro*, & *Tertio* fortassis inter natos *Vivens Fecit* hunc tumulum, & sibi, & *Viro Arrio*; adeoque legitur nomen filii ante nomen matris, quia mater juxta persolvit nato, quæ juxta naturæ ordinem a nato ipsi persolvenda erant.

C L. V.

Alio marmore, rosa tympano triangulari inclusa, Delphinis circum jacentibus, inter vero duas columnas hæc inscriptio.

P. A E B V T I V S
P. L I B. M E M N O
 A V G. S I B I. E T
A E B V T I A E M I L E
 L I B E R T A E
D E L I C. A T A L
 S V A E
 T. F. L.

In basi autem hæ singulares litteræ.

H. M. H. N. S.

Hoc Monumentum Heredes Non Sequitur.

Nimirum non licet heredibus in hunc tumulum alium mortuum inferre.

In ædibus Antonini Theſauri Præſidis Aſtenſis, columna marmorea malis litteris.

VIRIATIVS

A. F. TERNI

TAVR. OBOLIO

PVLANIVS

PRISCVS

Primo verſu lege *Viribus*; ſecundo *Æterni*, aut *Æternis*; tertio *Taurebolio*. Cur ita legendum ſit, vide in prima parte, Diſſertatione 2.

CLVII.

Alia marmore dimidiato. Prior pars deſiit.

.... ONIVS. L. F

.... L. PEREGRINVS

.... LEG. XXII. PR. P. F. ID

.... LEGAT. A COMMENT

.... L. F. OPTIO. CENTVRIO

.... ONIS EIVSDEM

.... AVS. PILVS. PRIOR

.... NOR. XXXIX. STIP. XVI

.... F I

Mutilum eſt, & non ſine mendo Epigramma.

CLVIII.

CLVIII.

Alio marmore oblongo.

P. AEBVTIO P. F. NEPOTI. AED. II. II. VIR. II
SABINA. FRATRI

*Ita lege: P. Æbutio Publii Filio Nepoti Ædili Secun-
dum Duumviro Secundum.*

CLIX.

Alio marmore.

C. VRVINVS C. F
SILENVS. SIBI. ET
AMOEINAE. VXORI. ET
IRICO. FILIO

T. T

V. F

*Ita ultimæ notæ explicari possunt. Testamento Tumu-
lum Voluit Fieri.*

CLX.

Alio marmore.

Q. AEBVTIVS
CILONIS. F
POMPEIA. VELAC
ENA. Q. F

*Quintus Æbutius Cilonis Filius Pompeja Velacena Quinti
Filia heic sita sunt.*

R 2

CLXI.

CLXI.

In aedibus Francisci Boyvini Baronis Villarü.

V. F.

AEBVTIA M. F. TERTVLLIA. SEX
POMPEIO. BASSO. VIRO. VINNO
NIAE. SECVNDAE COCERAE.
POMPEIAE. SATVRNINAE. F. ANN. XXV.
SEX. POMPEIO. CLEMENTI. ANN. XXX.
PVPINIAE. FIRMAE. AVCTAE

CLXII.

*In manibus Civitatis recens inventum, in Palatium translatum, marmore in duos
cippos partito.*

C. CVSIO M. F
CALVISIO
III. VIR. AED. P
FILIO
CLXIII.

Ibidem.

Q. CVSIO
M. F
FRATRI

CLXIV.

CLXIV.

In edibus Romagnanorum.

D. M.

TRANQVILLI
SECUNDINI
SIBI ET
IVLIAE
CONIVGI
KAR

CLXV.

Alto marmore.

LIBERO PATRI
SACRVM
L. F. SENEGIO
V. S. L. L. M

*Libero Patri Sacrum Lucii Filius Senecio Vorum Solvit
Lubentissime Merito. Difficile credimus integram hanc in-
scriptionem.*

CLXVI.

CLXVI.

Alio marmore, quo duo sculpti sunt Delphini ipsam subodorantes.

V. F.
Q. ANTISTIVS
NIGRINVS
SIBI. ET
ANTISTITAE. Q. L
EXPECTATAE
VXORI

*Ita emendari debet. Vivens Fecit Q. Antistius Nigrinus
Sibi Et Quintae Antistiae Quinri Libertae Expectatae Uxori.*

CLXVII.

Alio marmore, cui intersunt cupedines, Cherafo advectum.

D. M.
ACVTIAE Q. F. SABINAE
FEMINAE. SANCTISSIMAE
Q. VESQVASIVS. FORTVNATVS
F. L. D. P. S.

Fieri Jussit De Pecunia Sua.

CLXVIII.

In ædibus Vagnoniis, translatus nunc ad Castrum vetus agri Taurinensis marmore dimidiato.

CLAVDIO. DRVSL F. C....

TRIBVNIC. POTEST. V....

LITIVS. T. F. STEL. BARB....

TRIBVNVS. MILITVM. P....

Alium nos docet hæc inscriptio *Glitium Tiri Filium Stellatina* cognomine *Barbatum Tribunum Militum*, qui statuam, aut aliud monumentum *Clandio Drusi Filio Cesari* dedicavit.

CLXIX.

Alio marmore.

DIIS OMNIBVS

H Y G I N V S

PRIAMI FRATER

POSUIT

CLXX.

Alia.

CAPITO. ATTIVS

ATTONIS. F

V. F

CLXXI.

CLXXI.

Alia.

T. CASSIO
M. FIL. OL...

OL. id est *Olla Posita.*

CLXXII.

Alia.

ATILIO. P. F
....NEPOTI....

CLXXIII.

Alia, cui internexi florum fasciculi, subtus vero in columnis binis totidem hastæ alligatæ, & mediæ tabulæ duæ, superiore quidem, duæ mulieres invicem quasi colloqui videntur, tertia inest mulier infantulum manu regens, inferiore tabulæ mensa est, cui duo stantes viri velut raptim comessantur, has super tabulas hæc inscriptio.

ATILIA MV. L. ONESIME
SIBI. ET. AEBVTIO OPT
ATO. AVG. DEC. AVGV
CONIVGI OPTIMO

V. P.

Littera V. redundat in primo versu. Atilia Marci Libera Onesime, quod est Pretiosa, Sibi Et Æbutio Optato Augustali Decurioni Auguri Coniugi Optimo Vruens Posuit.

CLXXIV.

Alio marmore, in cuius tympano caput Medusæ, ad tympani triangulum catuli scandunt, inferius appensæ florum corollæ, infra stat. ara media, ad cuius dextram mulier ramum gerens, ad lævam laurus arbor, cui anguis involuitur ab arbore descendens: hæc autem inscriptio.

I. VALERIVS
FRONTO
T. F. I. SIBI
PLACIDA. ET
FIDELIS. LIBERI
FACIENDVM CV
RAVERVNT

CLXXV.

Alio marmore.

P. METELLVS
L. F. DEC. TAUR
ET QVAESTOR
ITEM DECVRIO
EPOREDIAE. ET. II. VIR
IOVI. AVG.
EX. HS. X.
TEST. PONI. GVR

Duplicem duabus in Urbibus obtinuit Magistratum *Publius Metellus*, *Taurini Decurio*, & *Quæstor* fuit: *Eporedia Decurio*, & *Duumvir*; quæ mûnia tamen nonnisi diversis temporibus obtinere potuisse videtur.

Tom. II.

S

CLXXVI.

CLXXVI.

Alio marmore.

T. LVCCEIO
 T. FIL. STELLAE
 PETRONIANO
 EQ. ROM. EQ. R.
 PETRONIA. M. F
 MARCELLINA
 MATER
 T. F. I.

In secundo versu non STELLAE, sed STELLAT. Tribu
 nempe *Stellatina* lege, & in quarto ultimæ litteræ R. loco
 P. reponere.

CLXXVII.

In Vinca Alexandri Serræ Pictoris, Taurino translatus.

G E N I O
 M. I S V N I
 P R O C V L I
 S O D A L I C I
 I V V E N T
 P A T R O N O

PATRONI legendum esset, at in faxis multæ hujusmodi
 scribilingines occurrunt,

CLXXVIII.

CLXXVIII

139

Alia.

LIBOTIATVS. SIB. ET
VENTINIAE. L. F. IRATAE
VXORI T. F. I.

CLXXIX.

Alia collo marmore .

DOMITIVS

VERVS

CLXXX.

Variis fasces ingentibus, & litteris cubitalibus, in muris Civitatis.

DIVVS. AVG. DIVI. FIL

CLXXXI.

Alia.

DIVI. NERV AE

CLXXXII.

Alia.

DIVI. ANTONINI

S. 2

CLXXXIII.

Alio.

DIVI FRAT

CLXXXIV.

In Claustro Canobii Divi Andreae, marmore oblongo.

L. VIBIVS. C. F. STEL

CENSOR

EXSOMNIAE. L. F. SECVNDAE

V X O R I

L. VIBIO. SEVERO. FILIO

C. VIBIO. L. F. PATRI

CATIAE. TERTIAE

SEX. FIL. MATRI

VLBIAE. GRATAE. LIB

Ne credas *Censor* muneris esse vocabulum, sed cognomen habeto post nomen *Tribus* poni solitum. Quamquam *Stella* cognomen esse posset, sicuti in alio marmore habemus, *Cajus Vibius Stella*; at illic notam paterni nominis non habemus; nec aliud cognomen post vocem *Stella*; adeoque illic cognomen nominis est, quod heic est mera nota *Tribus*.

Quæ addit Pingonius, utpote quæ nostra non interfunt, consulto omittimus, sicut quædam pauca omisimus, omni procul dubio spuria.

INDEX

INDEX

I N D E X

Nominum, & Rerum præcipuarum.

A

A Cro Medicus . . .	pag. 118.
<i>A</i> Acutus Libertus . . .	77.
<i>Acutia</i> Sabina . . .	134.
<i>Adjutrix</i> Uxor . . .	80.
<i>Æterna</i> Domus pro Sepulchro . . .	58.
<i>Æbutius</i> Pallæus . . .	62.
<i>Æbutia</i> Tertullia . . .	132.
<i>Æolia</i> Æliana . . .	71.
<i>Abala</i> Augustalis . . .	86.
<i>Alfius</i> Restitutus . . .	57.
<i>Anna</i> Meroe . . .	80.
<i>Annius</i> Seneca . . .	111.
<i>Antistia</i> Chryseis . . .	97.
<i>Antistia</i> Delphis . . .	126.
<i>Antonia</i> Ibo . . .	106.
<i>Aper</i> sculptus . . .	24.
<i>Aulus</i> Curtius . . .	117.
<i>Æbutius</i> Mainus . . .	125.
<i>Titius</i> Bellicus . . .	63.
<i>Aurelius</i> Crescentianus . . .	52.
<i>Pistus</i> . . .	52.
<i>Victorinus</i> . . .	53.
<i>Marcianus</i> . . .	103.
<i>Atilia</i> Onesime . . .	136.
<i>Attia</i> Lucina . . .	49.
<i>Zoe</i> . . .	76.

B

<i>Bagnolus</i> Comes laudatus . . .	117.
<i>Bruttia</i> Fida . . .	51.
<i>Hygia</i> . . .	83.
<i>Graphis</i> . . .	ibid.

C

<i>Capito</i> Attius . . .	135.
<i>Cajus</i> Minnius . . .	112.
<i>Gavius</i> Silvanus . . .	48.
<i>Geminus</i> Vibianus . . .	49.
<i>Pinarius</i> Onesimus . . .	57.
<i>Publius</i> Attianus . . .	76.
<i>Eubodus</i> . . .	ibid.
<i>Baburius</i> . . .	78.
<i>Domitius</i> Sexeca . . .	79.
<i>Sævonius</i> . . .	80.
<i>Coruncanus</i> . . .	92.
<i>Leuconius</i> Velox . . .	95.
<i>Vibius</i> Stella . . .	124.
<i>Clodius</i> Aquilianus . . .	118.
<i>Menianus</i> Valens . . .	120.
<i>Cusius</i> Calvisius . . .	132.
<i>Cassidarius</i> Ampheristus . . .	57.
<i>Cærus</i> , seu <i>Occasio</i> . . .	4.
<i>Centaureus</i> Chiron . . .	10.
<i>Cænonia</i> Polla . . .	112.
<i>Cælius</i> Ebo . . .	ibid.
<i>Nigrinus</i> . . .	ibid.
<i>Iustus</i> . . .	ibid.
<i>Cælia</i> Severina . . .	115.
<i>Choragiarii</i> Officium . . .	63.
<i>Climber</i> . . .	70.
<i>Circitor</i> . . .	103.
<i>Claudia</i> Paulina . . .	57.
<i>Januaria</i> . . .	94.
<i>Cornelia</i> Jucunda . . .	93.
<i>Vera</i> . . .	96.
<i>Soteris</i> . . .	115.
<i>Prisca</i> . . .	126.
<i>Cornelius</i> Bassus . . .	85.
<i>Chrysianus</i> . . .	49.
<i>Culleus</i> sculptus . . .	22.

Cusia

Cusia Polla 90.

D

Dejotara pag. 119.

Diadumenus Calator 1.

Domitius Vettius 75.

. . . *Marcellus* 124.

. . . *Fronto* 80.

. . . *Verus* 139.

Domitia Cile 79.

Dugius Gimmio 60.

E

Eporedia Civitas 92.

Esiata Oppia 60.

Exarchus Numerorum 52. 53.

F

Flaviales 78.

Flamen 57.

Flavius Vitalis 58.

Fronto Mauritanus Veteranus 78.

G

Gladiator 22.

Glisius Agricola 25. 26. 27. 28. 29.

. . . *Verus* 120.

. . . *Agathopus* 50.

. . . *Barbarus* 135.

Gaudilla Oppia 60.

H

Hercules Butboenas 23.

Honore Contentus Impensam Remi-
fit 86.

I

Januarius Vintius 119.

Judex ex V. Decuriis 51.

Juppiter Ammon 15.

. . . *Custos Aug. Taur.* 107.

Juneila Verina 69.

. . . *Vera* *ibid.*

Junia Lartis 49.

Junitia Moschis 116.

L

Lanuvium Latii Oppidum 72.

Legiones Severo Imp. 36.

Legio III. Ferrata 35.

. . . *I. Italica* *ibid.*

Legio III. Phrygum 75.

Leptis Urbs 42.

Leuconia Alpina 95.

Libotianus 139.

Lucillia Valeria 102.

. . . *Rutilia Severina* 116.

Lucius Valerius Severinus 44.

. . . *Coelius Signifer* 46.

. . . *Tettienus Vitalis* 58.

. . . *Musius Pinus* 64.

. . . *Musius Petronius* *ibid.*

Encius Valerius Firminius 68.

. . . *Coelius Gallus* 69.

. . . *Licinius Verus* 71.

. . . *Salvius* 72.

. . . *Aponius* 77.

. . . *Antistius* 97.

. . . *Salvius* 87.

. . . *Mindius Supernus* 115.

. . . *Decimus Glytas* 117.

. . . *Gesinius Hilarius* 125.

. . . *Valerius Fronto* 137.

. . . *Vibius* 140.

. . . *Severus* *ibid.*

Lucullia Prima 62.

M

Magia Vera 102.

Marcus Vibius Marcellus 49.

. . . *Cornelius* 50.

. *Ven.*

<i>Vennonius</i>	pag. 51.
<i>Julius Cotti</i>	67.
<i>Cæcilius Thraso</i>	69.
<i>Licinius Celer</i>	71.
<i>Gimmius Clemens</i>	102.
<i>Locustius Laganus</i>	121.
<i>Isunus Proculus</i>	138.
<i>Militaris Allocutio</i>	22.
<i>Militum. Pugnantium incursus</i>	22.
<i>Minicia Petiga</i>	42.
<i>Mestria Fortunata</i>	72.
<i>Hermias</i>	116.
<i>Mettania</i>	85.
<i>Mettania Secundina</i>	88.
<i>Messia Firma</i>	118.
<i>Muccia Modesta</i>	128.
<i>Mulieris Optime Elogium</i>	44.
<i>Mussia Tyche</i>	64.

N

<i>Nicia</i>	118.
<i>Nicanor</i>	72.
<i>Numeri Militares</i>	52.
<i>Numerius Appius</i>	45.

O

<i>Occasio Sculpta</i>	4.
<i>Onesimus Vennonius</i>	110.

P

<i>Pallas Attica</i>	123.
<i>Pappas Adjutor</i>	97.
<i>Petronia Marcellina</i>	138.
<i>Rollentia Civitas</i>	71.
<i>Politicus Publius</i>	114.
<i>Pompejus Bassus</i>	132.
<i>Publius Fadientus</i>	74.
<i>Vettius</i>	88.
<i>Valerius Colofus</i>	91.
<i>Arrius Secundinus</i>	92.

<i>Coffus Marumus</i>	125.
<i>Rutilius</i>	107.
<i>Arimæus Nicephorus</i>	115.
<i>Cornelius</i>	126.
<i>Æbutius Memmo</i>	129.
<i>Metellus</i>	137.

Q

<i>Quintus Salvius Notus</i>	82.
<i>Livius</i>	85.
<i>Rubrius Crescens</i>	113.
<i>Custus</i>	132.
<i>Antistius Nigrinus</i>	134.
<i>Vasquafus Fortunatus</i>	134.

R

<i>Rubrius Severianus</i>	49.
<i>Rufus Aufenius</i>	82.
<i>Rutilius Gallicus Leptitanus</i>	42.

S

<i>Sacrificii Ritus</i>	20.
<i>Sagintius</i>	117.
<i>Salavia Aphrodite</i>	99.
<i>Saturninus</i>	116.
<i>Sceptra Antiqua</i>	1.
<i>Scyphus Herculi dicatus</i>	105.
<i>Septicius Adjutor</i>	97.
<i>Sextia Tiophile</i>	41.
<i>Sextumviri Juniores</i>	117.
<i>Sodalitium Marmorar.</i>	126.
<i>Statiæ Æbutius</i>	61.
<i>Cimmius</i>	102.
<i>Sulpicia Primilla</i>	83.

T

<i>Taraneus Thomas laudatus</i>	105.
<i>Titus Sulpicius Atticus</i>	83.
<i>Asiaticus</i>	ibid.
<i>Cusius</i>	90.

.. Clau.

. . . <i>Claudius Soterichus</i>	94.	. . . <i>Camilla</i>	69.
. . . <i>Vettius</i>	pag. 105.	. . . <i>Trophæa sculpta</i>	23.
. . . <i>Minuconius</i>	110.	. . . <i>Tuennonius Restitutus</i>	99.
. . . <i>Æbutius Glaucus</i>	111.	. . . <i>Thyrfa Aquilina</i>	129.
. . . <i>Scaurus</i>	<i>ibid.</i>		
. . . <i>Momninus</i>	113.		
. . . <i>Marcus</i>	114.		
. . . <i>Claudius Processus</i>	119.		
. . . <i>Mettius</i>	<i>ibid.</i>		
. . . <i>Arrius</i>	<i>ibid.</i>		
. . . <i>Luceius Petronianus</i>	138.		
. . . <i>Cassius</i>	136.		
<i>Tranquillus Secundinus</i>	133.		
<i>Tribus Stellatina</i>	33.		
. . . <i>Pollia</i>	<i>ibid.</i>		

V

. . . <i>Venus Marina sculpta</i>	22.
. . . <i>Ericyna</i>	123.
. . . <i>Vennonia Victorina</i>	49.
. . . <i>Vennonius Venerianus</i>	96.
. . . <i>Vettia</i>	71.
. . . <i>Vibii Forum</i>	49.
. . . <i>Vibia Gens</i>	<i>ibid.</i>

Österreichische Nationalbibliothek

+Z165302302

